

10 dinara

CAO

109

Razmišljao je o aferi. Opsjedala ga je. Otkako se mecima izrešetano tijelo glavnog inspektora Taillefera srušilo na njega, ni na što drugo nije mogao misliti... Zašto su ubili Taillefera?

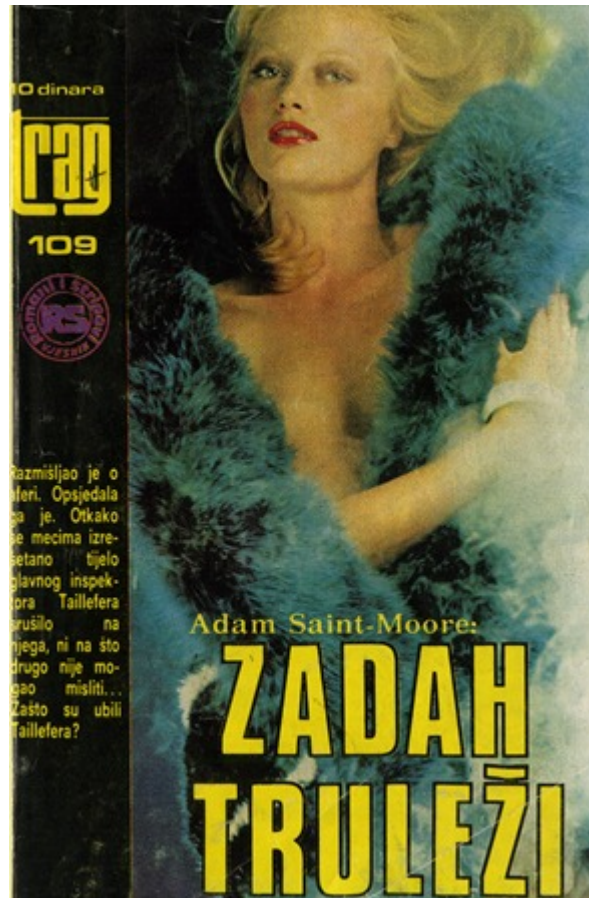
Adam Saint-Moore:

ZADAH TRULEŽI

ADAM SAINTMOORE – ZADAH TRULEŽI

TRAG 109

biblioteka kriminalističkih romana

Odjelni komesar Chapelie odmjeravao je svojim sitnim, pakosnim očima od glave do pete mladog komesara Tardiera, koji je stajao pred njim. Tardier je bio slika i prilika elegancije: odijelo od tvida, šivano u Londonu i košulja od čiste svile. I uza sve to, visok, vitak te guste kose, sličio je reklamnoj slici iz nekog modnog časopisa.

— Dakle, vi ste Tardier? — upita odjelni komesar.

On, Chapelie, svakako nije imao nikakve veze s modom.

Nizak, debeo, teškog hoda i dlakavih ruku, bio je predstavnik stare garde pajkana koji žvaču opuške i doživotno se oblače u konfekcijska odijela.

— Vi ste to, dakle? — ponovi on.

— Ja sam — reče jednostavno Tardier.

Čini se da se ugodno osjećao, jer je nasmiješen promatrao tog čičicu zavaljenoga u naslonjač, njegove kratke noge i prsluk nategnut na trbušini, na kojem su bili vidljivi tragovi pepela od cigarete.

— Baš kao što su mi i rekli... — promrmlja Chapelie.

Pred očima mu je bio dosje novog suradnika. Alain Tardier, jedina »svilarske dinastije« iz Lyona. Školovanje u švicarskom koledžu, a zatim odjednom veliki skandal u obitelji: izuzetni talent napušta visoke škole i prolazi na natječaju policijske škole. I taj potomak »svilarske dinastije« i nasljednik lionske tvornice želi postati pajkanom. Diplomirao je kao najbolji — i sada je doveden u Pariz, u kriminalističku policiju i dodijeljen njemu, Chapellu, u službu.

Odjelni komesar upali bakreni upaljač koji je još bio od njegova oca, a potjecao je s opasača nekog Feldwebela iz rata 1914, pricvrlji opušak i otpuhne oblačak dima.

— U Toulonu vam se nije svidjelo?

Promatrao je mladoga čovjeka kroz poluspuštene kapke. Tardier se osmjehne.

— Da, mnogo.

— Pa, onda?

— Premjestili su me u Pariz i poslušao sam.

— Bez ikakve više sile? — upita odjelni komesar. — Kad netko ima veze u ministarstvu...

Tardierov osmijeh iščezne i pogled mu postane hladan poput leda.

— Ništa nisam dobio protekcijom, komesaru! — reče on suho i neljubazno.

— No, dobro... ja... rekao sam tek tako... — objasni Chappelle.

Nije bio mekušac, taj mladić iz Lyona. Dobar je to znak... Chappelle je bio slab prema ljudima loših osobina. Ni sam se nije mogao pohvaliti osobito dobrim. Stajalo ga je to već priličnih neprilika tokom tih dvadeset pet godina u službi. Vidio je cijelu gomilu svojih kolega, prilagodljivijih i snishodljivijih, kako brže napreduju od njega. Ali čovjek se teško mijenja, kao što je govorio njegov otac, August Chappelle, limar po struci.

Zašto je, do vraga, ta ljudeskara, određena već po svom rođenju da zasjedne u fotelju kakvog visokog položaja, željela postati pajkanom?

Baš je to mučilo Chappellea, taj čudni izbor baš toga zanimanja koje mladi uglavnom preziru, i to u svim zemljama svijeta, a sada ovaj mladić iz dobro stojeće građanske porodice, dan nakon mature, postaje pajkanom! Čudno!

Pokušao je još nekoliko puta povući dim iz već ugašenog opuška, a zatim se digne. Uspravan, djelovao je još nezgrapnije i zdepastije na svojim kratkim nogama.

— Dobro — reče on — sretan sam što vas primam u službu.

— Hvala, komesaru — reče Tardier.

Upravo u tom trenutku zazvoni telefon. Odjelni komesar digne slušalicu. Odmah prepozna ugodni, razboriti glas šefa kriminalističke policije. Ali kako ga je izvrsno poznavao, već po prvoj riječi uočio je napetost u njegovu glasu. Bio je siguran da šef ima problema.

— Prijatelju, možete li odmah doći u moj ured? — upita šef.

— Dolazim — reče Chappelle i spusti slušalicu. — Jesu li vam pokazali vaš ured? — upita Tardiera.

— Jesu — reče Tardier.

— Dobro. Uostalom, svi su slični...

Izađe i zaputi se u šefov ured. Šef mu stisne ruku i pokaže na naslonjač. Lijep muškarac, od one vrste koji dugo ostaju dobro sačuvani i zbog toga sve poduzimaju: sauna, masaže, tenis, ultravioletne zrake i ostalo. Sada je šef imao napeti izraz lica, češkao se po vršku nosa, a duboka bora nagrđivala mu je lijepo široko čelo.

— Zbio se delikatan slučaj, dragi moj Chapelle — reče on. — Vrlo delikatan...

Chapelle je čekao. U takvom slučaju treba uvijek čekati. Zapitkivanja ne služe ničemu. Ionako mora doći do objašnjenja. Mirno je sjedio, prekriženih ruku na zaobljenom trbuhu i čekao nastavak. I dočekao.

— Upravo su me obavijestili da je kardinal Fleurier naglo preminuo prije manje od jednog sata, i to kod neke galantne dame — reče šef u jednom dahu.

Chapelle se i ne pomakne. Malo što ga je moglo potresti. Dvadeset pet godina provedenih u policiji očeliči čovjeka. Osim toga, bio je pravi sin svog oca, limara i starog socijalista, koji nije trpio popove. Kardinal je u njegovom djetinjstvu bio pojam mješavine Borgije i Torquemade.

— Bio je značajna osoba — šef će suho.

— Svakako — reče Chapelle.

— Uviđate li kakav bi to skandal mogao nastati? — upita šef i počne šetati. — Crkveni dostojanstvenik takve važnosti pronađen mrtav u stanu neke lake djevojke. Pomislite samo ako za to sazna štampa... i to ona određena vrst štampe?

— Pa što je onda radio kod te djevojke?

Pitanje je, čini se, zbunilo šefa i on uzbuđeno protrlja nos.

— Ništa o tome ne znamo — reče. — A čak bih rekao da nas se to i ne tiče ... Uostalom problem i nije u tome!

— Nego u čemu?

Šef ga podozrivo pogleda.

— Ali, Chapelle! Ne pravite se kao da ne razumijete. Moramo iz te kuće izvući mrtvacu prije nego što se za to sazna. U ovom trenutku o tome znaju samo područni komesar i dva policajca. Njih su pozvali kad je umro. Ah, da! Također i liječnik koji je ustanovio smrt... Riječ je, dakle, o tome da ga što prije i što diskretnije prenesemo! Za to nam treba staložen čovjek, koji umije sačuvati hladnokrvnost, s ujedno zna svoj posao. A vi ste, Chapelle, baš takva osoba!

— Ja?

— Upravo me nazvao ministar unutrašnjih poslova i pod njegovom smo zaštitom. On osobno prati ovaj slučaj i pridaje mu najveću važnost, čujete li me, Chapelle? Najveću važnost! Taj bi slučaj

mogao imati strahovite posljedice kad bi pao u ruke nekom nesmotrenom čovjeku. I vlada bi se mogla naći upletena u novu aferu.

— I ja također — reče Chapelle.

Šef se nagne prema njemu. Vilice su mu bile stisnute, a pogled tvrd.

— Ne možemo se sada povući, Chapelle! — zagrmi on. — Čujete li me? Ne možemo' Mene taj slučaj ne muči ništa manje nego i vas i oboje smo u istoj neprilici!

Odjednom plane

— Što je spopalo te popove da se junače kod prostitutki?

Neka se, dovraga, radije žene! Neka se ožene i nas poštede briga o svojim kitama... — Umiren i olakšan, poprimio je opet uobičajeni ton. — Slušajte, Chapelle, treba to što prije i što bolje urediti. Prenesite tijelo. Dotičnu ženu pošaljite u provinciju, po potrebi pod nadzorom. Dajte na znanje liječniku da o tome mora šutjeti. Pronađite prihvatljivo objašnjenje za smrt toga čovjeka. Obećajem vam da nećete uzalud trošiti vrijeme. I ministar i ja znat ćemo se toga sjetiti.

Chapelle je razmišljao. Uvijek se znao brzo snaći. Znao je ujedno da takva jedna afeta može postati vrlo neugodna ako stvari krenu loše, a baš bi mu to trebalo sada kad ima još samo godinu dana do mirovine. Ipak, odluči se.

— Dobro. Ići ću tamo... Ali želim imati potpuno slobodne ruke.

— Imate ih! — gotovo razdragano reče šef.

— Dobro. Gdje je to točno?

Šef uzme notes sa svog stola, istragne list i pruži mu ga.

— Evo adrese. Područni komesar je već tamo. Zove se Moirtier. To je jedini sigurni podatak kojim raspolažemo... A sad je najvažnija brzina. Svaka je minuta dragocjena.

Otprati odjelnog komesara do vrata, prijateljski ga stalno tapšući po leđima.

Chapelle se spusti kat niže s osjećajem da se sa sigurnog tla za samo nekoliko minuta našao u položaju akrobata na užetu, ali bez motke za održavanje ravnoteže. Uđe u svoj ured. Mlađi i elegantni Tardier još je bio tu; upravo je gledao kroz prozor.

— Čekao sam vas, komesaru — reče on — jer sam vas htio nešto pitati.

Chapelle ga pažljivo promotri, stisnutih očiju, dok su mu kratke ruke bile prekrížene na leđima.

— Što biste rekli da službu počnete slučajem koji nije poput ostalih? — upita on mladića svojim mlitavim glasom.

Nešto zacakli u svijetlim očima mladog komesara. Nešto što se svidjelo Chapelleu.

— Slučaj »koji nije poput ostalih«?

— To je najmanje što se za njega može reći...

Chapelle se osmijehne. Popravi hlače koje su mu skliznule i navuče stari kaput malo zaprljanog ovratnika — bio je već kraj jeseni i padala je kiša. S naporom zakopča dugmad, kaput mu je bio malo preuzak.

— Dođite, hajdemo — reče on. — Vidjet ćete na licu mjesta.

Tardier brzo dohvati svoj riđi, kožnati kaput izvrsne izrade.

— Slijedim vas — reče.

Uđu u službeni auto odjelnog komesara koji ih je već čekao u dvorištu.

— Sjednite vi za volan — reče Chapelle. — Tako ćemo biti mirniji.

Baci pogled na papire koje mu je dao šef.

— Idemo bulevarom Males herbes. To je pokraj Madeleine.

— Znam — reče Tardier.

Za vrijeme vožnje Chapelle nije prozborio ni riječi. Pušio je i žvakao svoj opušak, odsutna pogleda i stegnutih usnica. Tardier pronađe mjesto nedaleko od same zgrade. Uniformirani policajac bio je pred vratima. Chapelle se približi. Policajac ga prepozna i pozdravi.

— Drugi kat, komesaru.

— Nije potrebno da stojite na pločniku. Budite na dužnosti unutra, ali držite jezik za zubima. Jasno? Nemate pojma što se dogodilo!

— Da, komesaru.

Uđu. Stubište je imalo izvjesno građansko dostojanstvo, već pomalo otrcano, ali još vidljivo otmjeno po svijećnjacima na plin, gipsanim ukrasima i velikim lusterima od kovanog željeza u predvorju. Nije bilo ni susjeda, ni znatiželjnika koji bi brbljali ili se vrzli po stepenicama. Bez sumnje još nitko nije saznao za novost. Policajac u uniformi otvori im vrata. Skoro istodobno pojavi se neki

mali, živahni četrdesetogodišnjak čekinjaste kose. Imao je napeti izraz lica i samo po tome Chapelle zaključi da je riječ o područnom komesaru Moirtieru.

— Odjelni komesar Chapelle — predstavi se. — Komesar Tardier...

— Ah! Evo vas, konačno! — reče Moirtier s očitim olakšanjem.

Snažno im stisne ruku.

— Kakva priča! — promrmlja tihim glasom poput grobara koji izražava obitelji sućut, pa pokaže na sobu u dnu hodnika. — Tamo je...

— Tko vas je pozvao? — upita Chapelle.

— Vlasnica zgrade gospođa Bezial.

— Ta žena stanuje u ovom stanu?

— Da. Ona je ujedno i vlasnica zgrade i stanuje u ovom stanu.

— Prema tome, kardinal Fleurier se nalazio kod nje?

— Baš tako — reče područni komesar.

— Poznajete li tu ženu?

— Hm... da... ne... to jest znao sam da s vremena na vrijeme prima mušterije koje su joj plaćale, a dolazile su joj i osobe drugog spola također.

— Zašto, do vraga, ne kažete da gospođa Bezial drži javnu kuću?
— upita Chapelle. — Jer to je baš to, zar ne?

— U biti... da...

— Netko ju je štitio? — upita Chapelle.

Moirtier zakašljuca. Prilično je jadno izgledao.

— Pa... — reče on — znate u tim stvarima se nikad ne zna...

— O, da! — reče mirno Chapelle. — Kad je netko područni komesar, zna veoma dobro te stvari. Je li imala kakvog pajkana?

— Iz Odjela za borbu protiv droge — reče područni komesar.

— Dobro, nastavite.

— I tako, prije manje od dva sata nazvala je gospođa Bezial. Bila je potpuno izvan sebe. Zahtijevala je da što prije dođem k njoj, jer se dogodila velika nesreća. Otišao sam k njoj. Našao sam je izbezumljenu, na kraju živaca. Dakle objasnila mi je da joj je umrla jedna mušterija, i to ne bilo tko. Riječ je o jednom kardinalu — reče i slegne ramenima. — Kardinal, ni više ni manje. Najprije sam mislio da me zadirkuje ili da je pijana. A zatim sam, izvan svake sumnje, shvatio da je istina: doista je bila riječ o kardinalu Fleurieru! Otišao

sam u sobu. Našao sam ga ispruženoga na sagu, u košulji, bosih nogu i očito mrtvog. Međutim, nisam liječnik, pa sam nazvao najbližega, kojeg i poznajem, uostalom. Došao je, pregledao tijelo. Dijagnoza: moždana kap. Zatim sam nazvao šefa policije, htio sam se osigurati prije nego što bilo što poduzmem.

— Pametno ste to napravili. Gdje je gospođa Bezial?

— U pokrajnjoj sobi.

— A djevojka s kojom je bio kardinal?

— S njom.

— Dobro — reče Chapelle — bojao sam se da je pobjegla.

— Nema opasnosti! — reče Moirtier. — Ne ispuštam ih ja iz vida tako lako.

— A liječnik? — upita Chapelle. — I on je ovdje?

— Da — reče područni komesar. — Upravo ispunjava smrtovnicu...

— Hajdemo — reče Chapelle.

Moirtier pođe naprijed i otvori vrata na dnu hodnika. Chapelle uđe. Upravo ga zapljusne miris skupog parfema kojim je soba bila natopljena.

Tijelo je bilo na krevetu. Kardinal je bio solidno građen, velik, krupan i jakih pleća, širokog lica i guste, sijede kose. Potjecao je od neke seljačke obitelji; zabavljao se govoreći da je on jedini seljak koji je krenuo stranputicom.

Chapelle ga pogleda pažljivim i iskusnim pogledom policajca koji zna pregledavati mrtvace. Već na prvi pogled, a da nije ni mogao reći zašto, ovaj mu se mrtvac nije svidio.

— Bila je to trenutna smrt — reče neki glas iza njegovih leđa. — Kao da je pao gromom pogođen.

Chapelle se okrene. Ugleda sitnog mladića s umjerenom bradicom.

— Doktor Faubert — predstavi se mladi bradonja. — Ja sam utvrdio smrt...

— Vaša je dijagnoza moždana kap?

— Svakako — reče liječnik.

— Svi znaci ukazuju na to.

Chapelle spusti glavu. Promatrao je lice mrtvaca. Bilo je neke neodređene plavkaste boje, a i uši su bile zagasite.

— Uostalom, i prema izjavama osobe koja je bila s njim ne dopušta se nikakva sumnja. Naglo se srušio, prinoseći ruku prema glavi.

Odmah je izgubio svijest.

— Gdje se nalazilo tijelo kada ste vi stigli? Na podu?

— Ne, na krevetu. Tu gdje se i sada nalazi.

Pod budnim Tardierovim okom odjelni komesar je opipavao vrškove prstiju, lice, zatim ruke i noge. Bilo je očito da su ga na brzinu obukli. Čarape su mu bile nabrane.

— Moirtier, kad ste vi ušli, tijelo je bilo na krevetu? — upita on.

— Da, Točno ovako kao i sada.

— Obučen, naravno, i obuven?

— Da... — reče Moirtier.

Chapelle prigne glavu i počne šetati po sobi, sitnim koracima, s rukama na leđima, izbočena trbuha.

— Dvije su ga žene stavile na krevet — reče područni komesar. — Kar... uostalom, dovedite ih, molim vas.

Vrata se otvore i uđu dvije žene.

2

Gospođa Bezial je imala stila, kako se to kaže. Visoka, mršava, nenametljivo elegantna, odmjerena glasa i kretnji, odavala je dobro građansko porijeklo, što nije previše začudilo Chappellea. Uz ostale stvari, njegov ga je posao naučio da se vlasnice bordela krajnje dostojanstveno ponašaju i da se užasavaju prostaštva.

Približavala se, pepeljasto plave kose, znalački odabranog nakita, oštra pogleda i prigodnog izraza lica. Slijedila ju je lijepa, smeđokosa djevojka, izrazito zabrinuta.

Ona očito nije patila od prevelike otmjenosti. Guste, valovite kose, raskošnih oblina, uskog struka i oble stražnjice, izgledala je kao da je upravo izašla iz nekog bara na Pigalleu. Išla je iza gospođe Bezial poput malog hrta koji je učinio nepodopštinu, spuštene glave i oborena pogleda.

— Vi ste gospođa Bezial, vlasnica zgrade?

— Jesam — reče gospođa Bezial mekim i melodioznim glasom.

Mirna i sigurna, puna povjerenja u sebe i nimalo uplašena, uvjeren da je zaštićena od bilo kakvih neprilika, sa zanimanjem je mjerila od glave do pete tog malog starčića, loše obučenog, kako žvače svoj opušak, i lijepog stasitog mladića, savršeno elegantnog, koji je stajao nasuprot njemu. Dobro je ona poznavala policajce. Upoznala ih je svu silu dok je još počinjala karijeru u najstarijem zanatu na svijetu. Vidjela je ona mnoštvo takvih Chappellea, u »izvjesnim« kućama i drugdje; male, jadne policajce, siromašne i uvijek spremne da poslušaju nečije naredbe, policajce koje se jednim dekretom može uništiti.

— Ja sam odjelni komesar Chappelle.

— Drago mi je — reče vlasnica posve mirno, nimalo impresionirana, nimalo zaplašena, navikla na susrete s policajcima.

— Tko je ova mlađa osoba? — upita Chappelle pokazujući na smeđokosu.

— Josiane Chaumiette.

Josiane se široko osmjehne, a onda se sjeti gdje je, skupi usta i zagleda se u vrške cipela. Na njoj se vidjelo da ni najmanje nije mirna.

— Baš je bila kod mene kad se dogodila nesreća — reče gospođa Bezial svojim prijatnim i razvučenim glasom.

— Vidim... — reče Chapelle koji je sa simpatijom promatrao Josiane.

Bila je njegov tip. Baš potpuno po njegovom ukusu. Chapelle je spadao u generaciju, koja traži da žene imaju barem prsa.

— Hoćete li mi ispričati kako se dogodila nesreća? — upita on.

Gospođa Bezial bolno zatrese glavom.

— Kardinal Fleurier već mi je dugo vremena ukazivao čast svojim prijateljstvom. Dolazio je koji put kad bi imao vremena da u prolasku popije čašu porta. Tako je došao i ovoga poslijepodneva. Sve troje smo ćaskali, s gospođicom Chaumiette, o raznim stvarima, kadli mu je odjednom pozlilo. Rekao je da se guši. Ustao je, raskopčao ovratnik, a zatim se odjednom srušio na pod. Zar ne, Josiane?

— Da... baš tako — promrmljala je smeđokosa ljepotica, ali slabo uvjerljivim glasom.

— Potrčala sam — nastavi gospođa Bezial. — Nastojala sam ga oživiti. Zatim smo ga teškom mukom prenijele na krevet i nazvala sam komesarijat. Razumijete, bila sam izvan sebe.

Chapelle ju je mjerio svojim živahnim pogledom. Svakako nije bila dugo vremena izvan sebe. Ima ta gospođa Bezial čelične živce i dovoljno hladnokrvnosti da brzo djeluje. Sigurno se vrlo brzo smirila.

— Stigao je komesar i mi smo pozvale liječnika koji je ovdje. On nam je i rekao... da je mrtav i da se više ništa ne može učiniti.

Chapelle ponovno prigne glavu i zaputi se prema krevetu na kojem je ležao mrtvac. Nekoliko trenutaka ga je šutke promatrao.

— Ovako je bio obučen kada se srušio? — upita on.

— Da... očito... — reče gospođa Bezial polagano. — Malo smo mu izgužvale odijelo dok smo ga nosile i vukle na krevet. Vrlo je težak...

— Tardier, što vi o ovome mislite? — upita Chapelle okrenuvši se svom mladom kolegi.

Bilo je to prvi put uopće da mu se obratio nakon što su ušli u taj stan. Smatrao je to krajnje opasnim slučajem i pitao se neće li to odjelni komesar iskoristiti da ga dovede u nepriliku i da mu podmetne pravu klopku.

— Imamo trenutačnu smrt, te izjave svjedoka. Sve izgleda tako savršeno jasno...

— Zaista? — upita odjelni komesar.

— Zar to nije i vaše mišljenje?

Chapelle oprezno uzme opušak iz kuta usta. Tražio je okolo pepeljaru i konačno ga ugasi u praznoj vazi za cvijeće.

— Zaista, to nije moje mišljenje... iz jednog jednostavnog razloga — reče Chapelle bez žurbe. — I to zato što kardinal Fleurier nije umro od moždane kapi.

Liječnik priđe korak bliže. Probljedio je. Ispružio je ruku koja je vidljivo podrhtavala.

— Što? Što kažete? — promuca on.

— Kažem da kardinal Fleurier nije umro od moždane kapi — ponovi mirno Chapelle.

Čini se da je liječniku ponestalo zraka. Otvorio je usta, zatvorio ih, grčevito udahnuo i čudnim piskavim glasom rekao:

— Namjeravate li me podučavati u mojoj struci, komesaru?

— Ne namjeravam ja ništa — reče mirno Chapelle. — Tvrdim da kardinal nije umro od moždane kapi i to je sve.

— A od čega je umro, molim vas? — izusti mladi liječnik glasom koji je podrhtavao od srdžbe.

— Od gušenja — reče Chapelle istim mirnim glasom. — Ili, ako vam je draže, od davljenja.

Zaputi se prema tijelu i pogleda ga.

— Doktore, jeste li pogledali jezik mrtvaca? Ima jasne tragove ugriza... Čovjek koji umire od gušenja ili davljenja vrlo se često ugrize za jezik.

Mladi se liječnik nagne i pogleda usta mrtvaca. Kad se uspravio, čelo mu je bilo posuto kapima znoja.

— Istina je... — promrmlja — ugrizao se za jezik.

— Osim toga, ima znakova ogrebotina i modrica po vratu i rukama. Vidite li ih?

Liječnik grozničavo skine neku vrst svilenog rupčića koji je bio omotan oko mrtvačeva vrata, promotri ga, a zatim razgleda šake i ruke.

— Da... da... — iznemoglo izusti — i to je točno.

— Mislim, dakle, da možemo a priori odbaciti pretpostavku da je riječ o smrti uzrokovanoj moždanom kapi — reče Chapelle — i da je, za razliku od toga, ova smrt uzrokovana gušenjem ili davljenjem.

Komesar Moirtier se sa svoje strane nagne nad mrtvaca i pregleda ga nimalo ga ne štedeći, čisto profesionalno. Kad je dignuo glavu, u

očima mu se nazirao strah.

— Oh! — promrmlja on — valjda ne mislite da...

— Ja i ne mislim — reče Chapelle i dalje miran. — Ja tvrdim. Tvrdim da ovaj čovjek ovdje ispružen na krevetu nije umro od moždane kapi, nego vjerojatno od gušenja. S tim u vezi tražim autopsiju. Vidjet ćemo što će ona pokazati, ali vjerujem da će potvrditi moje navode.

Okrene se Tardieru.

— Vi očito znate što se nađe prigodom autopsije kad je riječ o smrti gušenjem?

— Vrlo crna krv i pjege na plućima — reče mladi komesar.

— Evo! — složi se odjelni komesar. — U tom ćemo trenutku znati je li kardinal umro od gušenja i moći ćemo se tada zapitati kako i zašto, a eventualno i od koga je nastupila smrt gušenjem.

Gospođa Bezial za vrijeme cijelog tog razgovora nije ni trepnula. Slušala je s najvećom pažnjom i najvećom budnošću.

— Komesaru — reče ona, gotovo zadržavši i dalje svoje ljupko ponašanje — jeste li svjesni onoga što radite?

Mali odjelni komesar je odmjeri.

— Svakako.

— Mislite li da je riječ o zločinu, ako sam dobro shvatila?

— Nisam odbacio tu mogućnost.

Mali nos gospođe Bezial se namršto i ona lagano probljedi.

— Računate li na mogući skandal?

— Nisam plaćen da procjenjujem moguće skandale — reče Chapelle — plaćen sam da otkrijem zločin i po mogućnosti uhvatim zločinca.

— On je slučajno umro! — reče gospođa Bezial.

— Moguće — reče Chapelle,

— To će nam pokazati autopsija.

Gospođa Bezial ga uhvati za ruku.

— Molim vas, posvetite mi samo minutu — reče ona.

— Ako vam je do toga stalo — reče Chapelle.

Otprati ga u pokrajnu sobu, neku vrst rokoko salona s nekoliko vrlo lijepih komada namještaja i predivnim sagom.

— Slušajte me dobro, komesaru. Proigrat ćete karijeru, u to uopće ne morate sumnjati. Ako zatražite autopsiju i otvorite istragu, svi smo

izgubljeni. Već je to čudo što štampa još nije obaviještena i što nam se ovuda ne motaju dva ili tri fotografa.

— U biti, još će doći na vrijeme — reče Chappelle. — Imaju oni izvrsni nos da nanjuše takvu vrst afere...

— Još možete sve spasiti — reče gospoda Bezial. — Trebalo bi samo prenijeti njegovo tijelo kući i pustiti doktora da potpiše smrtovnicu i sve bi bilo gotovo.

— Neće više potpisati — reče Chappelle.

— Ako ga vi pokrijete i ako ga oni na visokim položajima pokriju, potpisat će — reče gospođa Bezial energično. — Poznam tu vrst ljudi. Učinit će onako kako mu kažemo!

Chappelle gotovo nevoljko izvuče staru zgnječenu kutiju cigareta »Gauloises« koja mu se potpuno spljoštila u džepu. Pažljivo izvuče iskrivljenu cigaretu i pomno je ispravi. Zatim je prinese ustima i pripali.

— Recite mi nešto, gospođo Bezial — reče pošto je povukao dim.

— Što?

— Kako je kardinal umro?

Nekoliko ga je trenutaka netremice promatrala. Njene oči, tvrde i hladne, sukobile su se s komesarovima. Zatim jednostavno reče:

— Varate se, komesaru.

— Možda — reče Chappelle — ali kad biste se bavili mojim poslom trideset godina, neke bi vam stvari prešle u naviku. Ništa mi više nemate reći?

— Ne — reče ona.

— Dobro. Molim vas da ne napuštate ovu zgradu prije nego što me obavijestite, a isto tako ni gospođica Josiane.

Izađe iz salona i suho reče:

— Moirtier, neka netko čuva ovu prostoriju. Drugi neka bude pred kućom. Nemojte ništa dirati dok ne stignu ljudi iz Odjela za identifikaciju.

— Dobro, šefe — reče Moirtier.

— A ja — promrmlja mladi liječnik — što da ja radim?

— Vi čuvajte smrtovnicu — reče Chappelle. — I čekajte daljnja uputstva. I jedan prijateljski savjet: štampa će se ubrzo oboriti na vas. Što manje govorite, bolje za vas.

— Hvala... — reče mladi bradonja slabim glasom.

— Moirtier — reče Chappelle — novinari će nahrupiti ovamo kao muhe. Uzmite toliko ljudi koliko vam je potrebno, ali novinara ne želim ovdje ni jednog jedinog. Jasno? Ni jednog fotografa, ni jednog s televizije, nikoga!

Još jednom pogleda tijelo ispruženo na krevetu, a zatim se okrene Tardieru.

— Dođite, mladi kolega, čeka nas još mnogo posla.

Izađe sitnim koracima, žvačući cigaretu koja se već ugasila.

— o —

Neka vrst zelenkastog svjetla prodirala je u predsoblje šefa policije, pomno zadržavajući ultraviolettne zrake.

— To je nemoguće... — prošaptao je.

— Ipak je tako — reče Chappelle.

Udobno uvaljen u naslonjač, jedva dodirujući pod kratkim nogama, Chappelle je očekivao nastavak. Taj nije izostao. Šef skoči sa stolice i gotovo strgne dugmad s ovratnika košulje, olabavivši čvor kravate.

— Zločin? — zaurla.

— Sve ukazuje na to.

— Do vruga! — plane šef. — Samo nam je još to trebalo. Sigurni ste?

— Čekam rezultate autopsije.

— Autopsija! — zaurla šef — vi o tome govorite kao da je riječ o nekakvom klošaru s obale Seine! Ali, riječ je o kardinalu, primite to konačno na znanje! O jednom od najznačajnijih ljudi ove zemlje. Ne obducira se jedan crkveni poglavar samo tako!

— Zašto ne? — upita mimo Chappelle. — Ako je ubijen, mora biti obduciran.

Šef se nagne prema njemu i glasom koji je drhtao od suzdržanog bijesa reče:

— Vama doista ništa nije jasno. Zna li što će se dogoditi kad otvorimo istragu o ubojstvu?

— O, da, vrlo dobro znam — reče Chappelle. — Razglabat će se u novinama o kardinalovom privatnom životu. Trebat će reći da je posjećivao sumnjive djevojke. No dobro, i onda?

— I onda?

Neugodno iznenađen, šef ga je gledao sav zbunjen. Zatim tiho reče:

— Ima trenutaka, Chappelle, kada se pitam jeste li vi uopće razumni.

— Ima toliko razumnih ljudi — reče on — da je ponekad zabavno ne biti takav!

— Rekao bih da vas to zabavlja — reče šef. — Časti mi, ponašate se kao anarhist! Sviđa vam se što jednog člana crkvene hijerarhije vidite uvaljenog u blato.

— Ne — reče ozbiljno Chappelle. — Uopće me to ne zabavlja... Ali još mi se manje sviđa kad vidim da se nastoji prikriti zločin samo zato da se ne bi uprljala uspomena na jednog člana crkvene hijerarhije.

Šef duboko uzdahne i uvali se u naslonjač pokraj odjelnog komesara.

— Zločin? Ipak je to nezamislivo. Tko bi mogao ubiti kardinala? Valjda ne te djevojke?

— Ne znam ništa — reče Chappelle. — Ali je činjenica da sve dobro prikrivaju.

Šef zamišljeno protrlja bradu.

— Hm — reče on, očiju uprtih u daljinu — nije li možda riječ o nekoj erotskoj priči koja je princa Condea stajala glave? Poznato vam je da se princ kako bi popravio svoju onemoćalu muškost, dao na kratko vrijeme vješati. Svi seksolozi to znaju. Samo što je jednog lijepog dana pretjerao i našli su ga obješenog na prozoru...

— Možda — reče Chappelle.

— Istraga će nam to reći.

— Ministar neće biti zadovoljan, uopće neće biti zadovoljan... — reče šef turobno. — Bojim se satiričke štampe — povjeri se. — Možete zamisliti što su oni kadri izvući iz toga! Moglo bi biti strašno!

— Ubiti čovjeka također je strašno — reče Chappelle.

Nastane tišina. Činilo se da šef razmišlja, sklopljenih očiju i namrštenih obrva.

— Očito — reče on zamišljeno — ako se afera prikrije, prije ili poslije nešto bi procurilo i cijeli bi slučaj mogao postati još neugodniji...

— Baš je to i moje mišljenje — reče Chappelle.

— Kriminalna afera je ipak potpuno druga stvar od ljubavne afere, čak ako se i radi, kao u ovom slučaju, o crkvenom

dostojanstveniku...

Uzdahne. Chappelle je taj uzdah mogao protumačiti s punom sigurnošću, kao da je htio reći: »Samo se meni mogao dogoditi takav jedan slučaj. Ja sam najveći pehist među šefovima policije koji je ikada postojao. Samo, što da sada napravim?«

— E dobro, dragi moj odjelni komesaru, ne preostaje vam drugo nego da obavite svoj posao — reče šef.

3

Stari doktor Pastrier imao je prijatan izraz lica. Izraz vinskog sladokusca koji upravo proba neku novu vrst vina ili otkriva vrlo rijetki recept, pa se još oblizuje. Već je trideset godina bio sudski liječnik. Gotovo je proveo život u obduciranju mrtvaca i radio je to s priličnom dozom humora i dosta neuobičajenim veseljem.

— Prvi put imam posla s jednim kardinalom — reče.

Pušio je staru, ispucalu lulu zakrpanu komadićem kože i zapalio je nagorjelim komadićem papira.

Doktor Pastrier je brižno njegovao svoju osebnost i način izražavanja. Vrlo je rano počeo razvijati te osobine, pa su njegova bahatost i slikoviti rječnik za vrijeme njegova iskaza na sudu postali poznati, a on je tu efikasnost koristio s vrlo istančanim osjećajem. Pasterierove »točke« razveseljavale su javnost i bile prava poslastica za štampu. Sudski izvjestioci očekivali su njegova svjedočenja s istim nestrpljenjem kao i ona s braniteljske klupe.

— Njegova eminencija je solidna momčina — reče on. — Po svojoj građi mogao bi doživjeti sto godina. Dobra, seljačka loza — namigne i doda: — Kako, do vraga! Htjeli biste da takva jedna momčina podnosi celibat bez problema, ha? Obavezni celibat za sve popove je budalaština! Popovi su kao i svi dvonošci: ima onih nimalo strasnih koji i ne znaju da postoji seks, te onih drugih koji moraju imati ženu svaki dan. To je tako i to je potpuno prirodno. Ali u crkvi se često zaboravlja na prirodu! A priroda nije pristalica jednakosti, budite uvjereni! A nije ni demokratična, nepravedna je i elitistička. Proizvodi nadarene, borce i vulgum pecus! To uciviljuje uzvišene duhove, ali je tako. Ništa se ne može izmijeniti: priroda nije ni za jednakost ni za slobodu.

Odjelni komesar Chappelle slušao je doktora Pasteriera s uobičajenom strpljivošću. Poznao je u tančine i njega i njegove »točke«. Mladi Tardier, koji ga nije poznao, promatrao ga je s velikim zanimanjem.

Uostalom, Pasteriera se i isplatilo gledati. Visok, krupan, sijede razbarušene kose, golemih naočala, sitnog nosa na okruglom licu, a odijelo mu je bilo načičkano različitim mrljama za koje je bio presretan kada su ljudi vjerovali da potječu od njegovog ružnog

zanimanja. Svojom korpulentnošću i snažnim glasom popunio je ured.

— Trebalo bi popovima predložiti da biraju između nevinosti i braka — nastavi on. — Neku vrst selekcije na nivou seminara, evo to bi im trebalo. Gospođa Menie Gregoire, koja se toliko voli baviti funkcioniranjem klitorisa kod žena i penisa kod muškaraca, mogla bi se malo pozabaviti i njihovima. Bitna je selekcija, kazala bi ona. Dijeli ih na »hiperseksualne« i »hipo seksualne«. Oni prvi se ili službeno ožene ili se s nekom dobrom, prolaznom partnericom oslobađaju Erosovih patnji, kako se to otmjeno kaže. Drugim riječima, to im dopušta da s nekim spavaju bez problema.

Zadovoljan svojim izlaganjem promatrao je kroz guste, bijele obrve mladog komesara koji ga je slušao. Volio je imati novu publiku. Već je predugo bio sa Chapelleom, pa ga više nije mogao ni zaprepastiti ni iznenaditi.

— Da je papa to shvatio, sada ne bih imao posla s jednim od njegovih kardinala — nastavi on.

— U kakvom je bio stanju? — upita Chapelle.

— Ne u najboljem — reče on. — Umro je od gušenja, to je sigurno. Klinička slika je potpuna: pjega na plućima, tamna krv, nagomilavanje krvi u nogama, blijeda boja, sve se slaže. Ako tome dodam još tragove ugriza na jeziku i tragove grčenja, onda o tome nema nikakve sumnje.

Letimice pogleda odjelnog komesara, pa doda:

— Postoji i gnječenje grkljana, prijelom jezične kosti, uleknuce prstenaste hrskavice, pa sa sigurnošću mogu tvrditi da je riječ o žestokom udarcu u visini Adamove jabučice, onim koje u džudu, karateu ili kung-fu, danas tako u modi, nazivaju atemi udarcem.

— Tragovi udaraca? — upita Chapelle.

— Pomalo posvuda — reče liječnik. — Brojne modrice, otekline po cijelom tijelu, ramenima, rukama i licu. Očito je da su to tragovi tučnjave. Čini se da se kardinal žestoko borio s onim koji ga je ubio.

— Jesu li to mogle napraviti jedna ili više žena? — upita odjelni komesar.

Liječnik slegne ramenima.

— Zašto ne? Ima žena koje se bave džudom i karateom vi to znate isto tako dobro kao i ja. Samo, u tom bi se slučaju i na njima morale

vidjeti posljedice tučnjave. Makar je to, po mom mišljenju, mogao napraviti samo muškarac.

— Smrt je brzo nastupila?

— Skoro trenutačno — reče liječnik. — Ali ipak, sigurno se gušio trenutak prije nego što je izgubio svijest.

— Ima li kakvih drugih znakova?

Liječnik ga podrugljivo pogleda.

— Zanima vas je li imao seksualne odnose prije negoli je odapeo?

— Ne, reče Chapelle. — To mi se fućka.

— Dobro — reče Pastrier — u svakom slučaju, sve je navedeno u mom izvještaju. Recite, to bi moglo izazvati strahovitu gužvu?

— Moguće je, doista — reče Chapelle. — Kada mi možete predati izvještaj?

— Sutra ujutro — reče Pastrier s mukom se pridižući. — To vam odgovara?

— Odlično!

— Dobro. Onda do sutra.

Izađe, a iza njega ostane intenzivan miris fenola.

Chapelle sjedne i pogleda prema svom mladom kolegi.

— Dakle — reče — što mislite o svemu tome?

Tu vrst pitanja osobito je volio. Komesar Tardier bio je toga jutro obučen u prekrasnu jaknu od jelenje kože i flanelaste hlače čiji je besprijekorni pregib zadivio starog komesara, isto kao i svilen rubac nemarno svezan oko vrata. Trljao je nos, što je kod njega bio znak najdubljeg razmišljanja.

— Dvije stvari — reče on.

— Prva, što nam gospođa Bezial i gospođica Josiane imaju reći. A druga, nema ubojstva bez povoda, pa se to odnosi i na ovo kardinalovo. Drugim riječima, zašto su ubili tog visokog crkvenog dostojanstvenika?

— Doista, vrlo razumno, mladi moj kolega — reče Chapelle. — Zašto i tko? A naš je posao da odgovorimo na ta dva pitanja.

Pogleda na sat.

— Ići ćemo u kratak posjet gospođi Bezial i onoj drugoj, dražesnoj djevojci. Ljudi iz Odjela za identificiranje već su zacijelo završili svoj posao, pa ćemo imati mira.

Kad se službeni auto zaustavio na ulici, nasuprot zgradi, komesar ugleda gomilu ljudi ispred kolnog ulaza i samo reče:

— Oho!

Počelo je. Fotografi i reporteri već su bili tu s fotografskim aparatima i magnetofonima. Oko kuće su bili natiskani policijski automobili, kamioneti i razna druga vozila.

— Imali su dobar nos — reče Tardier.

— Naravno — doda Chapelle. — To im je posao.

Dvojica zlosretnih uniformiranih policajaca beznadno su nastojala zadržati napad predstavnika javnog informiranja iza kojih su se natiskivali znatiželjnici i dangube.

— Svinjarija! — vikne neki dugokosi dugajlija s upadljivim prosjedim uvojcima. — Barem nam recite jesu li otpremili tijelo?

— Što pitaš? Naravno da su ga otpremili! — reče mali bradonja u trapericama. — Možeš biti siguran da će nastojati zataškati cijelu stvar.

— Moguće je da će pokušati — reče debeljko miroljubiva izraza.

— Ali stvar je već procurila i sutra će kardinal i djevojka biti na naslovnim stranicama svih sumnjivih časopisa.

— Kako se zove dama o kojoj je riječ?

— Bezial. Lucienne Bezial. Povezana je s onima iz Odjela za borbu protiv droge. Štite je oni na najvišim položajima. Nedodirljiva je.

— Ostati nedodirljiva u takvoj situaciji prilično je teško.

Približi se odjelni komesar. Tardier ga je pratio. Čim ga ugledaše, među novinarima nastane komešanje.

— Komesaru, molim vas izjavu za »RadioFlesh«! Je li istina da je tijelo kardinala Fleuriera pronađeno u jednom stanu ove zgrade?

— Je li točno da je vlasnica ove zgrade već imala posla s Odjelom za zaštita ćudoređa?

— Je li točno da se kardinal, kada je umro, nalazio u društvu jedne prostitutke?

— Koji su točni uzroci smrti?

Chapelle je mirno išao naprijed, odguravao mikrofone koje su mu prinosili i jednoličnim glasom ponavljao:

— Nema izjave! Nema izjave!

— Komesaru— vikne mali bradonja — mi radimo svoj posao!

— I ja također — reče Chapelle.
— Ali naše je pravo... — zavapi bradonja.
— Svakako ne to da mi mikrofon gurate u usta — posprdno će Chapelle.

Tardier mu prokrči put, izlažući opasnosti svoju prekraanu jelenju jaknu — i dvojica policajaca zatvore vrata za njima.

— Moglo je biti i gore — reče Chapelle otresavši prašinu. — Bit će bijesni. Ipak bi im trebalo baciti jednu kost...

Uzdišući penjao se stepenicama. Moirtier je bio tu, vidljivo uznemiren.

— Dolje čekaju barem dvije stotine — reče on.

— Znam — reče Chapelle.

— Oni iz Odjela za identificiranje završili su svoj posao?

— Da!

— Jesu li što našli?

Moirtier se namršti.

— Uzeli su sve otiske koje su mogli pronaći. Rutinski posao.

— Dobro — reče Chapelle — a one dvije?

— U salonu su. Ona po imenu Josiane stalno cmizdri. Druga se dobro drži. To je prava »mušterija«.

— Imam njen dosje. Prilično je bogat.

Moirtier se slabašno osmjehne.

— Ima kolega u Odjelu za borbu protiv droge koji imaju prilično nečistu savjest — reče on. — Naime, samo da vam toliko kažem, komesaru, gospođa Bezial ima tamo veza.

— Znam — reče Chapelle. Uđe u salon. Lucienne Bezial ga hladno pogleda. Stasita Josiane, koja je sjedila pokraj nje, otečenih i crvenih očiju, baci mu preplašeni pogled. Jadno je izgledala.

— Moramo razgovarati — reče Chapelle.

Lucienne Bezial, pušeći tursku cigaretu s muštiklom od kornjačevine, reče promuklim glasom:

— Razgovarajmo!

Chapelle sjedne nasuprot nje.

— Koga prikrivate?

Ona čak i ne trepne. Pogleda ga ravno u oči i reče:

— O čemu govorite?

— O onome ili onima koji su ovdje, u vašem stanu, ubili kardinala.

— Kakva je sad to priča? — upita prezirno gospođa Bezial.

— Nitko nije nikoga ubio u ovoj kući. Zar ne, Josiane?

Smeđokosa ljepotica zatrese glavom slijeva nadesno.

— Ne! — prošmrca ona. — Nitko!

— Kardinal Fleurier je umro od posljedica gnječenja grkljana, koji je bio zadan judo udarcem. Obdukcija nam je pokazala približno vrijeme smrti, između 18 i 19 sati, odnosno mnogo prije nego što ste nam vi to rekli. Tko se nalazio ovdje između 18 i 19 sati?

— Ja i Josiane — reče Lucienne Bezial. — Nitko drugi.

— Lažete! — reče Chapelle.

— Dokažite to! — reče gospođa Bezial.

Chapelle se okrene k Josia ni koja spusti pogled svojih očiju uprljanih razmočenom šminkom.

— Slučaj ubojstva s predumišljajem daleko bi vas doveo — reče on. — Točno do poratnog suda, a onda je već u pitanju i smrtna kazna. Morali biste na to misliti.

Smeđokosa ljepotica grčevito zatrese glavom:

— Ne znam ništa! Ne znam ništa! Rekla sam što sam imala!

Panično se bojala, odnosno, točnije rečeno, bila je rastrzana između dva jednako velika straha: onoga od policije i onoga od gospođe Bezial ili čak nekoga trećeg.

— Porotnici su prilično neumoljivi kad je riječ o ubojstvu s predumišljajem — nastavi Chapelle. — A u slučaju kakav je ovaj vi sigurno nećete biti izuzetak.

— Želite li nas preplašiti, komesaru? — reče prezrivo Lucienne Bezial. — Smatrate li nas djecom? Želite li reći da smo mi ubile kardinala Fleuriera? Dokažite nam to! Rekle smo ono što smo znale! Ostalo je vaš posao.

Odjelni komesar je zamišljeno promatrao ženu tvrda lica i podmukla pogleda. Ona se također očajnički bojala. Vraški se morala bojati čim se ponašala na ovaj način, iako je znala da se nalazi u bezizglednom položaju. Šutjela je, jer se više voljela izložiti riziku porotnog suda nego govoriti,

— Je li to i vaše mišljenje, Josiane?

Smeđokosa ljepotica ga pogleda izrazom utopljenika. Otvori usta, kradom pogleda gospođu Bezial koja ju je ledeno promatrala, pa uzdahne:

— Da...

Chapelle slegne ramenima.

— Dobro. Molim vas da me slijedite na policiju.

4

Gospođa Bezial bez žurbe zakopča kaput od pantere. Pogleda na ulicu sa slabašnim smiješkom, na reportere i fotografe, koji su stražarili na pločniku.

— Tako bih željela izbjeći ovoj gomili — reče ona. — Bojim se nepotrebnog publiciteta.

— Nastojat ćemo se brzo probiti — reče odjelni komesar.

— Postoji i drugi izlaz. Vodi na ulicu Astorg — reče Lucienne Bezial. — Ponekad zna biti vrlo koristan.

Chapelle se osmijehne. Unatoč svemu divio se miru i samosavlađivanju ove žene. Ništa nije odavalo njen nemir ili tjeskobu. Kretnje su joj bile mirne, a glas odmjeren. Pa ipak, ona se »srozala«, kako to kažu policajci, srozala se s vrha na kojem je vjerovala da se može nekažnjeno izvući.

— Pođimo — reče odjelni komesar. — Pokažite mi put.

— Moramo ići na stražnji izlaz — reče Lucienne Bezial.

Prolazili su malim hodnikom do tamnog podesta. Stepenice sa zelenkastom ogradom vodile su sve do dvorišta zakrčenog praznim kutijama i kolotovima namotane žice. Lucienne Bezial gurne željezna vrata. Ulica Astorg bila je mirna i gotovo provincijska.

— Idem potražiti auto. Bilo bi bolje da me ovdje pričekate.

Udalji se velikim koracima. Odjednom začuje glas Lucienne Bezial kako viče:

— Josiane, što to radiš?

Chapelle se okrene i ugleda smeđokosu djevojku kako svom snagom trči prema ulici Roquetine. Brzo je trčala. Skinula je cipele s visokim potpeticama i jurila sportskim koracima, uzdignute glave i laktovima uz tijelo.

— Tardier! Zaustavite je, zaboga! — uzvikne odjelni komesar.

Uhvatio je gospođu Bezial za ruku i čvrsto je držao, vjerojatno od straha da i ona ne pokuša pobjeći.

Mladi komesar potrči. Nije bio loš atletičar u švicarskom koledžu koji je pohađao. Bio je dobar trkač na srednje pruge. Trčao je jer ju je želio dostići prije nego što dođe do ulice Miromesnil, gdje bi mu veći promet otežao gonjenje. Odista je rijetko vidjeti djevojku da trči tako brzo kao što je ova trčala. Okrenula je glavu i on je ugledao njeno zgrčeno lice i prestravljeni pogled.

— Zaustavite se! — poviče on.

Ali ona podvostruči brzinu.

Prolaznici su se zaustavljali da gledaju ovu ljepoticu smeđe, valovite kose, kako bez cipela trči pločnikom, a čija je haljina otkrivala duge, mišićave noge.

Opet se okrene i Tardier opazi da je zadihana. Nije imala dosta kondicije. Slatki život i večeri provedene u barovima s generalnim direktorima u prolazu, svakako nisu bili pravi način za očuvanje kondicije. Proračunao je da bi je mogao uhvatiti za manje od pedesetak metara.

Vjerojatno je to i ona shvatila, jer je bezizgledno pokušavala održati istu udaljenost još koji trenutak, a onda ju je Tardier postepeno počeo dostizati.

Upravo tada pojavio se autobus iz ulice Cambaceres. Lagano se zanjihao zbog usporavanja u zavoju, baš na mjestu gdje je djevojka trčala. Tardier shvati što će se dogoditi i poviče:

— Ne!

Ali se ona već zaletjela prema autobusu. Ovaj je opet počeo ubrzavati jer je bio na ravnom dijelu ulice, a onda je naglo skrenuo nadesno.

Vozač je također shvatio što će se dogoditi i zakočio je svom snagom. Vozilo se zanjilo na vlažnom tlu i kliznulo na stranu, ali je bilo već prekasno. Djevojka se našla pod prednjim kotačima. Tardier je začuo mukli udarac kada je tijelo udarilo o stražnji branik i djevojka nestala pod osovinom. Jedna žena počne urlati. Vozilo se zaustavi.

Tardier se približi. Već se skupilo dvanaestak osoba koje su gledale tijelo zgrčeno pod lijevim kotačem. Vidjela su se samo stopala i noge prekrivene blatom.

Vozač izađe, potpuno blijed.

— Jeste li vidjeli? — reče on. — Bacila se pod kotače. Ništa nisam mogao učiniti...

Tardier se nagne i ono što je vidio gotovo ga natjera na povraćanje. Veliki kotač zdrobio je djevojci glavu.

— Mrtva je? — upita vozač.

— Da — reče kratko Tardier.

Samoubojstvo! Sigurno je da se Josiane Chaumiette sama ubila, isto onako kao da je sebi ispalila metak u glavu. Radije je izabrala

smrt nego da progovori, jer je znala da bi prije ili poslije progovorila.

Tardier se približi policajcu koji je dotrčao. Pokaže mu svoju iskaznicu.

— Žrtvi je bio izdat nalog za pritvor. Prevezite je ravno u zavod za sudsku medicinu.

U službenim kolima donekle se oporavio, a onda se pridružio odjelnom komesaru i Lucienne Bezial koji su ga čekali u ulici Astorg.

— Pobjegla je? — upita Chapelle otvarajući vrata.

— Ne — reče Tardier. — Bacila se pod auto.

Proučavao je lice Lucienne Bezial. Ostala je ravnodušna.

— Poskliznula se? — upita on.

— Ne, samovoljno se bacila.

— Ranjena je? — upita Chapelle.

— Mrtva. Nisam mogao ništa učiniti.

Odjelni komesar zagunđa:

— Prijava afera... — reče i okrene se prema Lucienne Bezial. — To vam odgovara, zar ne?

— Zašto?

— Zato što ste znali da bi progovorila. Na koncu bi upropastila cijelu stvar.

Ona slegne ramenima.

— Kod vas policajaca zgodno je to što postavljate pitanja i sami na njih odgovarate.

Mali odjelni komesar promatrao ju je bez imalo blagosti. Kroz poluspuštene kapke pogled mu je postao hladan.

— Uvjeren sam da ćete odgovore ipak preuzeti vi na sebe.

— Želim pozvati svoga odvjetnika — reče Lucienne Bezial.

Chapelle se blago nasmije,

— Siguran sam da dobro poznajete zakon. Samo ga pošteni ljudi, što je uostalom vrlo žalosno, ne poznaju. Prema tome znate da zakon traži da pristupite sudskom ispitivanju tek kada sud izda nalog i da spomenuti odvjetnik mora imati vašu izjavu najmanje dvadeset četiri sata prije sudskog ispitivanja. I to, ne zaboravite, tek onda kada je sudac otvorio istragu. Sada smo, dakle, pred onim što se zove »preliminarno ispitivanje«, koje prethodi sudskom saslušanju svjedoka. I tu mi zakon daje pravo da vas zbog ispitivanja držim dvadeset četiri sata uza sebe, što se zove »biti u pritvoru«.

Govorio je blago, poput nekog starog profesora.

— Ta se odgoda, osim toga, može i produžiti, ako to državni tužilac odobri. Osim toga, budući da je, kako neki tvrde, policija pokvarena, zna se dogoditi da se krivo upiše vrijeme početka i kraja preslušavanja. To znači, ne želim vam to zatajiti, da trajanje saslušanja može biti vrlo različito. Da li me pratite?

— Svakako — reče Lucienne Bezial. — U biti, vi ste potpuni pokvarenjaci.

— Zna se i to dogoditi, draga gospođo, ali daleko rjeđe nego što se to misli.

Lucienne Bezial se gorko osmjehne.

— Mislite na to, komesaru, da ja već prilično vremena posjećujem policiju. Upoznala sam svu silu, kako to kažu, vaših kolega, od onih najmanjih, pa sve do šefova. Prema tome, ne umarajte se, već sam na to neosjetljiva. Samo, upozoravam vas, nemojte me izazivati, imala bih što napričati!

Odjednom je maska spala, glas joj je postao oštar i promukao, a s lica je nestalo osmijeha. Hladan i lukavi pogled, koji je iskrio ispod brižljivo počupanih obrva, odavao je mržnju i prezir.

— I reći ću vam, komesaru, kad vidim kakvog pajkana, dođe mi želja da ga zadavim.

Chapelle ju je promatrao, zadovoljan.

— Sada kad ste konačno otkrili svoje karte, gospođo, sve će ići lakše.

— o —

Bila su tri sata ujutro. Prigušena svjetlost počela se nazirati iznad krovova i tornjeva. U uredu se osjećala mješavina mirisa ishlapjelog duhana, znoja i mlakog piva, a osobito neke čudne tjeskobe i umora.

Lucienne Bezial je uspravno sjedila na stolici, sjajnog lica i crvenih očiju od nespavanja, pomalo blijeda. Kroz stakla je gledala rađanje novog dana.

Sjedeći samo u košulji u svom naslonjaču, Chapelle je već po pedeseti put pokušavao ponovno upaliti opušak.

— Hajde —reče on — ponovimo još jednom.

Pred njim su na pisaćem stolu bile prazne šalice kave, krcate pepeljare i do polovice pojedeni sendvič na kojem se već otopio maslac.

Listao je dosje Lucienne Bezial. Ne može se reći da je bio nezanimljiv. Pratio joj je trag od Marseillea, preko Ajaccia i Nice do Pariza. Od skromnih početaka u sumnjivim hotelima pratio je njen postepeni uspon sve do trenutka kada su je značajna poznanstva osigurala od bilo kakvih neprilika.

Treba odati priznanje toj Lucienne Bezial; održala je riječ. Rekla je da ima što »pričati« i doista je imala što »pričati«! Neštedimice i bez oklijevanja istresla je sve što je znala. Nije bilo nikakve sumnje da će oni iz Glavne inspekcije za policijske službe imati prilično posla slijedećih mjeseci sa svojim kolegama iz Odjela za borbu protiv droge koji su primali »kuverte«!

Chapelle je bez imalo radosti gledao izvještaj koji je bio pred njim. To bi moglo dignuti u zrak bar pola tuceta glavnih inspektora i komesara, ne zaboravljajući one koji su se nazrijevali iza zastora: pravne savjetnike i političare te gradske oce. Problem prostitucije, kada se jednom dirne, može daleko odvesti...

Lucienne Bezial je pušila i ironično promatrala komesara.

— Onda, komesaru, kako vam je pri duši jeste li se veoma preplašili? — nasmije se. — Upozorila sam vas da će biti svega!

Uživala je! I to uživala od srca jer više nije bila riječ samo u ubojstvu kardinala kod neke gospođe sumnjivih vrlina nego o cijelom nizu skandala do kojih će doći.

Poučna je moja priča, zar ne? — reče Lucienne.

— Neosporno imaš vrlo bogatu maštu — reče Chapelle.

Ona skoči kao da ju je zmija ubola.

— Odgovaralo bi vam, ha, da su sve to samo priče? — prosikće.

— Olakšalo bi vam kad biste me mogli prikazati kao smušenjakinju koja izmišlja i laže kako bi se osvetila? Znam ja dobro da vi to nastojite, samo, ne osvrćem se ja na to, pajkane, jer to je istina, čujete li me? Sve je točno: imena, adrese, datumi, svote! Sve!

Nakon probdjevene i iscrpljujuće noći oči su joj blistale, bila je u nevjerojatnoj formi. Kao da je bila od čelika, spremna za borbu.

»Mržnja daje strahovitu snagu«, mislio je Tardier, promatrajući je. A količina mržnje koju je ta žena mogla skupiti protiv muškaraca pajkana, društva i cijelog svijeta bila je nevjerojatna.

Tardier, i sam u košulji, zajahao je stolicu i prešao rukom po obrazima koji su postali bodljikavi. Ali i ovako neobrijan i neumiven

ipak je djelovao kao elegantni mladić iz dobre obitelji.

— Možda — Složi se odjelni komesar — ali to već ne spada pod moj posao. Predat ću tu stvar dalje i to je sve. Mene jedino zanima ubojstvo kardinala Fleuriera. A o tome si premalo brbljala.

— Ja? — osmjehne se podrugljivo Lucienne zdroбивši opušak u prepunoj pepeljari. Pa ja uopće ne prestajem pričati!

Drsko ga je promatrala pa nastavila:

— Ponavljam! Kardinal me s vremena na vrijeme znao posjetiti u mom stanu. Osjećao je potrebu da se rasonodi. To je potpuno razumljivo s obzirom na silne brige koje je imao! Dakle, tog mi je dana telefonirao da će doći i da bi volio sresti neku zgodnu crnku, kao što je i bio njegov običaj. Rekla sam jednoj Josiane da dođe u 17 sati. On je već poznao Josiane, bila je u svemu njegov tip. Stigao je oko 17 sati. Popio je sa mnom čašicu porta i sa Josiane otišao u sobu. Nešto zatim, recimo poslije tri četvrt sata, začuo se krik. Josiane je dojurila sva izbezumljena. Vikala je da mu je pozlilo, da je odjednom pao na pod. Ušla sam. Vidjela sam kardinala ispruženog na podu, bez svijesti. Pokušala sam ga oživiti. Ništa se nije moglo učiniti. Onda smo ga prenijele na krevet, a zatim sam telefonirala područnom policijskom komesaru. On je došao i pozvao liječnika koji je govorio o moždanoj kapi. Evo, tako je bilo i spremna sam to potpisati!

Zašuti, tvrda lica i drskog smiješka. Odjelni komesar ju je šutke promatrao.

— Najradije biste me udarili, je li, komesaru? — reče ona. — Batine su ono što bi vas veselilo.

— Tebe bi to veselilo — reče Chappelle. — Mogla bi pokazati tragove svome odvjatniku! A to uvijek pali na sudu.

Lucienne Bezial se počne smijati.

— Prevelik ste starkelja da biste se tako zabavljali — reče ona. — Najgori pajkani nisu oni koji mlate nego oni koji pričaju. Najgori nisu oni zločesti nego oni ustrajni.

Odjelni se komesar i sam osmjehne. Pogleda na sat. Bilo je 5 sati ujutro.

— Što kažeš na kratki odmor? — predloži on.

Lucienne Bezial slegne ramenima.

— Umorni ste, komesaru?

— Malo — reče Chappelle. — Znaš, nemam više dvadeset godina. Ona se počne smijati.

— Ja još manje! Ali poznato je da su žene čvršće od muškaraca.

Chappelle pozove čuvara. Lucienne Bezial se dignu i protegne. Tijelo joj je još bilo čvrsto i dobro očuvano. Pogleda nebo koje je sve više blijedjelo iznad Seine što je tekla u neposrednoj blizini.

— »Pet je sati, Pariz se budi«... — zapjevuckala je.

Zatim izađe, bez ikakve žurbe, uzdignute glave i uspravnih ramena. Chauelle uzdahne gledajući u vrata koja su se iza nje zatvorila.

— Ta gospođa Bezial je okrutna i zlobna. Obećala nam je ispričati neke još potpuno nepoznate stvari i održala je riječ!

Pogleda dosje koji je bio pred njim rastvoren.

— Ministra i šefa policije mogla bi udariti kap, ako nemaju dobro srce, kada ovo pročitaju! A vjerujem da ima još blata.

Tardier se zamisli, pa reče:

— Ona se nada da će se afera na ovaj ili onaj način ipak zataškati. Igra na kartu izazivanja skandala. Vjeruje da će se oni na visokim položajima prestrašiti. Koliko je tu ljudi uprljano i koliki bi mogli biti uništeni...

— Nezgodno je što se ona u tome vara — reče Chappelle. — U ovom je trenutku potpuno svejedno tko će biti »uništen«, kako vi kažete. Hitac je ispaljen, samo što ona to još ne zna. Kad bi i htjeli zataškati cijelu stvar, sada to više ne bi mogli.

— Vjerujete li da će ona promijeniti ponašanje kad vidi da su joj se planovi izjalovili?

— Ne znam. Inteligentna je. Možda doista i popusti kad uvidi da je pritisnuta uza zid. Ali nisam siguran...

— Zašto? — upita mladi komesar.

— Zato što se boji — reče Chappelle zamišljeno. — Boji se kao što se bojala i Josiane. Ne pokazuje to na isti način, ali se boji. Dakle, ako shvati da se može izvući jedino tako da progovori, sve ostalo bit će igra između njenog instinkta za samoodržanjem i osjećaja straha.

Teško se dignu i zijevne. Koža mu je bila siva kao i kod svih umornih ljudi. Sitni su sati, nakon prevaljenih pedeset godina, ne mogu više sakriti.

— U ovom trenutku ona još vjeruje da je štite! Sigurna je da će se izvući, da će je oni izvući...

— Tko to »oni«? — upita Tardier.

Mali se komesar zagleda u Tardiera svojim sitnim, umornim očima, nagrizenim od dima.

— Kad bismo to znali, mladi moj prijatelju, dobrano bismo odmakli u ovom slučaju.

Zaputi se prema vratima, s rukama na leđima, hodom rastresena školnika. Tardier izađe iza njega i utrne svjetlo.

5

Komesar Tardier je sa zamiranjem promatrao ured, zapravo neku vrst ćelije bijelih zidova, krcatu policama knjiga i dosjea. Na potpuno jednostavnom drvenom stolu bila su dva crna telefona.

Ta mirna, jednostavna, a ujedno funkcionalna prostorija, koja je neodoljivo podsjećala na redovničku ćeliju, a u isto vrijeme i na ured modernog poslovnog čovjeka, bila je ured kardinala Fleuriera.

Iz velikog vrta koji se pružao pod prozorima jedino se čuo cvrkut kosa. Vidjele su se sjene velikog drveća što je zasjenjivalo aleje i livade. Vrtlar je skupljao suho lišće i slagao ga na hrpe.

Otvore se vrata i neki mladi svećenik uđe žustrim korakom. Baci oštar pogled na Tardiera. Iza naočala s metalnim okvirom oči su mu hladno svjetlucale. Onako s kratkom kosom djelovao je odmjereno i ukočeno. Ali crno odijelo sa svećeničkim ovratnikom bilo je dobro krojeno, što je Tardier, osjetljiv na takve pojedinosti, odmah uočio.

— Ja sam otac Dueze — reče on pružajući ruku. — Bio sam osobni tajnik kardinala Fleuriera.

— Komesar Tardier, istražna policija.

— Izvolite sjesti.

Koliko je imao godina taj čudni tajnik? Svakako manje od trideset, usprkos svim nastojanjima da izgleda stariji.

— Prije svega, komesaru, svim ću se silama truditi, u svoje ime i u ime svih onih koji su poznavati, poštovali i divili se tom čovjeku, svećenika i crkvenom dostojanstveniku, kakav je bio kardinal, nastojat ću, dakle, da se ogradim od svih onih objašnjenja koja jesu ili će biti izrečena u vezi s njegovom prisutnošću u onom stanu, za što sam već načuo da se prepričava u raznim sredinama.

Tardier podigne ruku.

— Ja sam policajac koji jednostavno radi svoj posao — reče on. — Nije na meni ni da objašnjavam ni da sudim. Moram ustanoviti uzroke smrti kardinala Fleuriera za koju vjerujemo da nije prirodna. To je sve u ovom trenutku.

Tanka usta oca Duezea razvuku se u gorki osmijeh.

— Naravno! Ali, na nesreću, baš nakon vaših objašnjenja činjenica i policijskog izvještaja počela je prava kampanja da se obeščasti i uprlja uspomena na pokojnog kardinala.

Pokaže novine rasprostrte po stolu i usta mu se iskrive od odvratnosti.

— Nabacuju se blatom! Pravo nabacivanje blatom! Ah! To ih sada veseli!

Tardier ne reče ništa. Čitao je jutrošnju štampu i sve mu je to bilo poznato.

— Kakvih li gnusnih uvreda! — nastavi otac Dueze uzdahnuvši. — I kao da im nije dosta!

Tardier brižno poravna rub prekrasnih hlača od sivog flanela i nakašlja se.

— Nezgodno je — reče on — što je kardinal umro u sobi gospođe Bezial, dobro poznate svodilje registrirane u Odsjeku za suzbijanje prostitucije, kao i u Odjelu za borbu protiv droge. I što se jedna djevojka, isto tako registrirana, nalazila u njegovu društvu.

Otac Dueze se zagleda u njega hladnim očima.

— Posjećivanje takvih žena također spada u svećenikove dužnosti, zar to niste znali? A kardinal je, usprkos velikom broju zaduženja koje je imao smatrao potrebnim da se brine i o tom dijelu svojih dužnosti.

Tardier je i dalje gladio hlače.

— Svakako — reče on — ali ono što sve to čini mnogo složenijim svakako je nepobitna činjenica da je kardinal ubijen, što dovodi do obavezne istrage.

— To mi je jasno — reče otac Dueze. — Vrlo je vjerojatno da je kardinal žrtva neke bande svodnika od kojih je pokušao spasiti jednu ili više djevojaka.

— To je vrlo vjerojatno — reče Tardier — i istraga će nam to pokazati.

— Ali u međuvremenu će se i dalje nabacivati blatom na tog velikog čovjeka — bolno nastavi tajnik. — Napadat će ga kao gladne zvijeri! Kakva bijeda!

Skine naočale i rupčićem obriše stakla.

— Ne možete ni zamisliti koliko je kardinal imao neprijatelja. Svaki je dan primao pisma u kojima su ga vrijeđali i prijetili mu.

— Možda malo pretjerujete? — upita Tardier.

Otac Dueze se gorko nasmije.

— Vi mislite da pretjerujem? Ne vjerujete mi? Ali ja ću vam dokazati da nisam ništa izmislio.

Digne se, zaputi prema zidnom sefu i otvori ga. Izvadi snop papira, međusobno spojenih spajalicama, pa ih pruži komesaru.

— Evo — reče on. — Pročitajte sami. Sva pisma potječu iz istog izvora.

Tardier uzme pisma i počne čitati:

»...Prvo protiv čega se svim Sudstvima moramo boriti, sve dok to ne likvidiramo, jest papinska diktatura, ona koju vi predstavljate u ovoj zemlji. Stalna crkvena povezanost s kapitalističkom klikom i vladajućim slojevima neprekidno iskorištava narod. Vidite, dakle, da smo mi, svećenici, odlučili da sudjelujemo u tom dalekosežnom procesu, ako treba čak i silom.«

— Onda? — upita otac Pueze. — Što mislite o tome?

— Tko piše takva pisma? upita Tardier.

Otac Dueze slegne ramenima.

— Skupina pobunjenika — reče on — pripadnici neke sekte. Vodi je neki tip koji sebe naziva »brat Puand«.

Tardier je ispitivao šapirografirane tekstove

— Mogu li ih zadržati?

— Svakako, ako to smatrate potrebnim... Uostalom lako se mogu nabaviti doda s ironičnim smiješkom,

— Dijele ih potpuno slobodno.

Tardier složi papire i stavi ih u džep.

Jesu li kardinalu konkretno prijeli? — upita on.

— Jer u onim tekstovima on nije posebno imenovan, smatraju ga više nekim simbolom.

— Telefonirali su u nekoliko navrata i tvrdili da bi zbog svojih »potkazivanja« morao odgovarati, upotrijebili su baš tu riječ, kao i zbog svojih »pajkanskih i gestapovskih« metoda.

— Tko je telefonirao?

— Neki anonimus. Dodao je da bi kao svi fašisti, i mi morali imati bombe umjesto tamjana.

Tardier se zamišljeno počeo nositi, zatim ustao i krenuo prema prozoru. Gledao je park sa plavom cedrovinom i kosovima koji su skakutali po alejama, te starog vrtlara koji je gurao kolica prepuna lišća što je popadalo sa platana. Bilo je teško i zamisliti da bi

nemir i strahote iz vanjskog svijeta mogle prodrijeti ovamo i da bi se u ovoj tihoj sobi, stvorenoj za razmišljanje i učenje, moglo razgovarati o i bombama.

— Kardinal je ozbiljno shvaćao ove prijetnje?

— Ismijao ih je. Bio je to smiren i hrabar čovjek. Razumijete?

Komesar zapita, ne okrećući se:

— Kardinal je stanovao ovdje?

— Da, ovdje je imao sobu i ovdje je uzimao sve obroke.

— Nije imao stan u gradu?

— Nije. Ponekad je odlazio na izlet k svome bratu u Fontainebleau.

— Doktoru Fleurieru?

— Da. Kardinal je veoma volio svog brata, nećaka i nećakinje. Jedino je njih imao od obitelji.

Tardier kimne. Već je čuo za profesora Fleuriera, jednoga od najvećih francuskih neuropsihijatarata, mlađeg kardinalovog brata. Čak je neki dan pročitao o njemu članak u nekom časopisu.

— Obavještavat ću vas o toku istrage — reče on.

— Bio bih vam zahvalan da mi javite sve što bi nam pomoglo u našem poslu. Želim reći, sve ono što bi istragu moglo usmjeriti o jednom pravcu.

— Svakako — reče otac Dueze. — Možete računati na moju pomoć, već zato što bi to pomoglo da sperem ljagu s uspomene na kardinala...

Isprati Tardiera do vrata.

Otac Dueze se nagne preko ograde, a Tardier je počeo silaziti velikim stubištem preplavljenim zelenim svjetlom.

— o —

Sjedište sekte nalazilo se na petom katu, ali je zgrada bila bez dizala. Drvena ploča i rukom napisan naslov sa crvenom strelicom najavljivali su ured.

Dok se penjao, Tardier je u jednom trenutku stao sa strane, kako bi propustio dvojicu mladića, prignutih pod gomilom svezanih časopisa. Iza njih je išla djevojka, također nakrcana papirima.

— Preteško je... — uzdahne.

Tardier pokuca na vrata na kojima je ista onakva drvena ploča najavljivala sektu. Još jednom pokuca, pa kako mu nitko ne odgovori, otvori vrata.

Bilo ih je troje dva mladića i djevojka. Presavijali su i brojili neku vrst biltena a onda ih slagali na pod. Osjećao se miris tempere i svježe tiskarske boje. U kutu je šapirograf još izbacivao tiskane primjerke.

Tardier se približi. Nitko nije na njega obratio ni najmanju pažnju, iskoristio je to da razgleda prostoriju. Najprije uoči postere, plakate po zidovima. I jedni i drugi bili su vrlo zanimljivi. Bila je to neka vrst proglašenja, manifesta posjetnice.

— Želite?

Tardier prekine svoja razmišljanja i pogleda čvrsto građenog mladića u mornarskoj majici s okruglim ovratnikom koji ga je promatrao. Kovrčava kosa, plave oči, čvrsta četverouglasta brada s jamicom u sredini. Snažni mišići jasno su se nazirali pod majicom.

— Tražim brata Puanda.

— Ja sam.

Plave oči netremice su ga promatrale. Komesar pokaže svoju iskaznicu. Puand zazviždi.

— Gle, gle! Pajkan! — usklikne i okrene se ostalima. — Hej, ima pravo na premetačinu!

— Ne šališ se? — upita djevojka prozračna izgleda, raskošne plave kose.

— Ni govora! Dapače. Komesar!

— Zanimljivo — reče mladić koji je slagao papire na hrpu.

Digne se i približi. Bio ja malešan, okrugao pahuljastih obraza i s velikim okruglim naočalama. Znatiželjno je mjerio Tardiera od glave do pete.

— Laž! — reče on. — Taj ni najmanje ne slični na pajkana!

— Ipak, ako uzmemo sve u obzir, nije ni za odbacivanje — izjavi plavuša nakon što ga je pažljivo promotrila

— Samo bez primjedbi, molim te! — reče krupni mladić.

— Smiri se!

Namigne Tardieru.

— Pomalo je nimfomanka, iako tako ne djeluje — reče.

— Ova faca je đubre! — uzdahne plavuša. — Nije moguće da je netko đubre u toj mjeri!

Tardier se osmjehne.

— Vjerujem vam na riječ — reče on.

— Zaprepašten sam — uzvikne debeljko s naočalama, zatečenog izgleda. — Pajkan koji zna biti podrugljiv!

Puand se nije ni smijao, ni osmjehivao, niti je bio podrugljiv. Mjerio je Tardiera istim tvrdim pogledom.

— Čemu zahvaljujemo ovaj posjet? — upita on.

Komesar mu pruži pisma koje mu je dao otac Dueze.

— Poznajete li ovo?

Puand ih pogleda i potvrdno kimne.

— Svakako! Potječu iz našeg ureda.

— Vi ste pisac ovih tekstova?

— Velikim dijelom, da.

— Vi ste ih slali kardinalu Fleurieru?

— Između ostalih. Slali smo ih svim crkvenim predstavnicima, biskupima i kardinalima.

— Nezgoda je u tome što je kardinal Fleurier mrtav.

Mlada Ofelija se počne podrugljivo smijati.

— I to kakva smrt! O preuzvišenosti, kakva prostota! Umrijeti »ispovijedajući« kurvu, silno mi je to evangelistički!

— Sveti čovjek! — zabrunđa mali debeljko. — Pretjerao je u spašavanju bludnica, pa mu je to došlo glave!

— Ne — reče Tardier s istim mirom — nezgodno je to što je ubijen.

Nastane tišina. Puand se približi svojim četvrtastim licem i skupljenim očima.

— Ozbiljno? — upita on.

— Znae da se u Istražnoj policiji baš ne šale. Nemaju za to vremena — reče Tardier .

Puand se počese po glavi.

— U štampi nisu ništa rekli...

— U štampi kažu ono što znaju. Za sada još ne znaju da je kardinal ubijen. Znaju samo da je umro kod te gospođe Bezial.

Mali debeljko priđe bliže. Odjednom je vrlo ozbiljno djelovao

— Tko ga je ubio?

— Još ne znam. Vodimo istragu.

— I zbog toga ste ovdje? — upita Puand.

— Niste ga baš osobito voljeli — reče Tardier.

— Gle, gle! — promuca debeljko, sav crven od negodovanja. — Ne mislite valjda da smo ga mi ubili?

— Zašto ne? — odmjeri ga Tardier.

— Zašto ne? Zašto ne? — promrmlja mali debeljko, krajnje uzrujan. — Zašto ne? Čujete li vi tog pajkana? Čujete li ga?

Tardier baci pogled na tekstove koje mu je Puand vratio.

— Sami izjavljujete da će vaš prvi zadatak biti da likvidirate, na svaki način, tipove kakav je kardinal. Pišete da treba uništiti sistem čije je utjelovljenje kardinal. Ako treba, mogu točno navesti: »Silom«. Ovo bi se moglo nazvati smrtnim prijetnjama.

— Čuješ li ga? — vikne mali debeljko Puandu. — Čuješ li tog pajkana? Želi nam ubojstvo kardinala objesiti na vrat! Prijeti nam kako bi nas preplašio!

Puand je sačuvao mir.

— Martiale, ne uzbuđuj se — reče on.

— Ima Martial pravo — reče djevojka oštro. — To je izazov. Želi nam podmetnuti zamku.

Puand je počeo govoriti na svoj polagani način.

— Napisali smo mi, komesaru, i mnogo drugih stvari — reče on. — Čitali ste ih, vidim, pa pretpostavljam da vi i sve to nazivate nagovaranjem na ubojstvo?

— A vi? Kako vi to nazivate? Kao poziv na pjevanje crkvenih pjesama?

Puand se kratko nasmije.

— Moji sljedbenici možda ne bi oklijevali ako bi trebalo »skloniti« starog Fleuriera. Samo, oni to nisu učinili — reče Puand.

Tardier ga je pažljivo promatrao. Puand je očito potpuno ozbiljno govorio.

— Što bi nam koristilo da maknemo starca? — nastavi on. — Kakvu bismo od toga imali korist? Mnogo mi je draže da je umro ovom lijepom smrću kod te prostitutke i da je imao takav smiješan i sraman kraj; to je sa stanovišta propagande nenaplativo.

— Moglo bi se dogoditi da poneki od vaših mladih suboraca nije tog mišljenja — reče Tardier. — Vjerojatno i vi imate svoje »ekstremiste«?

Puand slegne ramenima.

— Ne — reče on — takvih nema! Nitko nije toliko lud da učini takvu glupost. Bilo bi dovoljno da ostavimo to staro i trulo crkveno uređenje da sagnjije samo od sebe, a da ga previše ne prodrmano!

Mali je debeljko nepovjerljivo mjerio Tardiera kroz svoja okanca na naočalama.

— Uvjeren sam da je cijela stvar namještena — reče on.

— Ovaj nas tip želi udesiti. Kažem ti, vlast želi našu glavu!

Tardier je promatrao hrpu časopisa poslaganih na podu. Uočio je fotografiju za koju je vjerovao da je prepoznaje. Priđe bliže. Mali debeljko učini instinktivnu kretnju da mu prepriječi put.

— Smetalo bi vam da malo pogledam?

— Naravno da ne bi — reče Puand.

Ugledao je sliku kardinala, crno uokvirenu, s ovim natpisom. »Umro je onako kako je i živio, u laži i licemjerstvu!« Na brzinu preleti pogledom tekst u kojem se spominjala zastarjela crkva u vječitij nagodbi s novcem i vlašću, sva nagrizena crvima i zadahom smrti.

— Lijep pogrebni govor! — reče komesar.

Djevojka reče svadljivim glasom:

— Zar nije bio stari licemjer pokvaren od glave do pete? Imamo pravo napisati kakav je bio! Stari razvratnik koji je posjećivao javnu kuću!

— Volio bih u vašem glasu osjetiti i prizvuk ljubavi! — reče Tardier osmjhnuvši se.

— Mi smo borci — reče gorljivo mali debeljko — Borimo se za pravdu! Ljubav prema bližnjemu doći će poslije!

— No ipak — reče Tardiei — moram ispitati vas i vašu subraću, kako bih ustanovio gdje ste bili i što ste radili u vrijeme kada je kardinal ubijen.

— Potpuno smo vam na raspolaganju — reče Puand.

Tardier se zaputi prema vratima.

6

Odjelni komesar Chapelle sa žaljenjem odlijepi opušak s donje usnice, pazeći pri tome da ne opeče kožu; zamišljeno ga pogleda i vrškom jezika skupi raskvašene i izgorjele ostatke.

— Zanimljivo je sve to... — promrmlja on, bacivši pogled pun divljenja na svog mladog kolegu koji je sjedio pred njim.

Tardier je tog dana nosio baršunasto odijelo boje sljezova cvijeta.

— U religioznim sektama uvijek ima šašavih — reče on.

Pažljivo pripali ostatak cigarete na plamenu starog bakrenog upaljača.

— Možda je kardinal za njih predstavljao oličenje đavola ili što slično.

Tardier odmahne glavom.

— Ne vjeruju oni u đavla komesaru. Nije to više teologija koju ste vi učili. Danas je đavao za njih odnos crkve i društva.

— To je isto — reče Chapelle. — Prema tome su lijepo mogli ubiti kardinala u ime borbe protiv uloge što je igra crkva.

— Moguće je — reče Tardier. — Uostalom, kardinal je primao pisma i telefonske pozive u kojima su mu manje ili više prijekali smrću. Nego, ima li što novo što se tiče gospođe Bezial?

Odjelni komesar je bučno sisao svoj smežuran i pougljenjeni opušak.

— Ništa — reče on. — Drži se svoje prvotne izjave: kardinal je umro od srčane kapi. Pristala je konačno da obavijesti i pozove svog odvjetnika. Sada ponovno prikuplja snagu.

Mladi komesar zagunđa:

— Čeka da joj tajna artiljerija pritekne u pomoć...

— Baš tako — reče Chapelle. — Vjeruje da će joj njeni moćni zaštitnici na ovaj ili onaj način pomoći.

— Imate li bilo kakvu predodžbu o identitetu tih »zaštitnika«, komesaru? — upita Tardier.

— Mladi moj prijatelju — reče Chapelle, kad se prestao smijati; trbuščić mu je još podrhtavao. — U takvoj vrsti slučaja sve je moguće. Nema područja u kojem bi se porok i politika bliže i više ispreplitali. Raskošne javne kuće uvijek su sredstva nadziranja i političkog pritiska. Vlasnice kakva je ova Lucienne Bezial koja upravlja s dvije ili tri najposjećenije javne kuće u Parizu i Marseilleu

znaju mnogo toga. Znaju sigurno mnoštvo »tajni« koje se tiču političara, a isto tako i stranih diplomata. Ona nam je rekla samo dio svega toga dok nam se povjeravala, i to zato da nas prisili da vodimo istragu kako ona želi, a ujedno da je shvaćamo ozbiljno. Možete biti sigurni, međutim, da najbolje čuva za »krajnju nuždu«.

Trenutak se zamislio, očiju uprtih u daljinu, pa nastavio:

— Tajne službe i državna policija trebaju prostituciju za obavljanje svoga posla, da bi »nadgledali«, a ako je moguće, da bi i »držali« u rukama ljude od važnosti, industrijalce, utjecajne novinare. Prema tome, svim silama nastoje »prikriti« poslodavce tih djevojaka. Koriste ih, pa ih i štite. To je dio »nemoralnosti« vlasti, kako to nazivaju...

— I to vrijedi za sve zemlje svijeta: prostitucija je donekle vrst državne službe.

Počne se smijati istim prigušenim smijehom, bez gorčine i žučljivosti, smijehom donekle »ravnodušnim«, bez srdžbe i strasti.

— Zato treba pažljivo postupati s gospođom Bezial — nastavi on.

— Treba vidjeti što će se zbiti sada kada je ona pritvorena...

— Riječ je o ubojstvu — reče Tardier — a žrtva nije bilo tko. Ne možemo zataškati jednu takvu aferu.

— To je i moje mišljenje — reče Chapelle — samo što je u ovom trenutku važno čekati i vidjeti kako će se cijela ta stvar razvijati. Bolje rečeno, ako gospođu Bezial ne zaštićuju onako kako ona vjeruje, imamo zeleno svjetlo, a ako je netko na visokom položaju doista »pokriva«, to ćemo uskoro saznati.

Tardier se digne i pogleda rijeku vozila koja su prolazila kejom. Kroz oblake se naziralo slabašno sunce.

— Ili će u ćeliji dobiti srčani napad... — reče on.

— Ne pretjerujte, Tardier! — reče Chapelle.

— Možete li se zakleti da neće dobiti srčani napad? — upita Tardier.

— Začudilo bi me! — reče Chapelle.

Tardier odmahne glavom. Ova ga je afera počela zabrinjavati.

— Jeste li vidjeli izvještaj s obdukcije Josiane Chaumiettte? — upita on.

— Jesam. Jutros je stigao.

— Što kaže?

— Trenutna smrt zbog prijeloma vratnih kralježaka i glave.

- Kakve imamo podatke a njoj u kartoteci?
- Registrirana je prije dvije godine. Radila je u Marseilleu, a zatim se »digla« do Pariza. Rodom je iz Nice.
- To je sve?
- Sve!
- Prilično mršavo.
- I jest mršavo — doda Chappelle, koji je omekšavao jednu »Gauloise«, to jest brižno ju je savijao sve dok nije konačno sličila na spiralu. — Možda ćemo se ponovno njome baviti... — nastavi on. — Jutros me nazvao glavni inspektor Taillefer iz Odjela za borbu protiv droga. Poznajete li Taillefera?
- Ne.
- Neobičan čovjek. Prijatelj mi je već trideset godina. Najbolji čovjek u Odjelu za borbu protiv droga. Već je davno morao postati komesara, ali nikada nije znao podilaziti onima u predsobljima ministarstva. Ta osobina prilično onemogućava čovjeka!
- Što želi?
- Želi mi govoriti o toj djevojci Chaumiette. Više zna o njoj nego što piše u njoj kartoteci. Samo. dogodilo se da mi je šef rekao da dođem u njegov ured i da ma podnesem izvještaj što smo do sada saznali u ovoj aferi. Sigurno ću kod njega biti cijelo jutro. Prema tome, molim vas da se umjesto mene sastanete s inspektorom Tailleferom. Dopast će vam se, vidjet ćete.
- Dobro — reče Tardier.

— o —

Bar »Mali Bretonac« mirisao je na pecivo.

Tardier sjedne u jedan mirni kut i naruči viski. Vjerojatno zahvaljujući tome, konobar ga pogleda s poštovanjem, a zatim, uočivši da je izuzetno elegantan, brzo prijeđe krpom po stolu i osmjehne mu se. Komesar uljudno uzvrat na smiješak i nastavi promatrati bar u kojem se morao sastati sa glavnim inspektorom Tailleferom.

Odmah je uočio fotografije pod staklom, obješene iza šanka te police krcate peharima i trofejima. Iz toga se očito moglo zaključiti da je vlasnik imao slavnu sportsku prošlost. Potražio ga je očima i pronašao kako igra karte s jednim muškarcem ispred šanka.

Imao je pravu bokstersku njušku, kvrgava ramena i velike, iskrivljene šake, uha rascvjetana poput cvjetače i arkadu ozlijeđenu u više navrata punu ožiljaka, te prelomljeni nos. Tardier se pokušava prisjetiti imena boksača ali odustane. Za njega je bio previše star. Ovaj je sigurno prestao boksat i još prije rata.

Popije gutljaj počne razmišljati zašto mu je Taillefezi zakazao sastanak baš u ovom baru. Što je normalnije nego da ga zakaže u svom uredu, u Odjelu za borbu protiv droga? Bila je to činjenica vrijedna razmišljanja. Možda jednostavno zato što je glavni inspektor bio žedan i htio nešto popiti.

Počeo je podrobnije razgledavati fotografije koje su pričale o velikim trenucima vlasnika bara. Najveća, u sredini prikazivala ga je u jeku borbe ispruženih pesnica

Vrata se otvore. Muškarac koji je ušao bio je golem. Doista uzbudljiv. Momčina sva od kosti i mišića, unatoč svojih pedesetak godina i prosjede kose. Ovako krupan, počeo se već debljati oko struka vrata, ali to nije ni najmanje utjecalo da djeluje vrlo impresivno.

— Zdravo, Tarzane! — reče pridošlica hrapavim glasom.

Gazda mu priđe pružene ruke. Pri širokom osmijehu bljesnuše mu srebrni zubi.

— Zdravo, inspektore! — reče on nevjerojatno piskutavim glasom.

Otprati pridošlicu do stola, ali je ovaj nepomičnim pogledom ispitivao prostoriju i uočio komesara. Odmjerio ga je na trenutak poluzatvorenim očima, a onda se zaputio prema njemu.

Imao je tako veliku ruku da je mogao obuhvatiti dvije Tardierove. Čak mu je i glava bila dvostruko veća od njegove.

— Tarzane, jedan 505 s ledom!

Sjedne i skine šešir. Prijede rukom po sijedoj, čupavoj kosi. Obrve su mu također bile sijede i guste. Pod tim su čupavim izdancima dobroćudno i pomalo izazovno gledala dva svijetla oka.

— Kako je Chapelle?

— Dobro.

— Još puši opuške?

— Još.

— Blaženi Chapelle!... Zna li da smo zajedno počeli? Točno nakon rata... Za vrijeme okupacije radili smo u istoj mreži... Davno je

to bilo.

Dok je govorio, cijelo je vrijeme pažljivo promatrao svog sugovornika. Čak i kad je sjedio bio je golem. Tardier pokuša pogoditi njegovu težinu i visinu: sto deset kilograma i metar devedeset pet?

— Zakazao sam vam sastanak ovdje jer ćemo biti mirniji reče on.
— Gazda je moj stari prijatelj. Niste ga prepoznali?

— Nisam — reče Tardier.

— Nije ni čudo, premladi ste. Očito se sportski junaci brzo zaboravljaju. Sve je manje mladih koji ga prepoznaju. Bio je dva puta prvak Francuske i prvak Evrope u srednjoj kategoriji. Borio se za naslov svjetskog prvaka u New Yorku 1949, gdje ga ja mafija doslovno dotukla. Neka priča o drogama u koju je bio umiješan njegov maser...

Gazda se vrati, sam noseći poslužavnik s čašom, ledom i bocom aperitiva.

— To je on! — uzvikne Taillefer, uzdignutih ruku. — To je Paul Bonchamps, zvani »Tarzan«.

Ostarijeli prvak pokaže svoje zube obložene srebrom, pa nježno spusti čašu svojim velikim iskrivljenim rukama. Napuni je, nakloni se i reče svojim piskutavim glasom:

— U vaše zdravlje, inspektore!

Zatim se udalji još uvijek gipkim korakom.

— Poštenjačina — reče Taillefer. — Umalo je loše prošao nakon one gužve u Americi... Krenulo mu je nizbrdo, kao što se i događa svima koje napusti sreća. Počeo se baviti sitnim prosjačenjem... ja sam ga odanle izvukao... nikad to nije zaboravio.

Popije gutljaj, s laktovima na stolu, a zatim reče:

— Vi vodite sa Chappelleom onaj slučaj?

— Da. Nije poput ostalih.

— Očito! Ne odapne svaki dan neki kardinal kod kurve!

Pio je malim gutljajima, odsutna pogleda. Tardier se divio ovom kolosu koji je sjedio nasuprot njemu. Bio je pun neke mirne snage, neke vrsti ravnodušnosti, koju ništa nije moglo uzdrmati. Nepomičan i čvrst, bio je sam dovoljan da ispuni sav prostor oko sebe.

— Jeste li poznavali tu Lucienne Bezial? — upita Tardier.

Taillefer se osmjehne. Usta su mu bila gotovo premala pod velikim krumpirastim nosom.

— Poznajem li ja nju ili ona mene, to je isto! — reče on.

— Mogu vam reći da je ozbiljno počela odavati svoje suučesnike — reče Tardier. — Ostavila nam je cijeli popis koji sadrži »zaštitu« i »kuverte« koje je dijelila čak i na vašem odjelu.

Taillefer je sjedio poput kipa. Konačno slegne svojim golemim ramenima.

— Vjerojatno! — reče on. — To je uobičajeno...

— Umiješat će se i tajna policija. Bolje da to odmah znate.

— Jedan više ili manje! — filozofski reče glavni inspektor. — To je najizloženija i najnadgledanija služba. Odjel za borbu protiv prostitucije je najprljaviji odjel. Nije lako sačuvati čiste momke, kad sve vrijeme provodite sa svodnicima i kurvama, a njušite miris novca, od jutra do navečer. I to kolikog novca! A sve vama na dohvat ruke i uvijek postoji način da vam tajno stigne do džepa, u obliku kuverte malog dara ili krstarenja s kakvom »madame« ili vikenda u velikom stilu s djevojkama iz snova, gospodine. Treba se koji put čvrsto držati, gospodine, komesaru, a da sami ne biste poskliznuli.

— Lucienne Bezial je imala veza u tom odjelu?

— Naravno da ih je imala! — reče Taillefer. — Imala ih je, jer im je pružala usluge! Kako zamišljate naš posao, a da se ne služimo djevojkama poput nje? I jasno da onda igraju na kartu veza i pokrivanja, što je kobno.

— Ona daje dojam kako vjeruje da će njene veze upravo sada proraditi — reče Tardier — čak i u ovom slučaju kad je u pitanju ubojstvo! Odjelni komesar Chapelle misli da je ona uvjerena kako će je »netko« odande izvući.

Glavni inspektor isprazni čašu i polako je stavi na stol. Netremice je promatrao Tardiera.

— Ona vam je to rekla? — upitao je polagano.

— Nije, ali njezino držanje cijelo vrijeme ukazuje na to. Niječe očite činjenice.

— Znači, dobra taktika!

— Nije, nego glupa. Na glupi način sve niječe, a daleko od toga da je sama glupa. Niječe, jer je uvjerena da će afera biti zataškana.

— Moguće — reče Taillefer.

— Ali u tom slučaju trebalo bi znati zašto...

Nije završio rečenicu, već je ostao tako, otvorenih ustiju i pogleda uprta naprijed.

Tardier nesvjesno pogleda onamo i opazi dvojicu kako ulaze u bar, dvojicu mladih ljudi, dobro odjevenih, gotovo iste visine, nešto niže od srednje.

Iznenadnom grubošću Taillefer zgrabi mladog komesara za ovratnik kaputa i jednim zamahom baci ga na pod, a istovremeno iz kaputa izvadi službeni revolver, ali ga nije imao vremena upotrijebiti. Dvojica pridošlica već su otvorila vatru, izazovno stojeći razmaknutih nogu. No profesionalni hitac odbaci gorostasa natrag. Metak je raspršio čašu. Drugi je pogodio led.

Tardier grozničavo izvuče revolver i klekne kako bi pokušao naći pravi kut pucanja. Upravo u trenutku kad je nišanio na jednoga od dvojice revolveraša, Taillefer se svali na njega svom težinom. Huleći i kuneći, pokušao se osloboditi njegove goleme težine koja ga je pritiskivala. Začuo je još dva hica i više osjetio nego čuo kako su se meci zabili u tijelo koje je klonulo na pod. Očajničkim naporom odmakne gorostasa i prevrne stol. Kad se konačno uspio uspraviti, s oružjem u ruci, prostorija je bila prazna. Mušterije i konobari, ukočeni od straha, zaprepašteno su ga gledali.

Tardier se zaleti prema vratima i otvori ih udarcem ramena. Stigao je na pločnik upravo u trenutku kada je »peugeot 504«, otprilike tridesetak metara dalje, naglo krenuo pod jakim gasom, zanio se, a zatim izgubio u aveniji. Digne oružje, a onda, uvidjevši besmislenost tog pokušaja, vrati se u bar. Tarzan je klečao kraj golemog i nepomičnog komesarovog tijela, s glavom naslonjenom na klupu. Tardier se nagne i pogleda blijedo lice policajca iz Odjela za borbu protiv droge. Staklaste oči bile su mu širom otvorene, a usta razjapljena. Iz jedne nosnice tekao mu je tanak mlaz krvi.

Bivši boksač digne prema Tardieru izobličeno lice.

— Mrtav je... — reče svojim tankim glasom. — Mrtav je... Ubili su ga, svinje... Ubili su ga...

Niz lice su mu tekle krupne suze.

7

Odjelni komesar Chappelle promatrao je ljude iz Odjela za identificiranje kako mjere svojim sklopljivim metrima i obavljaju svoj rutinski posao u malom baru.

Sjedeći na stolici, s rukama u džepu, gledao je kredom nacrtan položaj, gdje se samo nekoliko trenutaka prije toga nalazilo golemo tijelo glavnog inspektora Taillefera. S vremena na vrijeme pio je kavu kojom ga je poslužio Tarzan.

Ovaj je pak, iza svoga šanka, brisao čaše, potpuno nesvjestan onoga što radi, poput stroja koji se nesvjesno pokreće. S vremena na vrijeme ponavljao je visokim glasom.

— Ipak, to nije moguće... to nije moguće...

Obrisavši četvrti put istu čašu, okrene se Chappelleu i reče:

— Čini se, komesaru, da se cijeli svijet okrenuo naglavačke, kad propalice mogu ubiti policajce!

Chappelle odmahne glavom.

— Jadni moj Tarzane, nema više morala. Te mlade propalice više ništa ne poštuju i ubijaju koga stignu...

— To je pravo divljaštvo, komesaru — nadoda Tarzan s gadljivim izrazom. — Trebalo bi da vidite te žutokljunce kad nahrupe ovamo. Razgovaraju samo o sebi. Svi smatraju da su glavom A1 Caponei. Mitraljez im je san. A sutra će htjeti bazuku.

Chappelle odmahne glavom.

— Jesi li ikada vidio onu dvojicu ubojica?

— Nikada! Inače bih ih sam prepoznao, budite sigurni!

— Kako su izgledali?

Tarzan se, skupivši obrve, naprezao da se sjeti svake pojedinosti.

— Prilično dobro odjeveni — reče on. — Tip fićfirića, odijelo od dvije tisuće, engleska tkanina. Ne previsoki, već srednjeg stasa; za ostalo je teško reći budući da su obojica imala tamne naočale, ali je sigurno da su bili crnomanjasti! Sicilijanski tipovi, razumijete što želim reći? Kako to kažu u novinama: »mediteranski tipovi«. Je li Lucie? — upita on, okrenuvši se prema konobarici.

— Ništa me ne pitajte, gospodine Paule! — usklikne trapava djevojka žute kose, patetično prinesavši ruku srcu. — Nesposobna sam bilo što reći. Tako sam se preplašila da i ne znam koliko ih je bilo.!

— Hajde, bilo ih je dvoje! — reče Tarzan razdražljivo. — Ne sjećate se?

— Ne sjećam se ja ničega! Jedino čega se sjećam jest to da je jadni gospodin Taillefer bio ispružen ovdje, sav u krvi.

— Jesu li što rekli — učita Chapelle.

— Nisu — reče Tarzan. — Upali su i bez ikakve se žurbe zaputili ravno prema stolu za kojim su sjedili inspektor i vaš kolega. Bili su potpuno sabrani! Savršeno opušteni!

Odjelni komesar ispije još jedan gutljaj kave i namršti se. Taj Tarzanov bučkuriš nije vrijedio ni pišljiva boba!

— Pazi dobro što ću te pitati — reče on — i nemoj žuriti s odgovorom. Veoma je važno. Obojicu si pratio pogledom kad su išli prema Tailleferu, zar ne?

Namrštenih obrva i napregnuta lica, Tarzan je nijemo kimnuo.

— Dobro — reče Chapelle — imaš li dojam da ih je Taillefer poznavao?

— Vrlo je čudno to što kažete, komesaru — reče Tarzan — baš sam to sam sebi rekao u tom trenutku! Dok sam promatrao tu dvojicu fićfirića kako idu prema stolu, u trenutku mi je bljesnulo da ih je inspektor »prepoznao«. »Pročitao« ih je na brzinu! Uostalom, čim ih je uočio, jasno je da je on njih htio ubiti, znajući dobro što ga čeka. Po mom mišljenju, o tome nema nikakve sumnje! Siguran sam da je poznavao tu dvojicu!

Odjelni komesar polako ispije kavu do kraja i žličicom pobere s dna šećer. Beskrajno je volio šećer, bila je to jedna od njegovih slabosti.

— A vi — upita on odmjerivši žutokosu konobaricu — jeste li imali dojam da ih on poznaje?

— Ništa me ne pitajte, gospodine policajče — izjavi trapava djevojka sklopljenih očiju. — Nisam sposobna odgovarati. Sve je to kao neki ružan san!

— Hajde, hajde! — reče Chapelle umorno. — Smirite se, ne pitam vas nikakve pojedinosti.

— Razumijete, uopće ne podnosim pogled na krv — objasni konobarica. — Valjda zbog živaca...

Odjelni komesar je ostavi s njenim objašnjenjima i pridruži se Tardieru koji je zamišljeno promatrao naslon klupe izrešetan mecima. Chapelle je gledao napeto lice svog mladog kolege.

— Nemate što sebi prigovoriti — reče on. — Recite sami sebi da ste i sami mogli biti na njegovom mjestu.

Komesar odmahne glavom.

— Nisu oni htjeli mene, nego njega — reče on. — Mogli su i mene vrlo lako ubiti, samo da su htjeli.

Stisne šake i doda:

— Da nije pao na mene i srušio me, sigurno bih jednoga pogodio, možda čak obojicu.

— Ili bi možda oni vas ubili i vi sada ne biste ovdje imali mogućnosti da o tome govorite — reče Chapelle filozofski.

— Ta su dvojica bila profesionalci i to još više pogoršava situaciju. Možda su dobili nalog da vas ne ubiju, jer da su vas htjeli pogoditi, budite uvjereni da vas ne bi promašili!

Ponovno zapali već pougljenjeni opušak »Gauloise« svojim bakrenim upaljačem.

— Tarzan misli da su ubojice bili mediteranski tipovi. Je li to i vaše mišljenje?

— Možda — reče Tardier. — Nisam imao vremena da dobro pogledam. Taillefer me bacio na pod u trenutku kada sam podigao pogled. Jedino što sam mogao opaziti jest da su dobro izgledali i da su obojica bili iste visine. Upravo me začudila ta sličnost u stasu.

Zagleda se u mjesto gdje se Taillefer nalazio u trenutku ulaska dvojice ubojica.

— Je li bio njegov običaj da sastanke zakazuje u ovom baru? — upita on. — Hoću reći, službene sastanke.

— Prilično je volio barove — reče Chapelle. — Proveo je u njima velik dio života, što danju što noću. Ima sva sila kavana u kojima je on imao svoj kutić... Pitam se, međutim, zašto vas zbog onog slučaja na kojem radimo nije pozvao u svoj ured pri Odjelu za borbu protiv droge...

Tardier pogleda jednoga od inspektora koji su slagali svoje metre nakon što su izmjerili približnu udaljenost između revolveraša i tijela.

— Postoje samo dvije mogućnosti — reče on. — Ili je ubojstvo Taillefera povezano s našim slučajem ili nije. Ili su ga dvojica bandita ubila iz nama potpuno nepoznatog razloga ili su ga likvidirali po nalogu jer mi je mogao ispričati nešto o ubojstvu kardinala, što bi za nekoga moglo biti opasno.

— Potpuno se u tome slažemo — odobri Chappelle. — Vi ste ili slučajno sudjelovali kod Tailleferovog ubojstva ili su ga ubili jer je s vama imao sastanak.

Tardier je namrštenih obrva nastavio razvijati svoju teoriju:

— Ako je Taillefer doista znao nešto što se odnosilo na aferu Fleurier i odlučio mi o tome govoriti, znao je da bi takvo saopćenje moglo biti opasno... Bilo mu je, dakle, draže da to ne obavi u svom uredu, nego u nekom baru ili na nekom mirnijem mjestu.. U tom slučaju, postavlja se slijedeće pitanje: zbog koga je Taillefer bio na oprezu i zašto?

Chappelle ponovno pokuša pripaliti opušak što mu pruži priliku da razmisli.

— Zanimljivo pitanje... — reče on — ali recimo to odmah, osjetljivo, mladi moj prijatelju, vraški osjetljivo da, vraški osjetljivo...

Mladi se komesar okrene prema njemu i pogleda ga ledenim pogledom koji je dao izgled čvrstoće njegovu ljepuškastom licu mladića iz dobre obitelji:

— Nemam nikada želje igrati se osjetljivosti, komesaru. Načinu na koji su pred mojim očima ubili Taillefera potpuno je nedostajala osjetljivost, ne mislite li?

— Doista potpuno — doda Chappelle.

Lagano se okrene i u ogledalu spazi crveni auto koji se upravo zaustavljao. Pogleda dvojicu ljudi koji su izašli i zaputili se prema baru.

— Imamo posjetu — najavi on. — To je Joignon, šef Odjela za borbu protiv droge, osobno.

Glavni komesar Joignon uđe hitra koraka. Lijep muškarac, atletske građe, srebrnaste kose, nalik na Rimljanina, gordog pogleda poput korzikanskog senatora. Priđe Chappelleu i stisne mu ruku.

— Upravo su mi javili — reče on. — Bio sam na vjenčanju svoje nećakinje u Versaillesu... To je doista težak udarac!

Pogleda oko sebe i odmjeri Tardiera.

— Komesar Tardier koji je s Tailleferom bio kada se to dogodilo — reče Chappelle.

Crne su oči bez ikakve topline ispitujuće promatrali Tardiera.

— Znači, vi ste bili tu kada se to zbilo?

— Da, bio sam tu — reče Tardier.

Znao je već na prvi pogled da je on isto toliko antipatičan Joignonu kao što se ni ovaj nije njemu svidio. Teško je reći zašto. Bilo je tako i gotovo. Ništa mi se na šefu Odjela za borbu protiv droge nije svidjelo. Ni lijepo latinsko lice, ni stisak vlažne ruke, ni bahata autoritativnost, ni kravata, pomalo prenapadna za njegov ukus.

— Ništa niste mogli učiniti?

— Nisam — reče Tardier. — Ništa.

— I na vas su također pucali?

— Nisu.

— Znači, željeli su jedino Taillefera?

— Vjerojatno.

— I moralo mu se to dogoditi — reče Joignon. — Pravio im je silne neprilike u posljednje vrijeme...

— Kome? — upita Tardier.

— Grupi svodnika — reče Joignon. — Krupni zalogaj, ali ih je on uspio pritisnuti aferom neke maloljetnice koju su odveli u Hamburg... Riječ je o bandi koja se specijalizirala za opskrbljivanje njemačkih »ErosCentara«.

Chapelle upita:

— Misliš li da su ga zbog toga ubili?

— Znaš li bolji razlog? — upita Joignon.

— Ne — reče odjelni komesar.

— Ti nitkovi sada vjeruju da im je sve dopušteno! — reče šef Odjela za borbu protiv droge. — Ubili su istražnog suca u Lyonu! Pucaju na ljude iz policije! Uzimaju taoce! Još će nas na koncu javno popljuvati, vidjet ćeš! I to samo zato što su blagi postupci i praštanja ušli u modu! Moglo bi se čak reći da su nitkovi u povlaštenom položaju! Makro je netko koga ne smiješ dirati, svodnik je žrtva, kurve se iskorištavaju, vlasnice javnih kuća su »žrtve«! Posljedica toga su da najbezazlenija racija na Pigalle izaziva prosvjedovanje bar tridesetak društava za zaštitu homoseksualaca zajedno s njihovim advokatima. Kažem ti, Chapelle, ima dana kad bih najradije predao ostavku i bavio se kod kuće uzgojem ruža.

Uzme iz džepa kutiju cigarilosa i ponudi ih. I sam jednu zapali, nervozno, ispuštajući dim kroz nos. Tardier uoči da mu je boja lica siva, poput umorna čovjeka koji mnogo i izvrsno jede.

— Čini se da su bili nemilosrdni. Ukupno šest metaka...

— Bila je to trenutna smrt — reče Tardier. — Dva metka u glavu, druga dva u srce. Ostatak u želudac.

— Požalit će to oni — reče Joignon prigušenim glasom. — Hoću ih, Chappelle! Hoću ih do posljednjega! Taillefer i ja poznajemo se već petnaestak godina... Već deset godina tijesno surađujemo. To stvara povezanost...

Chappelle je s nepovjerenjem promatrao cigarilos koji je izvukao iz kutije i pomiriši ga kao da je riječ o nekom pokvarenom suhomesnatom proizvodu.

— Ti svodnici... — reče grizući cigarilos — tko su oni zapravo?

Joignon slegne svojim pozamašnim ramenima.

— Klan — reče. — Šef je na čelu obitelji, a ostali, bratići, nećaci i tako dalje, okolo. Šef je Josif Agazapian. Trenutno jedan od najjačih »makroa«. Svaka druga djevojka koja ide za Nizozemsku ili Zapadnu Njemačku spada u njegovu robu.

— Gdje taj Agazapian stanuje?

Šef Odjela za borbu protiv droge gorko se osmjehne.

— Ima taj golema primanja! Veliku kuću u Vesinetu, vilu na Antilima, mali dvorac s lovištem u Val de Loise, ne računajući stanove u inozemstvu. Veoma često putuje.

— Trenutno je u Parizu?

— Ne znam, ali to bi me iznenadilo — reče Joignon. — No sigurno ćemo naći nekoga od njegovih brojnih nećaka ili bratića koji će nas uputiti.

— Dobro — reče Chappelle.

— Što prije to učinimo, to bolje.

Pažljivo zapali cigarilos i povuče nepovjerljivo nekoliko dimova. Namršti se. Ni u kojem se slučaju nije mogao mjeriti s dobrom, starom nagnječenom »Gauloise«.

— Ah, zapravo — reče on — poznaješ li spomenutu Lucienne Bezial?

— Svakako! — reče Joignon.

— Zvali su je »vojvotkinjom« još dok je držala svoj raskošni bordel u Nici. Prokleta beštija! Čini se da ti prilično zagorčava život u slučaju onog biskupskog razvratnika.

— Nije biskup — reče Chappelle. — Kardinal je. Pomalo ste »pokrivali« gospođu Bezial?

Joignon slegne ramenima i razdražljivo odmjeri Chappellea.

— Neizbježno! Kao i tolike druge. Možeš zamisliti koliko nam je usluga učinila. Znala se učiniti korisnom, ta gospođa Bezial. Zahvaljujući njoj uhvatili smo dva ili tri krupna preprodavača droge. To se naplaćuje!

— Znam — reče Chappelle.

— Prilično toga napričala nam je o krupnim zvijerima iz politike i upravnih službi, ne računajući tvoje ljude.

— Sve one to govore — reče Joignon sa snishodljivim prezirom. — Pusti je neka priča! Je li priznala tom prilikom da se taj i taj ministar kod nje odavao razvratu, u vrijeme dok je još upravljala kućom u XVI okrugu? Pa svi to znaju. Cijeli Pariz zna da se ministri odaju razvratu. Za vrijeme svih Republika ministri su se odavali razvratu. Za vrijeme Treće, Četvrte, Pete! A možete biti sigurni da će to raditi i u Šestoj, Sedmoj ili Osmoj, kao što su to činili i u vrijeme starog maršala iz Vichyja! Posao, obitelj, Domovina i razvrat, kao i uvijek. Dakle, pitam ja tebe što mijenja na stvari kada jedna Lucienne Bezial izjavljuje da taj i taj ministar dolazi posebno k njoj na provod?

Udari odjelnog komesara po leđima i progundā:

— Pusti je neka i dalje govori! Ministarstvo o kojem je riječ neće umrijeti, a ja još manje.

Zaputi se prema šanku iza kojega ga je Tardier začuđeno promatrao.

— Tarzane, natoči mi rakiju! — reče on. — Moram se malo oporaviti.

— Na vašu zapovijed, komesaru! — reče ovaj pokorno.

— U sjećanje na glavnog inspektora Taillefera koji je umro obavljajući svoju službu! — reče on. — Osvetit ćemo te, stari družo!

Jednim gutljajem isprazni čašu i stavi je na šank. Starom Tarzanu bile su suze u očima. Tardier je stajao potpuno hladan. Grozio se tih teatralnih efekata i te izazovne prostote kojima se glavni inspektor Joignon služio prilično uspješno. Taj stil bivšeg borca i muževni tremolo činili su mu se potpunim pomanjkanjem ukusa.

Udaljio se i prepustio Joignona Chappelleu da i dalje drži govoranciju i izvodi svoju točku. Trenutak zatim šef Odjela za borbu protiv droga izađe i uđe u auto koji ga je čekao.

Chappelle se približi Tardieru držeći u zubima već ugašeni cigarilos.

— Osebujna je osoba taj Joignon — reče on. — Ličnost... — doda i odmjeri Tardiera krajičkom oka, budući da ovaj nije odgovorio. — Ne dopada vam se osobito, zar ne?

— Ne — reče Tardier. — Ne sviđa mi se.

— Zašto?

— Ima neukusnu kravatu.

Odjelni komesar se počne tiho smijati. Dohvati neku vrst iznošenog rupca koji mu je provirivao ispod ovratnika košulje.

— A moja? — upita on. — Što o njoj mislite?

— To uopće nije kravata. Prema tome se ne računa.

8

— Dragi — reče Marie Claude promatrajući Tardiera svojim velikim očima sa zlatnim iskricama. — Večeras si rastresen. I moram ti reći, više je to glupo nego zabavno.

Govorila je svojim znamenitim svilenkastim glasom, umiljato prigušenim. Poprimila je dražesnu nehajnost, odsutnost šminkanja, plavu kosu, nenametljivu drskost.

Marie Claude je posjedovala dva kata u velikom zdanju na aveniji Foch, »božanski« »jaguar«, a radila je zajedno sa svojim ocem, generalnim direktorom, u velikoj tvrtki osnovanoj američkim kapitalom. Dakako, upotrebljavala je rječnik zbog kojeg bi se svojedobno zacrvenio i kočijaš, a legionar zaprepastio.

Sklopčana na divanu prekrivenom zebrinom kožom, dražesno nakrivljene glave, ona ponovi:

— Dragi, danas si nemoguć.

Tardier joj se nježno osmijehne. Volio je Marie Claude, točnije, volio je s njom voditi ljubav. Bila je potpuno gola ispod kućne haljine od crne svile.

— Oprosti mi — reče on — zamišljen sam.

Ona ga je i dalje promatrala, igrajući se rastreseno slamkom svog narančastog »Smirnoffa«. Čuli su se prigušeni zvuci Albinonijevog »Proljeća«.

— Moj ugled prilično narušava to što se viđam i spavam s jednim policajcem. Nigdje me više neće primati ako mi prijatelji to saznaju. Još je veća pogreška kada je dotični policajac smrtno dosadan.

— Ljubavi moja, imaš najljepše tijelo u Parizu — reče Tardier poljubivši joj ruku.

— Znam — reče ozbiljno Marie Claude — ali to nije razlog zbog čega bih se gnjavila s tobom.

Poluzatvorenih očiju, sa zanimanjem je gledala Tardiera.

— Možda si već zatrovan svojim poslom! — reče ona. — Priznaj da ti se sviđa mlatiti te jadne đavole!

— Obožavam to — reče Tardier rastreseno. — Ali najviše volim praviti red.

— Kakav pokvarenjak! — promrmlja. — A voliš li kažnjavati kurve?

— To je moja svakodnevna poslastica — reče Tardier.

— Gade! — prošapće Marie Claude svojim svilenkastim glasom.

Znao je napamet Marie Claude. Bilo ju je potrebno raspaliti kako bi dobila apetit. Bio je to dio rituala. Morao joj je napuniti glavu sočnim prizorima prije nego što se prepusti užicima, s neobičnim žarom zamišljajući te situacije.

Bilo je to naporno, ali ni Marie Claude ni on nisu žalili truda, i rezultat je uvijek bio sjajan.

Ali te večeri Tardier se nije osjećao sposoban za ljubavnu igru. Bio je rastresen i Marie Claude je to dobro osjetila. Potpuno nesvjesno je odgovarao na svakodnevna pitanja.

Razmišljao je o aferi i nije postojao nikakav način da to izbjegne. Opsjedala ga je. Otkako se mecima izrešetano tijelo glavnog inspektora Taillefera srušilo na njega, ni na što drugo nije mogao misliti.

Zašto su ubili Taillefera? Bandit se nikad ne izlaže opasnosti da ubije policajca, to je poznato. Nikada! Postoje pravila igre da policajca pri obavljanju dužnosti, kao i sudske službenike, ne smiješ dirati. Slučaj sa sucem Renandom u Lyonu bio je potpuno neuobičajen i abnormalan. Slučaj Taillefer kao i slučaj Renand želio se prikazati kao nešto izvan policije. Ta dva revolveraša bez sumnje su bili profesionalci, samo tko ih je platio i za koga su radili?

— Prljavi gestapovče! — promrmlja promuklim glasom prekrasna plavuša — pričaj mi malo što radite s malim portugalskim prostitutkama kada ih uhvatite?

— Što? — upita Tardier koji je samo površno slušao.

— Hajde, male Portugalke! — reče srdito Marie Claude.

— Cigaretama im pale grudi — reče Tardier.

— Što još? — navaljivala je Marie Claude.

— Stavljaju im grlo boce u...

— O, gade! — uzvikne Marie Claude, sklopljenih očiju.

— Nema veze — reče Tardier. — Samo imamo pokvarene pajkane.

— Istina je! — reče Marie Claude i stisne se uz njega podrhtavajući, sva znojna. — Nitko nije gori od pajkana.

Sigurno postoji veza između smrti Taillefera i slučaja Fleurier. Ubili su ga zato što je nešto znao u vezi s tom aferom. Zato što je želio govoriti o Josiane Chaumiette... Zašto je nazvao Chappellea u vezi s Josiane Chaumiette? A ne u vezi s gospođom Bezial?

Josiane se toliko bojala da se radije ubila nego da je odvedu na policiju. Sjetio se njenog posljednjeg pogleda koji mu je dobacila prije nego što se bacila pod autobus. Bio je to pogled progonjene životinje koja mora i koja želi umrijeti... Što je to znala, jadnica, da je radije izabrala smrt?

— A meni? Prljavi pokvareni pajkane, što bi učinio meni da me držiš samu u tom prostačkom policijskom podrumu? — promrmlja Marie Claude, objesivši mu se oko vrata, ustima na uhu, prigušenog glasa.

— Strgnuo bih ti odjeću — odrecitira rastreseno Tardier.

— Ti sam, ili bi to prepustio kakvom odvratnom, sadističkom pajkanu, jednom od vaših prljavih stražara?

— Sam bih to učinio.

— Uzbuduje te, ha, skidati djevojku koja se ne može braniti, svinjo pokvarena?

— Uzbudim se kao životinja! — reče Tardier.

Počne mu grickati uho, sitnim uzdasima koje je već dobro poznao. Na tom stupnju na je već bila baš kako treba

— Sve ću vas poubijati! — prošapće ona. — Sve prijavе, pajkanske svinje, poput tebe, sve ću poubijati kao pse kada se domognem vlasti. A poslije, reci mi, poslije kada mi strgneš odjeću, što ćeš mi učiniti?

— Privezat ću te za stol.

— Kako? Reci mi, kako? — uzdahne Marie Claude.

Prekriženih ruku, raširenih nogu — nabroji Tardier odsutno.

Josiane je ključ cijelog slučaja. Trebalo bi početi od nje, a ne od Lucienne Bezial, ne s tom kurvom koja izaziva strah. Taillefer je znao da je ona polazna točka cijelog slučaja, da baš od nje treba početi. To je on želio reći Chappelleu. Ali zašto je najprije trebalo obnoviti dosje Josiane Chaumiette? Luda? Ili narkomanka koja je u jednoj od svojih kriza ubila kardinala?

Teško je to povjerovati. Prvo zato što je to fizički bilo neizvedivo. Josiane je bila čvrsta, jaka djevojka, ali je problematično da bi mogla svladati čovjeka kardinalove građe.

— Što bi mi učinio kad bi me sadistički držao u svojoj milosti, голу, privezanu za stol, punu znoja i sperme, ha? — dahtala je Marie Claude izvrnutih očiju. — Što bi mi učinio?

— Svašta — reče Tardier, odsutan duhom.

— Što to, svašta? — preklinjala je plavuša protegnuta na divanu.

— Puno toga — reče Tardier koji nije bio svjestan pokreta podatljivosti i potpunog prepuštanja Marie Claude; ona je već raskopčala kućnu haljinu od crne svile, te otkrila svoju ružičastu kožu.

— Drska svinjo! — reče plavuša daščući zgrčena lica. — Primijeni sada to tvoje prljavo znanje. Hajde, daj, sada!

Tardier osjeti kako su ga obujmile dvije tople ruke.

Njena usta ga divljački ugrizu za usnicu.

— Zaudaraš! — vikne djevojka. — Gadiš mi se! O, kako mi se gadiš s tvojim prljivim pajkanskim rukama, pajkanskom kožom i tvojim velikim...

Nije završila. Ispuštala je krikove u pravilnim razmacima kao što je na tom mjestu i u tom trenutku uvijek i radila. Tardier je činio sve što može i usprkos noktiju zabodenih u leđa, pruži ruku i pojača zvuk gramofona. Tardier se uvijek bojavao da će se susjedi buniti.

Ali, Marie Claude je bila sigurnija od njega u izvrsnu izolaciju pregradnih zidova, ili što je mnogo vjerojatnije, u dna duše joj se fućkalo što susjedi misle o intenzitetu njenih orgazama. Nastavila je nekom vrstom flamenga, koji je postajao sve žešći.

Vodeći ljubav s Marie Claude koja se pod njim izvijala zamišljajući tko zna kakve scene on je nastavio razmišljati!

Ne, Josiane nije mogla ubiti kardinala. Tehnički je to nemoguće. A zatim, da je baš tako i bilo, Lucienne Bezial je bi bila toliko umiješana da bi je trebalo štititi. Nastojala bi se izvlačiti sve dok joj se ne bi činilo da se slučaj ne može zataškati i da je istraga otvorena. Znači, riječ je o nečemu drugom. Očito je riječ samo o onome što je znala ili vidjela Josiane. U svakom slučaju, očito je da je ona vidjela kardinalovo ubojstvo. Bila mu je svjedok i znala je ime ubojice. A inspektor Teillefer je također znao ime ubojice! Eto zašto su ga ubili!

»No, dobro«, razmišljao je Tardier vodeći ljubavnu igru s Marie Claude, koja je drhtala uz njega. »Napredujemo! Maknuli su Taillefera jer je znao ono što i Josiane. Samo, zašto i kako je to saznao? To je bit cijeloga slučaja. Zašto je inspektor Taillefer saznao Josianinu tajnu i kako je od nje saznao tko je kardinalov ubojica?«

Postojala je, dakle, posebna veza između glavnog inspektora Odjela za borbu protiv droge i male Josiane. U tom pravcu treba istraživati! Treba otkriti što je to povezivalo Teillefera i lijepu Josiane.

U tom trenutku je plavuša počela grčevito okretati glavu lijevo i desne, vičući: »Ne!... ne!...«, ukoči se i pređe postepeno cijelu skalu orgazama, neobično uspjelih.

Tardier sa zanimanjem pogleda zanosnu plavušu drskog nosa i velikih, bademastih očiju, nagrđenih užitkom. Nije poznavao ni jednu drugu djevojku, a poznavao ih je svih vrsta, koja je tako kraljevski uživala kao Marie Claude. Doslovno je uživala sva, od glave do pete. Kod nje je grč nastajao i nestajao poput jajeta koje se ponovno diže na mlazu vode! Povjerovao je da je gotovo i hop! ona je već ponovno počela svojim dahćućim hroptanjem, istim uvijanjem svog oblog trbuha, istim grčenjem sve do kraja, kad bi se sva upila u svog partnera.

Upravo u taj čas Marie Claude se opusti i odahne. Otvori oči i nasmiješi se, polako dolazeći do daha.

— Dragi, bio si sjajan... — prošapće. — Ovaj put doista sjajan.

— To bolje — reče Tardier, dirajući joj vrh nosa.

— A ja? — upita ona, dražesno se dureći.

— Božanstvena.

— Istina? Na što misliš? — upita ona znatiželjno.

— Ništa. Gledam tebe.

— Ni na što drugo ne misliš?

— Ne.

Ona se tajanstveno nasmiješi, a njene zelene oči izgube se u krajolicima i slikama, samo njoj poznatima.

— Da, da... — promrmlja ona prelazeći jezikom preko usnica.

Promatrajući je, Tardier se osmijehne. Blažena Marie Claude!

— Hoćeš li mi pričati? — upita on.

Velike zelene oči pune snova zatvore se, a osmijeh nestane.

— Ne! — reče ona suho.

Odmakne se od njega jednom kretnjom i digne se, visoka i dražesna, s kožom boje zlata i svjetlucavim kapima znoja.

— Uvijek pitanja! — reče ona, šaleći se.

Otrči prema tušu. Tardier začuje šum vode koja je tekla i razabere kroz mliječno staklo bijele obrise njenog tijela.

Tardier uzme cigaretu iz kutije ostavljene na noćnom ormariću i pripali je. Ispruži se, s rukama pod potiljkom i zagleda u dim koji se penjao prema stropu.

Trebalo bi ispitati život Josiane Chaumiette. Saznati što se događalo u njenom životu, sitne prostitutke vođene gospođom Bezial. I pronaći mjesto i trenutak kad se njen život križao sa životom glavnog inspektora Taillefera. Kada jedan inspektor Odjela za borbu protiv droga poznaje neku prostitutku, onda je to obično po dužnosti. Taillefer ju je možda morao uhapsiti i od tog trenutka stvar postaje zanimljiva. Kakva je veza postojala između policajca i prostitutke? A možda čak nekakva suradnja?

— Viski?

Tardier skoči. Marie Clau uđe, počešljana, dotjerana, obučena u bijelu Courregesovu haljinu, pružala mu je čašu.

— Hvala — reče on. — Rado.

Uzme čašu i pogleda ljepoticu tako izvrsno uređenu. Ona pogleda na zlatni sat, kupljen kod Cartiera.

— Moram te ostaviti. Imam vrlo važan poslovni sastanak. Klijente iz Frankfurta, odvratne, ali pune maraka.

Tardier se osmijehne. Marie Claude je neobično dobro organizirana žena. Koristila je vrijeme po točno unaprijed određenom planu. Užici, politika i poslovi nikad se nisu ispreplitali, niti su se međusobno ometali.

— Svakako — reče on.

— Imaš li ključ?

— Imam.

— Izvrsno. Ne zaboravi zatvoriti vrata iza sebe. Sutra rano ujutro dolazi dvorkinja.

Zagladi platinastu kosu i kritično se odmjeri u ogledalu.

— Izgledam kao strašilo... — reče ona. — Poslije podne više ne bih smjela voditi ljubav.

— Ti si najpoželjnija djevojka svoje generacije — reče Tardier.

— Što se tiče poželjnosti... kada ćemo se vidjeti? Sutra?

— Preksutra.

— Ovdje u isto vrijeme?

— U isto vrijeme.

Brzom kretnjom sagne se nad njega i samo mu površno dodirne usnice. Mirisala je na Patonov »Joy«.

— Čao! — reče ona. — Hajde se baviti svojim prljavim poslom!

Izađe, manekenskim kretnjama, sitnih koraka, ravnih leđa, dobro istaknutog potiljka, hladna poput ledenjaka. Tip poslovne žene za koju bi se zapitalo kojega je uopće spola.

Žena koja je sjedila, ili bolje rečeno bila zavaljena u duboki naslonjač s visokim naslonom i otrcanom tkaninom, bila je vrlo stara.

Očiju crnih kao ugljen, začuđujuće živih na tako izbornom i starom licu, s ustima bez zubi, tako je mjerila Tardiera s nepovjerenjem stare svodilje.

— Što želite od Josiane — upita ona dubokim glasom s jakim provansalskim naglaskom.

Bila je to Cesarine, koja se uzdigla do Pariza i smjestila u namještenom stanu na bulevaru Sevastopol.

— Imam za nju poruku — reče Tardier. — Važno je.

Starica ga je pažljivo promatrala. Nalazila je da je vrlo zgodan mladić, elegantan, prema tome zanimljiv.

— Na putovanju je. Niste to znali?

— Ne. Ipak, imali smo sastanak.

Starica mu se sa simpatijom osmjehne. Sviđao joj se mladi stasiti čovjek. Uostalom, još je imala sklonost za tu vrstu sinova iz dobre, ugledne kuće.

— Treba razumjeti, mladi čovječe. Posao je posao. Osjećaji dolaze nakon toga.

Uzme malu šalicu za kavu. Vrč s kavom stajao je pred njom na malom električnom kuhalu, a kraj njega posuda za šećer.

— Josiane je moja unuka — izjavi ona. — Ja sam je odgojila nakon što joj je umrla majka. Dobra je. Sada se ona brine o meni. Ništa mi ne nedostaje.

Pila je držeći afektirano mali prst u zraku i stalno motreći krajičkom oka Tardiera. Pogledom je doslovno procjenjivala cipele od krokodilske kože, odijelo od engleske tkanine i kravatu od čiste svile, poput kakvog računskog stroja.

— Već dugo vremena poznajete Josiane?

Tardier se neugodno osjećao. Starica očito nije znala da joj je unuka mrtva. Vjerovala je da je na putu.

— Ne predugo — reče on. — Došao sam vidjeti da li bi htjela večeras izaći sa mnom na večeru...

— Stalno je negdje — reče ozbiljno starica. — Mala mnogo putuje. Vrlo je tražena. To je ozbiljna djevojka.

Tardier potvrdno kimne. Promatrao je stan. U kartoteci je pronašao adresu. Još nikada nije vidio toliki broj lutaka. Pokojna Josiane je sigurno bila strastan sakupljač. Bilo je tu flamanskih, škotskih, bavarskih, pijemontskih lutaka, svrstanih na policama jedna kraj druge, s neizbježnim španjolskim plesačicama u raskošnim haljinama i markizom s platinastom kosom.

— Veoma voli lutke — objasni starica koja je pratila njegov pogled.
— Donosi ih sa svih putovanja.

— Mnogo putuje? — upita Tardier.

— Gotovo se uopće i ne zaustavlja, dobri moj gospodine! — reče starica. — Gotovo je više i ne vidim, da tako kažem. Izmijenimo riječ ili dvije i već je opet u avionu. Traže tu malu, traže!...

Sanjarski kimne.

— Evo, uspjela, vidite li? Ja, da tako kažem, nisam četrdeset godina napuštala četvrt Estagne u Marseilleu. Cijeli sam svoj život provela tamo i nikada nisam putovala vlakom, osim kada sam jednom na mjesec išla u Toulon da posjetim sestru koja je tamo bila udata.

Tardier predosjeti da će sada doći do obiteljske kronike i brzo je prekine. Nije bio tu da sazna za sve smrti i rođenja u obitelji Chaumiette i njihovih rođaka.

— Ne znate gdje je? — upita on.

— Ne. Kaže mi ovako nešto: »Bako, ja odlazim«. A ja joj kažem: »Pa dobro, sretan put, malena! Nemoj se previše umarati i pazi na svoju liniju!« Spremi kovčeg, poljubi me, i evo!

Odmahne glavom i doda:

— Zbog toga sam vrlo osamljena u ovom stanu, razumije te li? Ponekad to teško podnosim...

— Eh, da — reče Tardier.

— Belot? — upita starica, iščekujući.

Morala je zaključiti da mladić tako očito otmjen ne igra ovakvu običnu igru, nego bridge.

— Svakako — reče Tardier.

— Odigrali biste jednu partiju?

— Vrlo rado — reče Tardier

Kao da ju je veselje ponijelo, starica se nevjerojatno živahno dignu, otvori ladicu bučno je opet zatvori, noseći snop karata, kutiju sa

žetonima, notes i olovku.

— Na vama je red, dragi moj gospodine! — reče starica, a ruke su joj podrhtavale od uzbuđenja dok je sjekla karte. Tardier je pažljivo igrao. Na sve je bio spreman, samo da bi stekao njeno povjerenje. Pomalo mu je bilo dosadno, ali je morao što više saznati o jednoj Josiane.

Stalno je gubio, ali s toliko čara da je starica bila oduševljena. Posluži ga čašom soka od anisa, a onda počne računati, namrštenih obrva. Ozbiljno odmahne glavom.

— Mladiću, niste bili baš sjajni — objasni ona.

— Doista?

— Mogu vam reći, prilično sam vas ogulila! Dugujete mi trideset franaka!

Tardier joj pruži tri novčanice od po deset franaka.

— Bako, lukava ste vi igračica — reče on.

— Borim se, borim se — prizna starica, poravna i složi tri novčanice te ih spremi u staru olinjalu novčarku.

— Bako, je li inspektor Taillefer dolazio ovamo u posljednje vrijeme?

Staričino lice postane nepovjerljivo.

— Zašto me pitate za njega? — upita ona.

— To je vrlo važno za mene — reče Tardier.

Dugo ga je ispitujući promatrala, a zatim se osmjehne.

— I vama taj grubijan također zadaje jada?

Tardier odmahne glavom. Starica ga je očito smatrala svodnikom.

— Pomalo — reče on.

— Veliki divljak! — progunđa starica s neočekivanom žestinom. — Ne mogu ga smisliti ni na slici. Još kad je u Marseilleu bio kukavni policajac, nitko i ništa, smatrala sam ga groznim.

— Već dugo poznaje Josiane?

— Dragi moj, predugo! Predugo! — žalila se starica. — Znate, policajac može biti ponekad od velike koristi! Tako je i on pomogao maloj u teškim trenucima. Naravno, u poslu ima i poteškoća... Što se toga tiče, inspektor Taillefer je bio korektan, to treba priznati! Štitio je malu. Čak ju je jednom i izvukao kad je imala ići na sud. Samo, to se plaća, gospodine, takve se pomoći plaćaju.

Tardier bolno zaklima glavom.

— Dolazio je ovamo?

— Katkad. Svaki je tjedan dolazio na riblju juhu. Jer, znate, ja ne vjerujem u riblje juhe kakve priređuje otmjen svijet. Ja imam pravi recept! Dobila sam ga od bake koja je bila žena ribara. Nema više takvih proždrljivih sladokusaca kakav je Taillefer! Do grla se najede moje riblje juhe.

— Kad je posljednji put jeo vašu izvrsnu riblju juhu? — upita Tardeier.

Starica razmisli.

— Sigurno ima najmanje tjedan dana. Sigurno prošlog utorka... Tog sam dana dobila kod ribara prekrasne crvene barbune.

Tardier se zamisli i brzo izračuna. Prošli je utorak bilo dva dana prije kardinalove i Josianine smrti.

— Recite mi, bako, ne čini li vam se Josiane malo nervoznom u posljednje vrijeme?

— Nervoznom?

— Da, recimo napeta, zabrinuta?

Starica počese nos.

— Hja... možda... sada ste me tim pitanjem podsjetili... Možda je razdražljiva... Čak me napada za svaku sitnicu, što inače nije njen običaj.

— Boji se?

— Boji? Ne, ne bih rekla da se boji, vjerojatnije je da ima briga — doda tihim glasom, pa namigne. — Znate li razlog?

— Ne — reče Tardier. — A vi?

— Zar biste htjeli da nije zabrinuta kad je riječ o tim svodnicima?

Tardier poskoči. Svodnici! Sjećao se što je rekao komesar Joignon u pogledu Taillefera. Govorio je o klanu Josifa Agazapiana. On je mislio da su ljudi iz tog klana ubili inspektora.

— Valjda joj nisu prijetili? — upita on.

— Način na koji vam nude posao još je gori od prijetnji — reče starica. — Krv mi se ledila u žilama kada sam vidjela na koji se način smiju i gledaju, pa kažu: »S nama ćete, ljepotice, zaraditi tisuće i tisuće! Djevojka poput vas nema cijene za ljude kakvi smo mi! Bogatstvo vam je osigurano!« A najgori od svih je stari Josif.

— Šef klana? — upita Tardier.

— Naravno! Govorio joj je: »Zašto gubiš vrijeme sa starom uličarkom kakva je Lucienne, koja to radi 'na sitno' kao u doba Madame Claude? Mi radimo sa crnim zlatom, s petro-dolarima! Organiziramo ti dva izleta na mjesec, kod petrolejskih emira, i vraćaš se krcata dolarima i švicarskim francima! Za šest mjeseci možeš se povući s dovoljno para da otvoriš hotel na Azurnoj obali!« To je stari Josif pričao maloj sjedeći za ovim stolom za kojim ste sada vi! Da, dragi moj! — nastavi starica dostojanstveno — osobno je ovamo dolazio i pričao mojoj malenoj. Sa svoja dva sina i nećakom koji mu je služio kao tjelohranitelj.

Mladi komesar nabere obrve. Ipak je malo čudno da se tako važan čovjek kakav je Josip Agazapian, jedan od šefova prostitucije, najjači u tom poslu, penje na treći kat, osobno dolazeći k nekoj maloj prostitutki koja živi sa svojom bakom. To ne spada u uobičajeno gangstersko ponašanje. Obično oni pozovu djevojku na koju su bacili oko ili joj pošalju nekoga tko je deveta rupa na svirali.

— A što je Josiane na to rekla?

— Nije vam o tome govorila?

— Ne — reče Tardier.

Starica se počne smijati.

— Nije se htjela pred vama sramotiti — reče ona. — Izabraniku srca se ne govore takve stvari... Naravno, lijepom mladiću poput vas ne govori se o poslovima — dodala ona sentimentalno.

Približi se Tardieru i prošapće kao da se bojala da bi je netko mogao čuti:

— Ja sam maloj rekla: »Čuvaj se, malena, ti zlikovci su opasni! Ako te pošalju onima u pustinji, s naftom ili bez nje, nikada te više neću vidjeti! Ostatak ćeš tamo i provesti ostatak života sva zamotana poput plesačica u maurskim kavanama u Marseilleu!«

Tardier kimne. Počeli su mu se javljati neki nejasni obrisi, koji su podsjećali na neki trag, na neku pretpostavku. U bujici staričinih riječi nazreo je nešto poput mogućeg odnosa različitih osoba iz dosjea.

— Je li o tom prijedlogu govorila inspektoru Tailleferu' — upita on.

— Naravno — reče starica. — Sve mu je rekla, prisilio ju je...

Možda je glavni inspektor Joignon doista imao pravo kada je rekao da su Taillefera ubili Josifovi ljudi? Možda je inspektor taj posao u

onemogućavanju Josifa previše uzeo k srcu i u priličnoj mu mjeri ometao planove?

Pogleda na sat i digne se.

— Moram sada ići!

— Već? — rastuži se starica.

— Imam posla.

— Kad malo zaželite belota, samo dođite — reče starica. — Ili, ako volite pravu riblju juhu, dođite u srijedu. To je moj dan.

Tardier se usiljeno osmjehne. Osjećao je samilost prema toj starici. Što će biti s njom sada kada joj je unuka mrtva? U kakvom će domu za starce nestati?

— Mala to ne razumije — nastavi ona — ali ja teško podnosim ovu osamljenost. Zna, svi moji znanci ostali su u Marseilleu, a osim toga — doda snuždeno — od moje generacije nije ih mnogo ostalo.

— Doći ću vas posjetiti... — reče Tardier. — Obećajem vam...

— Ljubazni ste — reče starica. — Uostalom kako se zovete?

— Alain — reče Tardier.

Izađe i za sobom zatvori vrata. Nije li ipak ispao smiješan što se sav raznježio kod te starice iz Marseillea koja voli igrati belot?

Ne žureći se, došao je do zgrade policije. Tek što je sjeo u svojoj sobi, nazove ga Chappelle i zamoli ga da dođe u njegov ured.

Komesar je bez imalo veselja gledao svoj konačno ugašeni opušak. Izgledao je zabrinut i nezadovoljan. Bezizražajno je pogledao mladoga kolegu.

— Dakle?

— Vjerujem da imam neke podatke — reče Tardier.

— I ja — reče Chappelle. — Zato sam vas i pozvao. Čini se da smo pronašli onu dvojicu revolveraša koji su ubili Taillefera.

— Kada? upita Tardier.

— Prije manje od dva sata. Samo, nezgodno je što su obojica mrtvi, s metkom u potiljku.

Ponovo je sa žaljenjem promatrao svoj neupotrebljivi opušak koji mu se raspadao i mrvio među prstima, pa onda uzdahne i baci ga u pepeljaru.

— Gdje? — upita Tardier.

— U Fontainebleauu, na nekom šumskom putu. Tijela su im bila u napola pougljenjenom autu. Na sreću, tijela nisu izgorjela. Otići

ćemo ih pogledati da vidimo hoćete li ih prepoznati.

Ustane gundajući. Boljeli su ga zglobovi po ovakvom vlažnom vremenu kakvo je bilo danas.

U hodniku se zaustavi pred nekim dugajlijom s naočalama od kornjačevine, pristojna i odmjerena ponašanja, kojega su pratila dva stražara.

— Onda, profesore — reče on — opet ste se vratili?

— Pogreška! Užasna pogreška!

— Morali biste znati da se katkada događaju pogreške — reče Chapelle.

Udalji se s rukama na leđima.

— Taj doista ima fakultet. Profesor matematike. Čak je napisao neku knjižurinu iz trigonometrije. Samo, smatra se kraljem varalica i cijelo svoje vrijeme priprema nove poslove da nekoga operuša. Nezdgodno je što on sam vjeruje u te svoje poslove...

Na dnu hodnika neka namazana, debela žena, kričavo žute perike, digne se s klupe na kojoj je sjedila i na previsokim potpeticama odgega se prema komesaru.

— Komesaru! — pozove ona. — Komesaru! Opet mi pričinjaju nevolje.

Chapelle se zaustavi i kimne.

— Opet? — upita.

Debeljka umotana u olinjalu lisicu gotovo isto tako žutu kao i njena kosa nepovjerljivo se ogleda oko sebe.

— Nakon što ste se vi zauzeli, trenutno je zavladao mir, a onda su opet počeli. Zli su! Čim misle da ih vi ne nadzire te, ponovno počinju! Osobito noću! Noću stavljaju stroj u pokret...

— Sigurni ste? — upita Chapelle.

— Sigurna, komesaru, sigurna! Čim ja legnem, oni stave stroj u pogon. Znam po tome što svjetlo u kući postane slabije! A zatim — hop! Počinju udarci! Udarci sve žešći i žešći, koji me potresaju od glave do pete!

Zakoluta preplašeno očima i čvrsto zgrabi vlažnim rukama svoju moljcima izjedenu lisicu.

— Morate ih zaustaviti komesaru!

— Teško — reče komesar ozbiljno. — A vi znate i zašto.

— Da — prošapće debela žena — znam da imaju veze na visokim položajima.... Dosta! — doda ona, prekrivši rukama usta. — Više ni riječi! Neću reći imena...

— Pametno! — reče Chapelle.

— Ne namjeravam završiti svoje dane u nekoj tajnoj ćeliji! — uzdahne debela žena uzrujano. — Ali, preklinjem vas, zauzmite se, komesaru!

— Posjetit ću ih, obećajem vam — reče Chapelle. — Prestrašit ću ih.

— Baš to, prestrašite ih, zaprijetite im! Što vas se više boje, to bolje! Unatoč njihovim vezama... Dosta! Bez imena! Makar ih netko i štiti, ipak se boje policije!

— Gospođo Loisel, možete se sada vratiti kući — reče odjelni komesar — Doći ću večeras i urediti to. Možete biti mirni.

Zgrčeno lice debele žene opusti se. Uzme Chapelleovu ruku i snažno je stisne svojim rukama. U očima su joj bile suze.

— Hvala! Hvala! — reče ona. — Što bih ja bez vas?

— Vratite se kući i obećajem vam da se večeras neće ništa dogoditi — reče Chapelle.

Debela mu se žena osmjehnu i udalji brzim koracima, zamotana u svoju moljcima izgrizenu lisicu.

— Ova je sirota potpuno luckasta! — reče Tardier,

Odjelni komesar slegne ramenima.

— Zapravo je dobra žena. Provodi život njegujući bolesne pse i skupljajući izgubljene mačke. Samo, zamišlja da su joj susjedi »osvajajući« i da su neki nevjerovatni stroj smjestili u svoj podrum... Kad ga stave u pokret, do nje stigne električni impulsi što joj je vrlo neugodno. Onda ona dolazi k meni, pa »napadačima« moram zaprijetiti zatvorom i onda oni taj stroj neko vrijeme ne stavljaju u pokret. Vidite da i nije tako teško....

Dahćući počeo se spuštati stepenicama. Tardier ga je gledao kako silazi u svom starom kišnom ogrtaču izobličjenih džepova. Sam sebi je rekao da će ta vrst policajca koja hoda pred njim biti u budućnosti vrlo rijetka.

Mladi policajac ih povede preko šikare do puta omeđenog živicom, svinutom pod starim drvećem. Padala je kiša. Put je bio klizav i prekriven širokim, tamnim baricama. Između vrhova drveća nazirali su se rastrgani oblaci.

— Tu je — reče mladi policajac.

Zapljusne ih miris nagorjelog lima i boje. Izgorjeli je auto izgledao kao da je prekriven brojnim mrljama. Bio je to »renault«. Grupa policajaca i dva civila pođu prema njima.

— Tijela su tamo — reče jedan od policajaca.

Prekrivena tijela ležala su jedno kraj drugoga. Policajac podigne plahtu. Tardier se prigne. Odmah ih je prepoznao. Više nisu imali crne naočale ni šešire spuštenih oboda. Ležali su na boku, žicom zavezanih ruku na leđima, pa ipak ih je prepoznao unatoč opekotinama koje su im nagrizle lice. To su zaista bila ona dvojica koji su ušli u restoran »Mali Bretonac«. Znatiželjno ih je promatrao. Bili su izrazito mediteranski tipovi, crne kose, tamne, gotovo mrke kože. I odijela i košulje bili su izvrsne kvalitete, a i cipele su bile rad nekog vrsnog majstora.

— Onda? — upita Chapelle.

— Oni su! Nema nikakve sumnje.

Chapelle odmahne glavom.

— Sigurni ste?

— Potpuno!

— Dobro! Barem s ovima nismo izgubili mnogo vremena — reče odjelni komesar.

Sagne se i lagano okrene glavu jednog od mrtvaca. Među kovčavom kosom ugleda ulaznu ranu od metka, u visini malog mozga. Velika rana u visini desnog oka pokazivala je mjesto kroz koje je metak izašao. Isto je bilo i kod drugog mrtvaca.

— Rekao bih da je riječ o velikom kalibru — reče Chapelle. — Uostalom, pokazat će nam to balističko ispitivanje.

— Kada je nastupila smrt? — upita Tardier.

— Prije manje od pet sati — reče Chapelle.

On se digne.

— Kako su otkrili tijela? — upita.

— Dim je privukao nekog cestara — reče žandarmerijski kapetan.
— Došao je bliže i vidio kola u plamenu.

Unutra je vidio dva tijela. U blizini je bila hrpa pijeska i palo mu je na pamet da baca pijesak na zapaljena kola. Na koncu je uspio ugaziti požar. Pijukom je razvalio vrata i izvukao tijela. Potom je došao po nas. Zar ne, gospodine Rebaud?

Približi se cestar, sramežljivo i u neprilici, ne znajući kamo bi sa svojim velikim grubim rukama.

— Pa... — reče on — najprije sam mislio da su ta dvojica tamo živa i zato sam ih nastojao izvući. Naravno, da sam znao da su ubijeni, ne bih se toliko trudio i opržio se...

Doista, obrve i trepavice bile su mu spaljene, ruke opečene i pune mjehura koje je nesvjesno trljao.

— Gospodine Rebaud, učinili ste vrlo veliku uslugu istrazi, jer ste omogućili da identificiramo mrtvace — reče odjelni komesar.

Svojim krupnim, plahim očima cestar pogleda tijela.

— Ah, tako! E pa, to bolje... Jer inače, da sam znao...

— Jesu li imali kakve dokumente kod sebe? — upita Tardier

— Ne — reče žandarmerijski kapetan. — Samo oružje.

Pokaže dva pištolja kalibra 38 položena na plahti. Tardier ih prepozna. Bila je riječ o istom oružju koje je vidio u rukama ubojica u baru. Pogleda put koji se pred njim pružao.

— Morat ćemo zaustaviti znatiželjnike da nam ne unište tragove — reče — a osobito moramo sačuvati otiske automobilskih guma i cipela.

— Već smo to učinili, komesaru — reče žandarmerijski kapetan. — Postavio sam ljude kako bi spriječili da se znatiželjnici približe.

— Padala je kiša — reče Tardier — tlo je vlažno. Moglo bi nam to nešto pružiti.

— Možda — reče Chappelle — ali ipak nemojte to očekivati.

— Zašto?

— Zato što imamo posla s ljudima koji dobro znaju svoj posao. Pronaći ćemo samo tragove koji su oni željeli ostaviti, kao što je to, na primjer, ovo oružje.

Tardier ga pažljivo pogleda.

— Što želite time reći?

— Želim reći da su oni željeli da mi pronađemo ova dva tipa i da ih možemo identificirati. Ako je ova dobrica uspjela ugasiti požar, bilo je to samo zato što je vatra bila slabog intenziteta. Pokušajte ugasiti pijeskom auto obilno natopljen benzinom! Uvjeren sam da benzina nije bilo ni u rezervoaru, a još manje po tijelima.

— Vi mislite da su oni željeli da otkrijemo identitet ove dvojice?

— Da.

— Zašto?

— Ne znam — reče Chappelle pripaljujući jednu od svojih iskrivljenih »Gauloises« — U svakom slučaju za to su imali dobrog razloga!

Tardier je s poštovanjem pogledao svog pretpostavljenog. Duboko ga se dojmila brzina i oštromnost zaključivanja starog komesara. Chappelle je imao pravo. Auto natopljen benzinom ne bi se mogao ugasiti s nekoliko lopata pijeska. Bio je to, dakle, lažni požar. Oni koji rukovode cijelom stvari nisu sigurno pogreškom ostavili napola izgorjeli auto. Ako je izgorio samo napola, bilo je to zato što su oni tako htjeli.

— Bogamu! — zagunđa on — što su točno htjeli ti tipovi?

— Ponajprije nam »dati« ubojice Taillefera. Samo, dali su nam ih potpuno nijeme.

— Želite reći da bi nam ova dvojica mogla ispričati štošta zanimljivo zar ne? — upita Tardier gledajući mrtvace položene na ilovaču te zavezanih ruku.

— Hm! Da... — uzdahne Chappelle i sam gledajući lica probijena metkom velikog kalibra. — Zsigurno bi nam mogli ispričati vrlo zanimljive stvari.

Izrazito zlovoljno pogleda oko sebe vlažnu šumu, blatne puteljke, niske grane na kojima se lišće ljeskalo od kiše. Bio je gradski tip, čovjek rođen u gradu i odrastao u njemu, koji se na selu osjeća nelagodno. Ova mu je vlažna i mračna šumetina ledila kosti. Bojao se da ne zaglibi u blatu.

— Dobro — reče. — Mislim da sada možemo ići. Sada nam samo ostaje da pričekamo izvještaj Odjela za identifikaciju i obdukcijski nalaz.

Pozdravi i ode prilično smiješno poskakujući među mlakama.

Odjelni komesar Chapelle pažljivo pročita izvještaje koji su bili na stolu i uzdahne:

— Kakva muka! — reče. — Nemoguće im je izgovoriti imena!

Poravna naočale i počne pažljivo dešifrirati, držeći list prilično daleko.

— Aba Dilahi Azis... Sali Kadu... — sricao je.

— Turci? — upita Tardier.

— Ova su dvojica Turci?

— Ima mnogo Turaka u Francuskoj — reče komesar.

— Prilično su se dobro snašli.

— Imamo li ih u kartoteci?

— Svakako. Grubijani koji su zbog nasilja već dva puta bili osuđivani.

— Plaćene ubojice?

— Vjerojatno.

— Taillefer je s njima imao posla?

— Ne znam — reče Chapelle. — Možda.

Počne čeprkati po dosjeu koji je bio pred njim i izvuče dva lista pričvršćena spojnicom.

— Evo laboratorijskog izvještaja — reče on — a također i obdukcijskog nalaza. Bili su ubijeni, jedan poslije drugog, istim oružjem, kalibar 45, armijski model, s metkom u potiljak ispaljenim iz blizine. Smrt je nastupila otprilike šest sati prije nego što je zapaljen auto. Auto je ukraden navečer u Parizu, u četrnaestom okrugu. S druge strane, meci ispaljeni iz ovih revolvera isti su kao i oni kojima je ubijen inspektor Taillefer.

Odloži papire, skine naočale i pogleda svoga mladog kolegu koji je sjedio nasuprot njemu.

— Evo — reče. — Sada bar sigurno znamo tko je ubio inspektora Taillefera.

— Ali još ne znamo zašto su ga ubili — reče Tardier.

— A prije svega, za čiji račun — reče Chapelle pogleda uprtoga u strop.

— Ne vjerujete da su radili za svoj račun?

— Ne — reče Chapelle — ne vjerujem u to. A mogu vam čak nešto odati: mislim da čak nisu ni znali tko je bio Taillefer.

— Mislite kazati da su ga ubili ne znajući da je riječ o policajcu.

— Da. Oni su izvršili naredbu, ali onaj ili oni koji su im dali tu naredbu vjerojatno im nisu rekli da je čovjek kojega treba ubiti policajac.

Tardier se zamisli. Odjelni komesar je vjerojatno imao pravo. Dvojica profesionalnih revolveraša ne zabavljaju se ubijanjem policajca, ako to baš nije prijeko potrebno. Najvjerojatnije je, dakle, da su ta dvojica radila po nečijoj naredbi, naslijepo, upravljani »iz daljine«. U tom slučaju, međutim, to znači da su imali slijepo povjerenje u svoje naredbodavce. Obično profesionalne ubojice traže barem minimalno obavještenje o »narudžbi«. Ovdje, barem prividno, nije bilo ništa takvo: ovu su dvojicu držali u potpunom neznanju i konačno ih ubili, a nisu pravo ni shvatili što im se dogodilo. Držali su ih u šakama i rukovodili njima cijelo vrijeme.

Tardier uzme »Dunhill« iz svoje zlatne tabakere. Dar Marie Claude s inicijalima A. T.

— Čini se da je Taillefer doista imao problema sa svodnicima — reče on. — Bio je u sukobu s Agapazianovim klanom zbog Josiane Chaumiette.

Chapelle ga pogleda sa zanimanjem.

— Kako ste do toga došli?

— Proveo sam osobno ispitivanje — reče Tardier ravnodušnog izraza. — Saznao sam da inspektor Taillefer već dugo poznaje Josiane Chaumiette, još iz Marseillea, gdje je bio u službi kada se ona počela baviti svojom profesijom. Čini se da je ona bila jedna od onih koje je Taillefer »štiti«. K njoj je odlazio na riblju juhu.

Chapelle ga je začuđeno slušao.

— Samo govorite dalje, dobro ste obaviješteni! — reče on kimajući glavom.

— Saznao sam također da je Agazapianov klan htio preuzeti Josiane i sklopiti s njom ugovor. Oni organiziraju sa zgodnim djevojkama neku vrst »turističkog vikenda« u emiratima Perzijskog zaljeva i htjeli su, čini se, da i Josiane u tome sudjeluje. Taillefer se nije s time slagao, a Lucienne Bezial još manje.

Odjelni komesar je rastreseno češkao ušnu školjku.

— »Turistički vikendi« u emiratima Perzijskog zaljeva? — sanjalački upita.

— Da, čini se da su te gospođice čak plaćali u čvrstoj valuti: dolarima i švicarskim francima.

— Nalikuje na bajku... — reče Chapelle zamišljeno.

Pripali izgužvanu »Gauloise« i oblizne je.

— Dakle — nastavi — Taillefer je vrlo dobro poznao Josiane Chaumiette?

— Više od deset godina. I s vremena na vrijeme činio joj je »sitne usluge«. A bez sumnje, i ona njemu.

— A Josifov je klan htio tu Josiane »štititi«?

— Što se nije svidjelo Tailleferu i on im je prilično otežao život u posljednje vrijeme.

— Baš to je rekao i Joignon — reče Chapelle. — Da, možda su ti svodnici odlučili da jednostavno maknu Taillefera jer im je previše zagorčavao život...

— Doista to vjerujete? — upita Tardier.

Chapelle odmahne glavom.

— Ne — reče on. — Stari lisac poput Josifa Agazapiana previše je inteligentan da bi se bavljao takvom glupošću. Josif igra igru i poštuje pravila. On je stari lukavac.

Digne se i popravi hlače koje su mu skliznule. To iskoristi da bi istovremeno poravnao naramenice s kopčama. Zatim mali odjelni komesar počne hodati uzduž i poprijeko uredom s rukama prekrštenim na leđima.

— Zasigurno, kada je potrebno, Josif ne oklijeva maknuti one koji mu smetaju... Znamo da ima nekoliko mrtvih na svojoj savjesti. Morao se boriti da izbori sebi mjesto i uklonio je dvojicu ili trojicu suparnika koji su ga ugrožavali. Ali, ubiti inspektora, to je ipak druga stvar...

— Možda je riječ o izuzetnom slučaju — reče Tardier.

Chapelle se zaustavi i odmjeri ga.

— Što podrazumijevate pod »izuzetnim slučajem«? — upita.

— Samo to da je riječ o slučaju u kojem su interesi ili osobe izuzetni — reče Tardier.

Mali komesar počne opet hodati gore-dolje, nabranog čela i nezadovoljnog izgleda.

— Oho! — reče on. — Hoćete li me podsjetiti na »crne policijske dosjee«? Prilično mučne priče društvenog i političkog života, farse s

izborima, crvenim kutijama, nasilnicima i mišićavim ljepiteljima oglasa? To?

— Takve se stvari događaju. zar ne? — reče Tardier. — Postoje bitange koje potpomažu političare.

— Naravno da toga ima! — progundā Chapelle.

Pogleda na dvorište. Ulazili su policijski automobili. Bila je to uobičajena slika. Dovodili su lopove, skitnice, ljubomorne žene koje su napale svoje muževe, zatim one koji zlostavljaju djecu, sadiste i ostala bijedna čudovišta uhvaćena na djelu.

— S lopovima ne treba nikada pregovarati — reče. — Nikada, Tardier, čujete li me? Nikada! Drama ljudi iz Odjela za borbu protiv droge jest u tome što su u vezi, što žive s lopovima, govore istim jezikom i više sasvim ne znaju gdje to počinje, a gdje završava. Policajca ne bi smjeli pustiti da više od nekoliko mjeseci živi u toj sredini, kada je riječ o prostituciji ili trgovini ljudskim bićima.

Nastupi tišina. Tardier je promatrao malog komesara koji se nalaktio na prozor. Chapelle je bio tip starog dobričine s kojim je on sa zadovoljstvom razgovarao o struci. Jedan od starih policajaca koji je razmišljao o svim poslovima.

Tardier mu se primakne i nalakti se do njega.

— Šefe? — reče on.

— Prvi put ga je tako nazvao.

— Što je? — upita Chapelle i ne trepnuvši.

— Jedna mi je ideja pala na um.

— Gle! — reče Chapelle. — Već imate ideja?

— Da — reče Tardier — Samo je pomalo luckasta.

— Ponekad se luckaste ideje isplate. Hajde, recite, slušam vas.

Tardier se nakašlje.

— Evo reče on. — Pala mi je na pamet u trenutku dok sam vas slušao.

— Tako?

— Da. Mislio sam da bi možda...

Prilično dugo je govorio. Odjelni ga je komesar šuteći slušao, napregnuta pogleda pod nabranim obrvama, prekriženih ruku na ivici prozora. Kada je Tardier završio, Chapelle se okrenuo i na trenutak ga šutke promatrao, zagonetnog izraza.

— Teško da bi ideja mogla biti luckastija! — reče napokon. — Dapače, obojicu bi nas mogla uništiti...

— Znam — reče Tardier koji se nelagodno osjećao.

— Međutim, mogla bi uspjeti! — doda Chapelle stisnuvši oči.

Lucienne Bezial je loše izgledala. Bila je blijeda, pa su joj crte lica izgledale još grublje i tvrđe. Međutim, pogled joj je i dalje bio drzak, a izvrsno počešljana i uređena kosa pridonosila je dojamu o savršenoj dotjeranosti.

— Kako ste? — upita Chapelle.

— Dobro — reče žena — ne morate za mene brinuti.

— Pa i ne brinem — reče Chapelle. — Nemam za to nikakva razloga.

— Vjerovala sam da smo završili s našim malim sastancima — reče Lucienne zlobno ga promatrajući.

— Ne potpuno — reče odjelni komesar. — Preostala nam je još jedna sitna formalnost.

— Koja?

— Rekonstrukcija zločina, po želji istražnog suca.

Lucienne Bezial je i dalje promatrala komesara istim pakosnim pogledom, točno onako kako se promatra i proučava protivnik u dvoboju, čije lukavstvo i udarce poznaš.

— Što je to spopalo suce? — upita ona. — Zar nema dosta podataka nakon svih mojih izjava i ispitivanja kojima ste me vi podvrgli?

— Posao je suca da traži istinu i da o tome stvori svoje osobno uvjerenje — reče Chapelle. — A da bi došao do tog rezultata, mora poduzeti sve potrebne mjere.

— Onda ste vi, komesaru, ako sam dobro razumjela, drugome prepustili igru? Sada je šef istražni sudac?

Chapelle se osmjehne i jezikom ovlaži polovinu »Gauloise« koju je izvukao iz izgužvane kutije ostavljene na stolu.

— Draga gospođo Bezial — reče on — uzmite na znanje da od trenutka kada državno tužilaštvo podnese zahtjev i odluči otvoriti sudsku istragu istražni je sudac glavni kod istražnog postupka. Ali čak i nakon otvaranja sudske istrage mi obični policajci možemo izvršiti poneki zadatak. Slušate li me?

— Znam — reče gospođa Bezial uvrijeđenog izraza. — To je onda kad jedan sud zatraži drugi da taj na svom području provede neki postupak koji sam ne može obaviti.

— Točno — reče ljubazno Chapelle.

— Drugim riječima, vi još vodite igru? — gorko će Lucianne Bezial.

— Može se, naravno, i tako reći. Zna se, suci su inteligentni ljudi. Oni nas ne smatraju glupanima i ukazuju nam povjerenje jer znaju da mi poznajemo svoj posao i da ga uglavnom časno obavljamo.

— Zbog čega me toliko nastojite uvjeriti u to? — ironično se nasmije Lucienne Bezial. — Želite li da se upišem u odbor za pripomoć policijskoj siročadi?

Chapelle se počne smijati.

— Ah ne — reče on — vi ste već u svojoj profesiji učinili dovoljno dobrih djela.

Digne se i uzme šešir.

— Dobro — reče on. — Idemo.

Pozove O. P. Sauvagnata koji je u predsoblju čitao novine. Sauvagnat je bio čovjek od tridesetak godina, pomalo zbijen. San mu je bio da pripadne nekom odredu koji se bori protiv gangstera i da postane prvak u gađanju. Kratke, uvis začušljane kose, provodio je sate tapkajući po policijskoj prefekturi. Spadao je novom naraštaju policajaca koji uopće nisu vjerovali u intuiciju, njuh, dedukciju, drugim riječima, u sve ono što je proslavilo policajce Maigretovog tipa.

— Vozit ćeš auto — reče Chapelle.

Sauvagnat odmjeri bez ikakve nježnosti gospođu Bezial.

— Staviti ćemo joj lisice? — upita.

— Ne — reče Chapelle. — Ne bi imalo svrhe.

— Kako su ljubazni ovi mladi policajci! — reče Lucienne Bezial. — Za njih smo gamad!

— Nova vremena, draga moja Lucienne! — reče odjelni komesar. — Nema više poetičnosti...

Lucienne Bezial sjedne u službenim kolima straga i upita:

— Mogu li pušiti?

— Naravno — reče Chapelle. — Ali ja imam samo »Gauloiseis«.

Pruži kutiju krupnoj plavuši, a ova se zaprepašteno zagleda u napola praznu cigaretu koju je izvukla.

— Oh — reče ona. — Ove vam cigarete jaderno izgledaju!

Pripali je velikim bakrenim komesarovim upaljačem, pa duboko uvuče dim, polusklopljenih očiju.

Bilo je 17 sati, a već od jutra se spremalo na oluju. Zrak je bio težak. Veliki oblaci bakarne boje, okruženi smolastom čađom, nadolazili su polako, poput uznemirene eskadre oko nekog otoka. Konačno su se skupili iznad samog središta grada; postajalo je sve tamnije. Daleka grmljavina odjekivala je u tim mračnim visinama. Po pločniku su počele padati prve teške kapi, a zatim prestale. Tada je, naglo i nenadano, grunula oluja. Pljusak je udario o krov automobila, a na ulici se stvorio neprozirni kišni zastor. Prolaznici su počeli trčati pločnikom, ne pazeći na mlake.

— Ništa se ne vidi! — reče Sauvagnat. — Ludo pada!

Lupanje po krovu automobila postane gotovo zaglušno. Brisači nisu uspjeli svladati mlazeve kiše koja je preplavila zaštitno staklo. Sauvagnat uđe u križanje i naglo zakoči kako bi ispravio auto. Kola se zanesu i okrenu. Sauvagnat počne kleti i pokuša ih ispraviti. Ali je prevelikom snagom pritisnuo papučicu. Auto poskoči, popne se na pločnik i opet zanesu.

— Pazite! — poviče Sauvagnat.

Kola izvedu neku vrst polaganog valcera, a zatim se prednjim dijelom zabiju u zid. Zaustaviše se od udarca, udubljene rešetke hladnjaka. Komesar žestoko udari glavom o vrata i sruši se prema prednjem sjedalu. Ostane ležati presavijen.

Lucienne Bezial se prevrne, s nogama u zraku i suknjom preko glave. Zatim se uspravi i cijela pažljivo opipa. Ništa se nije slomilo. Više se preplašila nego što se ozlijedila. Ugleda komesara nagnutoga preko prednjeg sjedala.

— Eh! Komesaru, kako ste? — upita.

Blago prodrma komesara, a ovaj mlitavo klone na stranu.

— Baš glupo! — uzvikne krupna plavuša.

Pogleda nepomično lice, a zatim se nagne prema naprijed, prema mjestu vozača. Sauvagnat je ležao na volanu i izgledao kao da spava.

— Evo sada i ovoga! — reče Lucienne Bezial i kažiprstom dotakne Sauvagnatova leđa. — Inspektore? — pozove. — Osjećate li se dobro?

Sauvagnat je, čini se, dobrono dobio po glavi. Bio je potpuno omamljen. Svjedoci su se već počeli tiskati oko auta. Prodavač novina, koji je svemu prisustvovao, otvori vrata.

— Niste ništa slomili, gospođo? — upita on.

— Sa mnom je sve dobro. — reče Lucienne. — Samo mi se ova dvojica ne sviđaju...

Mozak joj počne raditi punom parom. Situacija zbog nesreće učini još se migom sudbine. Počne vrlo brzo razmišljati.

— Trebalo bi pozvati pomoć — reče ona — pozvati kola hitne pomoći, liječnika...

— A kako ste vi?

— Dobro. Ništa nisam slomila...

Još dok je govorila počela se polako izvlačiti iz polupanog auta.

— Trebalo bi ih nazvati — reče ona.

— Najprije bi ih trebalo izvući — reče neka žena.

— Nikako! — odlučno će dugokosi mladić koji je stajao pokraj nje. — Ne smijete ih micati! Mogli biste ih usmrtiti!

— Ima pravo — doda prodavač novina. — To je rečeno na televiziji, u emisiji o prvoj pomoći. Moglo bi doći do još teže nesreće i ozljede kralješnice.

— A ako za to vrijeme umru? — upita mlada djevojka sitno kovrčaste kose. — Dok tu pričate, oni bi mogli umrijeti.

— Da — reče žena s košarom. — Treba im dati umjetno disanje usta na usta.

— Ja bih to rado učinio ovoj maloj gospođi — doda šaljivčina s prosjedim uvojcima.

Djevojka afričke frizure bijesno ga pogleda.

— Prostačino! — prasne ona. — Neotesanče! Seksualni manijače!

Lucienne iskoristi svađu koja je brzo podijelila ljude na one koji su bili za seks i one protiv njega i neopaženo se udalji.

U početku je hodala polagano, a zatim, kad je bila na pristojnoj udaljenosti, počne trčati. Uleti u najbližu stanicu podzemne željeznice. Na sreću je u džepu kaputa imala dvije karte za metro koje joj nisu uzeli prilikom pretresa. Uskoči u prvi vagon. Srce joj je bjesomučno tuklo. Svladavala se golemim naporom. Nasumice izađe na četvrtoj stanici i zaputi se prema izlazu Vincenne. Lutala je otprilike jedan sat. Zatim ponovno zagospodari nad sobom, siđe do Ternesa i zaputi se u kavanu čijeg je vlasnika dobro poznavala.

— Marko, dobru kavu i dupli konjak! — reče ona.

On je pogleda, nasmije se i namigne:

— Gospođo Lucienne, drago mi je što vas opet vidim!

— Moram telefonirati — reče Lucienne.

On stavi pred nju pola tuceta žetona. Lucienne uđe u kabinu i okrene broj. Marko je kroz staklo kabine vidio njeno lice. Vrlo je dobro poznao taj izraz lica poslovne žene, nemilosrdnog partnera koji se ne razmeće ljubaznošću. Očito je sada nekoga pritjerala uza zid. I nije ni najmanje popuštala. Kada je trenutak zatim izašla iz kabine čvrsto stisnutih vilica, u jednom je hipu iskapila dupli konjak.

— Još jedan! — reče ona.

Marko je posluži, dobro pazeći da joj ne postavi ni najmanje pitanje. Lucienne nije pripadala ljudima koji se mogu ispitivati.

— Posudi mi pedeset komada — reče ona.

— Svakako, gospođo — reče Marko.

On izvuče iz kase svežanj novčanica i pruži joj. Lucienne ga strpa u džep.

— Nisi me vidio — reče ona.

— Vi znate da ja nikad nikoga ne vidim! — reče Marko, pokazujući svoje srebrne zube.

Lucienne se i sama osmijehne. Marko je dobar momak! Nikada ništa ne zna, nikoga ne vidi i nikoga ne poznaje.

Ode u stražnju prostoriju i sjedne iza pregrade, zaštićena od znatiželjnih pogleda. Odjednom je osjetila strašan umor, a živci su joj bili napeti. Uz prigušenu svjetlost ovdje se dobro osjećala. Ispije konjak, spusti glavu na prekrižene ruke i zaspi.

—o—

Tardier se udobno smjesti u stražnji dio kola i pritisne dugme na toki-vokiju.

— Halo, šefe, čujete li me?

Otpusti dugme i pričeka.

Nešto zapucketa i Chapelle se javi.

— Čujem vas... gdje ste?

— Ulica Renandes. Ona je u ovom trenutku u kavani »La Tavernette«, telefonirala je.

— Jeste li sigurni da je još tamo? Nema drugoga izlaza?

— Nema. Poslao sam Pelligreta da popije čašicu i malo pogleda okolo. Drijema u stražnjoj prostoriji.

— Dobro. Dok ste je pratili, nije bilo problema?

— Nije. Potpuno je nasumice upala u metro i nekoliko puta mijenjala pravac. Zatim je izašla i ušla u ovaj bar.

— Dobro. Nadzirite je i dalje. Samo pazite! Mogla bi sada uzeti taksi!

— Predvidio sam nekoliko kola. I ja sam u jednim od njih — reče Tardier. — Rekao sam Pelligretu da mi se pridruži.

— Dobro — reče Chapelle.

— Sada treba samo čekati.

— A kako ste vi, šefe?

— Ide... ide... Sve je dobro prošlo.

— Promatrao sam sudar s dogovorenog mjesta. Čestitam Sauvagnatu! Izvrsno je izveo cijelu stvar!

— Hm... Unatoč tome je slupao kola...

— Što je, tu je — zaključio Tardier. — A gospođa Bezial je jurila kao luda.

— Da — zagundala Chapelle — jurila je, samo je vi sada ne ispuštajte iz vida, kako oboje ne bismo dobili otkaz! Ne bi mi to trebalo jednu godinu prije mirovine!

— Ne uznemiravajte se, šefe, sve će biti dobro!

— Rekli ste da je telefonirala?

— Da. Prije skoro jedan sat.

— Dobro... Očito se ne usuđuje ići kući. Naslućuje da ćemo je tamo čekati. Treba joj zaleđe i krivotvoreni dokumenti kako bi se izvukla!

— Šefe, sve će biti dobro! — reče Tardier. — Ne možemo pogriješiti!

— Znajete, mali moj, da je samo jedna stvar sigurna kod nas: postat ćemo zemlja kao i svi drugi koji su prije nas živjeli na ovoj planeti! Obavještavajte me o svemu što se zbiva.

— Dobro — reče Tardier.

On prekine vezu i odloži toki-voki. Ponudi Pelligreta cigaretom iz svoje zlatne doze s inicijalima. Ovaj izvuče »Dunhill« svojom krupnom rukom. Ali odjednom ispruži ruku prema kavani i reče:

— Evo je!

Doista, Lucienne Bezial izašla je iz kavane upravo u trenutku kad se pred njom zaustavio taksi. Ona uđe i taksi krene.

— Hajdemo, Pelligret! — reče Tardier. — Ne smijemo je izgubiti!

Krupni Pelligret pritisne na papučicu.

— Zgrabit ćemo je nježno, kao što iskusni plesač valcera grabi djevicu!

Ta je slika zabavljala Tardiera cijelo vrijeme dok su krivudali kolima u rijeci vozila prema trgu Wagram pod tutnjem oluje koja je opet započinjala.

Lucienne Bezial se uspinjala polumračnim stubištem. Nije se htjela služiti svjetlom. Stara zgrada potpuno vlažnih zidova bilo je mirna i tiha. Nije bilo ni pazikuće, a moglo bi se reći da se gotovo nikad nitko nije ni sretao na ovim stepenicama. Već je dvaput bila ovdje. Sjećala se pljesnivog zadaha koji je dolazio sa stubišta i zidova koji su se ljuštili.

Stigne do drugog kata i potraži ključ u porculanskoj posudi koja je bila desno kraj vrata. Pronađe ga i polako gurne u ključanicu. Otvori i uđe, tiho zatvorivši vrata. Nasloni se na njih, zatvori oči i odahne od olakšanja. Spašena! Sada je ona na potezu! Nitko je ovdje neće tražiti. Pogotovu policajci! Osjeti kako joj od nervoze podrhtavaju noge. Bila je na cilju. Previše su je ovi posljednji tjedni stajali živaca. Sva ta dugotrajna ispitivanja, zamke koje su joj postavljali i stari i mladi policajac, iscrpli su joj svu snagu. Bilo je teško izdržati, ne popustiti, održati snagu. Najteže joj je u zatvoru padalo buđenje, neka vrst jutarnjih mora, kada se budila oblivena znojem i obuzeta tugom.

Strese se i uđe u predsoblje u kojem je parketni pod bio pokriven linoleumom izbljedjelih boja. Uđe u blagovaonicu u stilu Henrika II, ružnu i otrcanu. Na zidovima su bile litografije i tanjuri od kineskog porculana: idealna okolina za nekog siromašnog malograđanina s kraja prošlog stoljeća, Sve je podsjećalo na kazališni dekor. Manjkale su samo osobe iz kakvog Feydeauovog kazališnog komada.

Na prozorima su kapci bili zatvoreni. Zrak je bio težak i ustajao. Lucienne Bezial se nije usudila otvoriti prozore ni upaliti svjetlo. Sjela je u naslonjač, zapalila cigaretu i čekala u polumraku.

Već je skoro dva sata bila tu i drijemala u naslonjaču, kadli odjednom začuje okretanje ključa u ključanici. Uspravi se i oslušne. Začuje korake pod kojima je u predsoblju škripao parketni pod, a zatim opazi obrise nekog krupnog čovjeka.

— Tu si? — upita ovaj dubokim glasom.

— Da, tu sam — reče Lucienne.

Čovjek se približi i spusti u naslonjač točno nasuprot Lucienne. Nešto bolje je nazirala ruke na kožnom naslonu.

— Nitko te nije vidio da ulaziš? — upita on.

— Ne, nitko. Veoma sam pazila.

Nastane tišina. Lucienne je osluškivala disanje čovjeka koji je sjedio u polusjeni, disanje čovjeka koji se loše osjećao i teško uspinjao stepenicama.

— Jeste li donijeli sve potrebno? — upita ona. — Jesam — reče čovjek u sjeni. — Imam kod sebe sve potrebno.

— Ne možete mi ništa prigovoriti — reče Lucienne. — Držala sam jezik za zubima, što baš nije bilo lako.

— Znam — reče čovjek. — Ali da si progovorila, znaš što bi te čekalo.

Govorio je polako, dubokim glasom, mirno i umorno.

— Morali ste me odanle izvući! — reče žestoko Lucienne. — Po vašim me riječima nije ni trebalo ispitivati. Slučaj je trebalo zataškati. Samo, ja sam se našla u zatvoru, a Josiane se toliko bojala da se bacila pod autobus.

— Sve je krenulo naopako — reče čovjek umornim glasom. — Krenulo je loše, samo, ti si sada vani.

— Čistom slučajnošću! — reče Lucienne. — Da se onaj pajkan nije zaletio u zid, ja bih još sada bila u onoj rupi. Uostalom, što se zbilo? Vaše veze više ne funkcioniraju?

Činilo se da čovjek zavaljen u naslonjač razmišlja. Zapalio je cigaru i Lucienne osjeti ljuti miris dima.

— Reći ću ti, Lucienne — reče on polako. — Postoji stvar koju ljudi najviše mrze na svijetu, a to su naklapanja tračevi, priče. Oni žele mir i diskreciju.

— Gle! — posprdno se Lucienne nasmije. I ja volim mir i diskreciju! No nitko me ne pita za mišljenje o toj gužvi oko kardinalove smrti. A pitam ja vas: tko je za to kriv?

— Pričanja, skandali, štampa koja se umiješala, sve im to stvara smetnje, razumiješ? Oni se ne mogu izložiti opasnosti da kakav novinar ili pajkan zabada nos u njihove stvari. A baš to se, na žalost, tebi dogodilo.

— No, to je vrhunac! — uzvikne Lucienne. — Da nije možda moja pogreška što se to pročulo?

— Ne kažem da je tvoja pogreška, ali čim se za aferu saznalo, ti si bila umiješana, razumiješ? A »oni« se ne mogu izložiti opasnosti da okolo idu ljudi koji ih mogu upropastiti.

Lucienne se napola digne iz naslonjača.

— Jesam li loše čula, što li? — upita napetim glasom. — Na mene se kane oboriti? Nemoguće! Neću...

Zašuti i ukoči se, podbočena na naslon, otvorenih usta i ukočena pogleda u veliki revolver s prigušivačem koji je bio uperen u nju.

— Budi mirna i sjedni — reče čovjek ne podižući glasa.

Krupna plavuša klone u naslonjač.

— Ne mislite ozbiljno.. — reče šupljim glasom. — Ne mislite me valjda ubiti?

— Vidiš li drugo rješenje? — razdražljivo upita čovjek.

— Povuci ću se! Daleko! Više nikada nećete čuti o meni. Vi znate da sam ja od riječi. Već sam to dokazala!

— Previše znaš — reče čovjek odmahnuvši glavom, a crveni vrh cigare povremeno mu je osvjetljavao sijedu kosu. — Kako sada stoje stvari, predstavljaš preveliku opasnost. Bili su jasni. Žao mi je.

— Slušajte! — reče Lucienne grozničavo. — Ne moraju oni za to saznati! Trebate im samo reći da ste obavili posao, a ja vam dajem riječ da ću, do vraga, daleko otići, u Južnu Ameriku! Imam ondje prijatelje! Oni će me sakriti i nitko neće saznati gdje sam, čak ni vi!

— Baš me to i uznemirava — reče čovjek. — Ne želim vas izgubiti tko zna gdje sa svim tim što znate. Ne, zaista je to nemoguće!

Lucienne Bezial ispruži ruke kao da želi zaustaviti vrijeme.

— Slušajte! Imam novaca, uštedjela sam. Već tridesetak godina stavljam na stranu i skupila se prilično lijepa svota. Sklopit ćemo pogodbu: ja vam poklanjam sve novce, a vi me puštate da pobjegnem. Slažete li se?

Činilo se da čovjek s velikim revolverom oklijeva. Lucienne to osjeti. Ponovo krene u napad.

— To iznosi oko šezdeset starih milijuna. Time možete kupiti lijepu vilu na Azurnoj obali...

Na drugoj se strani začuje uzdah, ali je revolver i dalje bio uperen u ženu.

— Preopasno je, jadna moja djevojko, preopasno... U položaju u kojem se nalazim ne mogu preuzeti nikakav naknadni rizik. Ne bi mi to oprostili. I mene samoga pritjerali su uza zid.

Podigne revolver, a Lucienne se baci prema natrag, s rukama pred sobom, kao da se želi obraniti od metka.

Odjednom svjetlost obasja sobu. Zasljepljena i trepćući očima, Lucienne ugleda kako se komesar Chapelle približava, a odmah za njim mladi elegantni komesar s još dvojicom policajaca. Za jednoga je znala da se zove Sauvagnat, a onoga ćelavog i krupnog nije poznavala.

— Joignon, predaj mi oružje! — reče Chapelle ispruživši ruku.

Blijed, voštane kože, Joignon je izbuljeno promatrao svu četvoricu. Oči su mu imale panični izražaj ljudi koji se upravo bude iz lošeg sna, a ipak se ne mogu osloboditi tjeskobe.

— Hajde! Samo bez gluposti! — reče Chapelle autoritativno. — Daj!

Dvojica policajaca i Tardier s oružjem u ruci pazili su na komesara iz Odjela za borbu protiv droge, kome kao da je pala maska i više nije toliko sličio na starog Rimljanina.

— Joignon — reče Chapelle. — Gotovo je, stari moj. Sada to više ničemu ne služi.

Šef Odjela za borbu protiv droge kao da se probudio. Odmahne glavom, pruži oružje Chapelleu, a ovaj ga preda Sauvagnatu koji ga stavi u džep.

— Postavili ste stupicu? — šupljim glasom upita Joignon.

— Namjestili ste to sami?

— Bila je to ideja našeg mladog kolege, ovdje prisutnog — reče Chapelle pokazujući Tardiera. — Taj je mladi čovjek istovremeno i maštovit i logičan. Mislio je da će draga Lucienne, ako je pustimo na slobodu, odmah otići i pokazati na vrata svog zaštitnika, a dotični će je zaštitnik nastojati maknuti na ovaj ili onaj način. Zato smo namjestili onu nesreću...

— I upalilo je — reče Joignon. — Izvanredno je upalilo... Morao sam biti oprezniji!

— Gle vraga! — promrmlja Lucienne Bezial. — Ta je nesreća bila namještena? — zadivljeno pogleda obojicu policajaca. — Nitkovi! Dobro ste me prevarili! A ja sam zaista vjerovala da ste obojica u nesvijesti!

Zamisli se, a zatim odjednom uzvikne:

— Znali ste da me želi ubiti?

— Obična pretpostavka — reče Tardier — koja je, međutim, imala velike mogućnosti da se pokaže točnom.

— A da ste stigli prekasno? — vikne krupna plavuša. — Da ste stigli pošto me taj nitkov ubio?

— Toj smo se opasnosti morali izložiti — reče ljubazno Tardier.

— Samopouzdanost vam svakako ne nedostaje! — uvrijeđeno će Lucienne Bezial.

Chapelle je promatrao Joignona koji je počeo normalno disati; kao da mu je u pogledu bilo sažaljenje. Ponudi mu svoju izgužvanu kutiju »Gauloises«. Joignon odmahne glavom.

— Draže su mi cigare...

Pripali cigaru. Velike, mišićave ruke polagano su mu podrhtavale. Povuču dugi dim.

— Začudit ćete se, Chapelle, ali draže mi je da je ovako završilo. Sada, kada je gotovo, osjećam strahovito olakšanje.

Zatvori oči i doda:

— Dosta mi je svega... Ne možeš zamisliti kako mi je dosta svega!

— Da, mogu! — reče Chapelle.

Glavni komesar Joignon mu se nasmiješi.

— Da, ti možeš razumjeti — reče i bradom pokaže na Tardiera. — Ovaj ne može.

— Ne — reče suho Tardier.

— Ne razumijem. I nemam ni najmanje želje razumjeti duševno stanje nekog potplaćenog policajca.

Joignon se gorko osmjehne.

— Dobar je to mladić! — reče. — Vrlo dobar. — Bit će dobar policajac, samo još mora mnogo toga naučiti...

— Bilo bi mi draže da određeni broj stvari saznam od vas, Joignon — suho će Tardier. — A ponajprije, zašto ste dali ubiti inspektora Tailleiera.

Joignon slegne ramenima. Djelovao je kao da se prepustio potpunoj ravnodušnosti. Ta odsad ionako više ništa nije važno, on je već izvan svega.

— Svakako zato što je znao da sam ubio kardinala Fleuriera — reče on.

Nastane teška i mukla tišina, a zatim četvorica ljudi ponovo dođu do daha.

— Eh! — promrmlja Chapelle. — Ti si to učinio?

Očekivao je da će dosta saznati, ali ne i ovo. Zaprepašteno se zagleda u Joignona.

— Ali zašto? Zašto si to učinio? — upita.

Joignon potegne još jedan dim iz cigare.

— Pitaj me radije kako — reče. — Da, pitaj me kako sam ubio onoga tipa.

— Objasni. Što želiš točno reći?

Joignon se odjednom počne smijati, piskutavim, podrugljivim smijehom.

— Slušaj me dobro, Chapelle, a i ovaj tvoj mladi, nadareni kolega, pa izvucite iz toga pouku! Vidjet ćete kako glavni inspektor postaje ubojicom i završava na optuženičkoj klupi

Nalakti se, uvuče glavu među ramena poput onoga koji se nastoji pribitati. U gordom pogledu korzikanskog senatora zaikri svjetlost.

— Evo... Godinama su me plaćali krupni makroi, što za nikoga ne predstavlja novost. Razbacivao sam se parama i svi to znaju. Lucienne, kako već dugo unovčavam svoju »zaštitu«?

— Petnaest godina — reče krupna plavuša.

— Ja sam, dakle, potplaćeni, prijavim pajkan, kako to kaže naš mladi i elegantni kolega. Toga sam dana došao k Lucienne da s njom razgovaram o poslu, jer je bilo nekih nejasnoća u vezi sa sadržajem jedne kuverte.

Lucienne Bezial ga surovo pogleda.

— Postao je nezasitan! Ne biste vjerovali koliko sam mu morala davati novaca da bih mogla raditi na miru!

— Rasplakat ćeš nas! — osorno će joj Joignon. — Pojavio sam se, dakle, kod gospođe Bezial. Raspravljali smo, a kako je ona postala bezobrazna, nekoliko sam je puta udario. Počela se derati i nasrnula je na mene. Vratio sam joj kako je i zaslužila, a upravo u tom trenutku otvorila su se vrata gospođinog salona i pojavio se neki muškarac u košulji. Počeo me nazivati svim pogrđnim imenima i udario me svom snagom po glavi.

— Prokletstvo! — vikne patetično Lucienne. — Bio je to kardinal glavom, koji je upravo bio s Josiane. Bila sam potpuno to smetnula s uma.

— Vidio sam sve zvijezde. Digao sam se sav bijesan i potukao s tim muškarcem.

— Htjela sam ih odvojiti — reče Lucienne. — Da ne bi! Stalno sam vikala komesaru: »To je svećenik! Ostavite ga! To je kardinal!« Ali, da, tukli su se svom snagom.

— Bio je snažan! — nastavi Joignon. — Tvrdo je udarao. Konačno sam mu uputio lijepi, snažan udarac u predjelu Adamove jabučice. Ruke su mu klonule, zakolutao je očima i ispružio se poput vreće. Ja sam se digao, otresao i rekao Lucienne: »Izlij vrč vode na glavu svoje mušterije.« Onda se ona nagnula nad ispruženim muškarcem i izbezumljeno rekla: »Mrtav 'je... Ubio si ga... Ubio si kardinala!«

Lucienne lagano kimne.

— Bez svake sumnje bio je mrtav! Rekla sam komesaru, »Napravili ste veliku nesreću! Ovaj čovjek nije tko bilo! On nije svakodnevna mušterija. To je kardinal!«

— I ti govoriš o iznenađenju! — nadoda Joignon pogledom koji je bludio. — Kod kurve sam ubio nekog muškarca, i to ni manje ni više nego kardinala! Shvaćaš li Chapelle? Ubio sam kardinala! Da poludiš! Jedna takva situacija može čovjeka dotjerati do ludila! Evo me, dakle, u tom salonu s dvije poludjele žene koje su jedino znale plakati i zapomagati, s ispruženom i ukočenom lešinom.

— Samo se meni događa takva nesreća — reče Lucienne Bezial.

— Slažem se — reče Chapelle. — Svakako, nije uobičajena situacija...

— Nesreća nad nesrećama — nadoda Joignon. — Nesreća kakve nema! Pokušao sam ga oživiti, ali se više ništa nije dalo učiniti. Jedino mi je preostalo da ti smrt prikažem kao prirodnu i da cijelu aferu pokušam zataškati uz pomoć najutjecajnijih ljudi iz policije. Kardinala smo, dakle, plegli u krevet, malo uredili i pozvali područnog komesara. Dotični momak nije bio nipošto glup, preporučili su ga oni od gore. Po običaju su se uzrujali. Odlučili su zataškati cijelu aferu, to više što je područni komesar, nimalo budala, uspio pronaći nekog liječnika koji nije ništa vidio, pa je postavio dijagnozu moždane kapi. Potpisao je i smrtovnicu. Sve je dobro prošlo, izvukli smo se iz neprilike. A onda si se ti pojavio.

Odmjerio je Chapellea pogledom punim prigovora i odjelni se komesar odjednom osjetio neugodno i gotovo krivcem.

— Došao si ti, veteran koji se ne da prevariti, i odmah si otkrio da nije riječ o prirodnoj smrti, nego o slomljenom vratu, gušenju,

ubojstvu — duboko uzdahne. — I tako je sve propalo...

— Slušaj — pobuni se Chapelle — ni u snu nisam mogao sumnjati da je riječ...

— Znam, znam! — prekine ga Joignon.

Tardier se nakašlje. Krajnje pažljivo slušao je Joignonovo izlaganje.

— A što je bilo s Tailleferom? — upita.

Komesar Joignon mu dobaci podrugljiv pogled.

— Ne date se omesti, mladi i pametni kolega! Odgovorit ću vam: Taillefer je već dugo poznao Josiane Chaumiette. Pratio ju je još od njenih početaka u Marseilleu, gdje je on sam počeo raditi u policiji. Zainteresirao se za tu djevojku. Pitala ga je za savjet kad god je imala problema. Kad je, dakle, vidjela da je umiješana u ovo, i da je loše krenulo, telefonirala mu je i ispričala mu cijelu stvar!

— Dakle, Taillefer je znao da ste vi ubili kardinala? — upita Tardier.
— Zato je i nazvao komesara Chapellea.

— Htio mu je ispričati što se dogodilo — reče Joignon. — Rekao sam mu da to ne čini, ali me nije htio slušati.

— Pa vam je palo na pamet da naredite dvojici revolveraša da ga ubiju — reče Tardier.

Joignon prigne glavu i obriše čelo sjajno od znoja.

— Kad vam jedanput otkažu kočnice, teško se zaustaviti — reče prigušenim glasom. — Više i ne znate što radite... Ponašate se poput automata...

— Automat ili ne — suho će Tardier — unajmili ste tu dvojicu ubojica da biste ubili svog inspektora. Zar ne?

— Da... — potvrdi Joignon.

— Bili su moji dužnici. Pomogao sam im u nekoj aferi trgovine bijelim robljem. Prihvatili su taj posao da mi se oduže.

— Nisu ni znali da je riječ o Tailleferu, zar ne? — upita Tardier.

— Ne... vjerovali su da je riječ o nekom sitnom marsejskom makrou koji me ucjenjuje... — reče šef Odjela za borbu protiv droge muklim glasom.

— A onda ste odlučili i njih pobiti. Odveli ste ih u šumu Fontainebleu i pucali im s leđa: svakome metak u potiljak. Na kraju ste u kolima podmetnuli požar, ali pazeći pri tom da ne izgore sasvim, kako bi mogli identificirati i tijela i oružje.

Komesar Joignon ga začuđeno pogleda.

— Točno — reče. — Prilično ste sposobni.

— Tu je pretpostavku iznio odjelni komesar Chapelle!

Chapelle se nakašlje. S velikom je pažnjom slušao Tardiera.

— Vjerovali ste da ćete nam uspjeti podmetnuti one svodnike i uvjeriti nas kako je Taillefer žrtva osvete Agazapianovog klana. Činilo se to prilično prihvatljivo s obzirom na to da su svodnici željeli da Josiane Chaumiette radi za njih, a Taillefer je bio protiv toga. Moglo se, dakle, pretpostaviti da su unajmili dvojicu ubojica da uklone policajca koji im smeta.

Odjelni je komesar krajnje pažljivo ovlažio polovicu cigarete, pripalio je i kao slučajno upitao:

— Joignon, doista si vjerovao da ćeš se izvući?

Šef Odjela za borbu protiv droge slegne ramenima.

— Konačno više ništa nisam znao — reče — Možeš i sam zamisliti... Živio sam kao u snu. Nisam se više mogao zaustaviti, već su mi najgluplji trikovi padali na pamet, nisam mogao spavati i na koncu mi je bilo svejedno... Da je trebalo, budi uvjeren, Chapelle, ubio bih i tebe da bih dobio na vremenu...

Lucienne Bezial ga mračno i prezrivo pogleda.

— Morala sam odmah na početku sve priznati! — reče ona. — Ah, samo da sam znala... Ali vjerovala sam da ima veza na sve strane, vaš komesar Joignon! Zamislite samo, u velikog šefa Odjela za borbu protiv droge morate imati povjerenja, zar ne? A kad tamo, taj je običan bijednik u stanju podmetnuti druge samo da spasi svoju glavu!

Plijune prema ljepotanu prosijede kose.

— Glavni komesar Joignon i njegove značajne političke veze, prijatelji na visokim položajima! Da ne bi! Prodavao je maglu!

Joignon ju je promatrao nedokučivog izraza lica, zatim jedva zamjetno slegne ramenima, dok su mu se tanka usta razvukla u slabašan osmijeh, ništa nije odgovorio. Krupna plavuša pepeljaste kose nastavi:

— Tvrdio je da radi s političarima, bivšim ministrima, čak s bivšim predsjednikom vlade, pomislite samo! Ni manje ni više! Po njegovim riječima davao im je pare od hotela i stanova koje je on »pokrivao«. Kako mi je samo mogao pričati takve bajke!

Tokom svog izlaganja sve se više zagrijavala, tako da je pri kraju već gotovo vikala. Pomalo se oslobađala ovih petnaest godina straha i pritiska. Osvećivala se za sve one godine iskorištavanja i ponižavanja i davala je oduška jadu koji se bio nakupio. Činilo se da je muškarac srebrnaste kose, kojemu su te riječi bile upućene, uopće ne sluša.

— Znaš što si ti, Joignon? — poviče ona. — Smeće! Evo što si ti!

Digne se i pojuri na glavnog komesara, ali je Sauvagnat i Pelligret uhvate za ruke i zadrže.

— Smeće! — vrisne krupna plavuša. — Obično smeće!

— A sada je dosta — reče Chapelle. — Smirite se.

Lucienne Bezial se savlada uz velik napor. Duboko uzdahne i poprimi uobičajeni izgled imućne građanke.

— Dobro! — reče hladnim glasom, — Nema nikakve potrebe da mi vas dvojica slomite ruke. Neću iskopati oči vašemu kolegi! Gadi mi ga se i dotaknuti!

Dobaci posljednji pogled čovjeku zavaljenom u naslonjač, a zatim izađe visoko podignute glave između dvojice policajaca. Joignon slegne širokim ramenima.

— Sve je to potreslo Lucienne — reče on. — Treba je razumjeti...

Ponovo se gorko i prigušeno nasmije.

— Najsmješnije je to što moje značajne političke veze, kao što je ona rekla, zaista postoje! Lucienne bi se veoma neugodno iznenadila. Ja sam doista mnoge plaćao! A ona to ne vjeruje!

Smiješeći se pogleda Tardiera.

— Iznenaduje vas to, mladiću, zar ne? Ipak je tako! Postoji golemi broj poštovanih ljudi, a osobito poznatih političara, koji žive na račun prostitucije.

— U što me želite uvjeriti? — upita Tardier. — U to da je svijet pokvaren? Podmićivanje je staro koliko i povijest...

— Točno, mladi kolega. Uvijek je postojalo i uvijek će postojati — reče Joignon ponovno pripalivši svoju ugašenu cigaru.

Dobaci lukav pogled Tardieru.

— Ne zanimaju vas imena dotičnih političara? — upita.

— Ne — reče Tardier. — Niti najmanje.

— Imate pravo, jer vam ih, uostalom, ne bih ni rekao. Nisam lud!

Teško se uspravi, smrvi tek pripaljenu cigaru u pepeljari. Izgledao je vrlo umoran, ramena su mu se opustila. Odjednom značajno pogleda Chappellea.

— Koliko ti je godina? — upita.

— Pedeset i sedam. Zašto?

— Ni zbog čega... Tek tako... — reče Joignon i okrene se Tardieru.

— Mladiću, dat ću vam jedan savjet: nastojte sličiti na njega. Da, nastojte postati policajac poput njega. Što ima više njemu sličnih policajaca, to više vrijedi živjeti.

Zaputi se prema vratima, nesvjesno zagladivši srebrnu kosu. Zatim počne silaziti pridržavajući se za ogradu.

— o —

Te je večeri Marie Claude bila odjevena u neku čudnovatu, prozirnu haljinu iz Hong Konga. Donijela ju je s jednog od svojih putovanja s ocem, generalnim direktorom, »daddyjem«, kako ga je zvala.

Pripremila je, između ostalog, i malu kinesku večeru sa štapićima, tanjurićima, sićušnim i mnogobrojnim zdjelicama za umake te rižinim vinom. Krajnje raskošni stan na dva kata utonuo je u neku vrst polutame osvjetljene samo blagim titrajem svijeća. Vlažni i opori miris nekog egzotičnog drveta dolazio je iz posudice u obliku zmaja, bez sumnje kineskog.

— Dragi — reče Marie Claude svojim slatkim svilenkastim glasom — upozoravam te da u jelima koje sam pripremila ima korijen Gin zenga, a isto tako naribanog nosorovog roga i prah slonovog testisa.

— Oho! — reče Tardier. — Zatečen sam i zaprepašten. A čemu sve to?

Marie Claude se naduri. Njena koža zlatnog sjaja blistala je kroz tamnu svilu. Zaglađena kosa bila je mekana kao svila.

— Jadni moj, potpuno si nenaobražen. Zar ne znaš što je to afrodisijak?

Ona se ispruži na zebrinoj koži, kraj ljubavnika, te ga pogleda svojim velikim, zelenim očima prošaranim žutim točkicama.

Tardier dohvati sa stolića novine i pogleda sliku na prvoj strani. Prikazivala je komesara Joignona kako izlazi iz Policije na keju Orfeyres, sa lisičinama, spuštene glave, okružen dvojicom policajaca.

— Evo ti tvojih čuvara reda! — zapjevuši slavodobitnim glasom Marie Claude, prekriženih ruku na svojim visokim, čvrstim i okruglim dojnama. — Svi su podlaci! Svi su pokvareni! Svi su umočeni u drek i mokraću zahoda javnih kuća!

Tardier je čitao članak u kojem je iznesena optužba protiv bivšeg komesara i okolnosti u kojima je uhapšen. Danas još nije imao vremena pročitati novine.

Na putenim usnama Marie Claude pojavi se smiješak.

— Dragi... — promrmlja. — Oh, dragi, bio si predivan...

Namirisane ruke obavije oko Tardierova vrata i privuče ga k sebi, na zebrinu kožu. Grickala mu je usne, uzdišući. Bila je sva podatna, treperava, zanesena...

Tardier se nije ni pokušao uživjeti u svijet ludih maštanja koje mu je nudila Marie Claude. Pruži ruku i pojača zvuk gramofona. Poznati scherzo iz »Poslijepodne jednog fauna« prikrije Marie Claudino jecanje. Tardier je obožavao voditi ljuhav uz glazbu Debussyja.

Kraj
ŽELEZNI

www.CroWarez.org
www.BosnaUnited.net

***REX STOUT
SMRT GLUMCA***

Kad je Alphabet Hickes jednoga četvrtka u listopadu nešto prije ponoći stigao kući, na drugom zavoju stuba mračne i stare zgrade 29. istočne ulice dočeka ga neki čovjek.

— Gdje ste bili? — zapita ga čovjek, zapriječivši mu prolaz.

Hicks stisne oči da bi ga mogao bolje vidjeti u mutnom svjetlu stubišne rasvjete.

— Slušajte... — započne Hicks, a onda se prekine na nekoliko trenutaka. — Trenutak samo! Jasno! Narednik Purley Stebbins koji je nekoć radio u Odjelu za ubojstva!

— Još sam tamo. Hajde, uđimo i porazgovarajmo!

— O čemu?

— O ubojstvu. Adam Nicoll.

Hicks kimne.

— Očekivao sam posjet nekoga od vas, no uistinu sam počašćen time što su poslali narednika! Ali umoran sam: uđemo li, morat ću izdržati s vama sve dok ne odete vlastitom voljom. Pa ipak bi mi bilo drago kad bismo sjeli. — Spusti se za dvije stube i sjedne na zavoj. — Imate li kakvih prigovora?

Stebbins iznese nekoliko prigovora, ali bez uspjeha; naposljetku se nasloni na ogradu. Gotovo se prijeteći nadvije nad Hicksa i zapita:

— Gdje ste se krili?

— Večeras sam bio u glavnom štabu Demokratske stranke.

— Što ste tamo radili?

— Razmišljao sam koga da biram. Ozbiljno shvaćam svoju biračku dužnost, ne mogu je poput drugih ljudi olako shvatiti kao »pravo glasa«. Prije nego što se odlučim za jednu od stranaka uvijek dobrovoljno odradim po dva dana kod demokrata i republikanaca. Tako postupa građanin koji je svjestan odgovornosti!

— Da, znam da ste šaljivčina. A kako detektivski posao?

— Ne bavim se time — reče Hicks i zabaci glavu da bi mogao pogledati Stebbinsa. — Bit će najbolje da se odmah pozabavimo mnome da bih mogao što prije u postelju. Kao detektiv nikada se nisam trudio oko svojih zadataka, niti ću to ikada učiniti. Slučaj Harley učinio me je poznatim, a drugi vama također poznati slučajevi učvrstili su taj glas, i to je sve! R. I. Dundee mi još isplaćuje stotinu i

pedeset dolara na tjedan za moje zamisli oko kojih se onda može pobrinuti u svom poslu, a ja razmišljam otprilike desetak minuta na dan. Preostatak vremena provodim kao promatrač.

— A što promatrate?

— Život i smrt — slegne Hicks ramenima. — Hajde, naredniče, ne isplati se baviti mnome! Imam samo jedan život, a vi morate objasniti ubojstvo. Što želite saznati od mene?

— Koliko dugo poznajete Paula Griffina?

— Četiri godine. Svojedobno me posjetio. Budući da je u novinama mnogo čitao o meni, zapao je u zabludu smatrajući kako ja zacijelo prodajem bujnu maštu. Trebalo je da mu saopćim sve što mi padne na um o Kevinu Kayu. Taj sam časni zadatak odbio, ali Griffin nikako nije htio odustati, pa smo se povremeno sastajali... četiri do pet puta na godinu. Nismo li sada stigli do utorka uvečer?

— Što se mene tiče... — suglasi se narednik. — Što se dogodilo u utorak?

— Prekjučer me je nazvao i zamolio me da ga odmah posjetim. I tada sam se odvezao u njegov stan u Central Parku. Tamo mi je objasnio kako se on i njegovi ortaci nalaze u škripcu i kako su odvjetnici samo pogoršali situaciju. Zamolio me je da se sutra uvečer sastanem s njima... nipošto s odvjetnicima... i da pokušam zagladiti nesporazum. Moram li vam objasniti zašto su nastale poteškoće?

— Čuli smo već pet verzija — uzvratila Stebbins. — A zanimala bi nas i vaša.

— Umoran sam — prigovori Hicks. — No budući da ćete ili prije ili poslije iz mene iscijediti baš sve, zašto da to ne bude odmah? Dobro. Prije nego što je požnjeo veliki uspjeh na filmu i televiziji, Griffin je svom Kevinu Kayu najprije dopustio da se pojavi u nekoliko romana. Bilo je to prije dvanaestak godina. Četrdeset milijuna ljudi smatra ga sjajnim momkom, pa čemu da se onda s vama sporim oko toga? Nakon toga što je Adam Nicoll odglumio tu ulogu u osam ili devet filmova i godinama glumio Kevina Kaya na televiziji, obojica su postala toliko slični jedan na drugoga da naposljetku više nitko nije znao kojim se od njih dvojice oduševljava onih četrdeset milijuna ... Kevinom Kayom ili Adamom Nicollom.

— Dalje, molim...

— Slično stapanje dvaju imena i dviju ličnosti može se zapaziti i kod Kolibri koja u svim pričama, filmovima i televizijskim komadima nastupa s Kevinom Kayom. Amy Quong je postala Kolibri, baš kao što se Adam Nicoll poistovjećuje s Kevinom Kayom. Za četrdeset milijuna gledatelja Amy Quong je Kolibri. Zapitate li mene, kazat ću vam kako ponajprije smatram nesnošljivim to nagomilavanje glasa »K«. Umjesto da se zadovolji s Kevinom Kayom, što je — uistinu sasvim dovoljno, mora nastupiti još i jedna Kolibri. I to mi je odista žao.

— Aha — podrugljivo će Stenbins. — Mislio sam da ste umorni?.

— I jesam. Prošle je godine Barry Maddox, poznati producent, saopćio Griffinu svoju namjeru da na Broadwayu prikaže jedan komad s Kevinom Kayom, a Griffin je nakon dugotrajnih pregovora naposljetku pristao da će napisati komad. Dovršio ga je u svibnju, a nakon toga što je Maddox iznio desetak željica u pogledu izmjena, naposljetku su se u kolovozu, to jest prije osam tjedana, mogli prihvatiti određivanja postave. Ne mogu vam kazati kome je palo na um da Kevina Kaya ne glumi Adam Nicoll, već da se u tu svrhu angažira drugi glumac, jer mi to nije poznato. No Griffin i Maddox ipak su se sporazumjeli da će to biti Ernest Levitan, kad pročita ulogu i prihvati ponudu. No ipak nisu mogli pronaći nikoga tko bi glumio Kolibri... ili čak nisu ni ozbiljno pokušali. Maddox je potom odletio u Hollywood i ponudio ulogu Amy Quong. Bila je oduševljena time što će nastupati na Broadwayu i prošloga je tjedna stigla u New York.

Hicks podigne ručni sat k svjetlu, ustanovi da je prošla pomoć i teško uzdahne.

— Adam Nicoll se u nekoliko navrata požalio još iz Beverly Hillsa, a u nedjelju, to jest prije četiri dana, pojavio se u New Yorku i iz hotela nazvao Griffina. Budući da su Nicoll i njegova supruga već godinama stanovali u Griffinovu stanu kad bi bili u New Yorku, Griffin ih je iz hotela odvezao k sebi. A onda je započela velika rasprava... Nicoll nije nikako htio dopustiti da Levitan glumi Kevina Kaya ... No ni sam ga nije mogao glumiti, barem ne ove sezone, jer u prosincu mora snimiti jedan film, a osim toga mora ispuniti još i jedan ugovor s televizijom. Barry Maddox je ustrajao na tome da Leviten dobije tu ulogu. Amy Quong pa želi nastupiti na Broadwayu i ni za što drugo

ne mari. A Griffin, koji ima odlučnu riječ u pitanjima postave i koji bi mogao čak i iskusnom klaunu dopustiti da glumi Kevina Kaya kad bi mu se to svidjelo, nije mogao naravno, otjerati Adama Nicolla do đavola i na taj se način zamjeriti milijunima gledatelja. Bila je to teška situacija; Griffin mi je pričao o njoj u utorak poslije podne.

— A vi ste morali sve opet urediti?

Hicks kimne.

— Još iste večeri, poslije jela.

— Prema tome, bili ste tamo. Tko još?

— Paul Griffin, Barry Maddox, Ernest Levitan, Amy Quong, Adam Nicoll i njegova supruga.

— Što su govorili?

— Ta budite razumni, Stebbins! — zamoli ga Hicks.

— Bio sam tamo skoro puna dva sata.

— Točno — reče narednik i promijeni položaj. — Bit će najbolje da ipak uđemo i odaberemo koje udobno mjesto.

— Nipošto! — odbije ga Hicks.

— Tada biste ostali do jutra.

— Ni sam nemam mnogo vremena. Kada i kako ste saznali za Nicollovu smrt?

— Danas poslije podne u glavnom štabu Demokratske stranke. Netko je čuo tu vijest na radiju.

— Je li tko od tih šestoro ljudi danas uspostavio vezu s vama?

— Nije.

— Jeste li izravno ili neizravno što čuli o njima?

— Nisam.

Stebbins se opet pomakne. Ograda nije nikako bila savršeni oslonac za njegovo tijelo.

— Nicoll je otrovan cijankalijem. Doručkovao je sam u Griffinovu stanu u devet sati. Njegova žena i Griffin u to doba još nisu bili ustali. Doručak se sastojao od soka od naranči, prepečenog kruha s maslacem i crne kave. Koliko nam je do sada poznato, otrova nije bilo u toj hrani. Kao i svakoga jutro, odmah nakon doručka progutao je veliku kapsulu s vitaminima. Za deset minuta mu je pozlilo. Pet minuta nakon toga već su ga obuzeli grčevi. Kad je naposljetku stigao liječnik, bilo je prekasno da mu se isprazni želudac, a nešto

prije deset sati Nicoll je već umro. Prema tome, sumnjiva je samo ona kapsula s vitaminima.

— No kapsule napunjene cijankalijem ne mogu se nabaviti u ljekarni — prigovori Hicks.

— Točno, ali se za različite svrhe može dobiti u mnogim oblicima... na primjer, u radnjama koje opskrbljuju fotografe laboratorijskim potrepštinama. Morate samo iglom probiti rupu u kapsuli, istisnuti sadržinu, napuniti cijanovodičnom kiselinom štrcaljku za injekcije, uštrcati tekućinu u kapsulu i konačno užariti iglu da biste otvor opet zatvorili.

— No ja to neću učiniti.

— Netko je to ipak morao učiniti.

— Zar s jednom od vitaminskih kapsula Adama Nicolla?

— Tako je.

Jednu sam takvu kapsulu vidio u utorak uvečer. Žena ga je zapitala dal ju je uzeo poslije večere, a kad je zanijekao, pošla je u blagovaonicu i donijela mu bočicu da bi je mogao uzeti. Na bočici je bila plava naljepnica, a i kapsula je bila tamnoplava. Ernest Levitan je tada uzeo bočicu i pružio je Barryju Maddoxu uz šaljivo zamišljenu primjedbu kako će i on uskoro morati pribaviti takve vitaminske kapsule, jer će morati glumiti Kevina Kaya. Dakako, nakon te primjedbe raspoloženje se nije nimalo popravilo. Zar je Nicoll jutros uzeo kapsulu iz bočice s plavom naljepnicom?

— Da, bila je na ormaru u blagovaonici.

— Mislim da to uvelike pojednostavljuje stvar. Griffin ili gospođa Nicoll imali su priliku da izvade koju kapsulu iz bočice, prepariraju je i opet ubace unutra. No Maddox, Levitan i Amy Quong tada su već bili isključeni.

Stebbins strese glavom.

— Na žalost, stvar ipak nije tako jednostavna. Svatko je od njih mogao negdje nabaviti kapsule, ispreparirati ih i osobito uspjeti primjerak kradom ubaciti u Nicollovu bočicu. Maddox i Levitan su jučer poslije podne opet bili tamo, a Amy Quong je tamo provela čak cijelu večer. Zar od utorka više niste biti u Griffinovu stanu?

— Nisam. A štrcaljku za injekciju ne posjedujem, da i ne govorim o cijanovodičnoj kiselini.

— Naravno. Postupamo sasvim rutinski. Pa i sami znate kako je to — reče Stebbins i opet se pomakne. — Potreban nam je potanki opis događaja u utorak uvečer. Svoju izjavu možete dati u zapisnik sutra u deset sati u državnom tužiteljstvu. Slažete li se?

— Što se mene tiče... No mogu li sada konačno u postelju?

— Odmah... no ipak mi prije ispričajte nešto što će nam po moći da se pomaknemo koji korak naprijed. Neku primjedbu ili slično...

— Hmm... dopustite da razmislim — nesputano Hicks zijevne.

— Svi su se manje ili više ustremili na Nicolla. Njegova je žena ustrajala na tome da on mora glumiti Kevina Kaya na Broadwayu i u tome je bila čak pomalo neugodna. No to je možda pristrano mišljenje, jer ne podnosim žene koje piju bez ikakvih granica. Koliko mi je poznato, u Hollywoodu joj se ne sviđa. Nicoll je neprestano ponavljao kako mu je odvjetnik potvrdio da on ima pravo na tu ulogu i da će, ukoliko Maddox odista namjerava ulogu Kevina povjeriti Levitanu, ishoditi protiv njega privremenu naredbu i tužiti ga zbog naknade štete. Maddox je pak naglasio kako je za komad već izdao cijelu hrpu novaca, angažirao Levitana i za prosinac unajmio kazalište, tako da Nicollu može ponuditi samo dobar savjet da mu već jednom siđe s grbače. Pretpostavljam da su Nicoll i Maddox trpjeli od jedne komplikacije za koju vi možda i znate

Stebbins kimne.

— Gospođa Nicoll je prije bila gospođa Maddox. Razvela se od njega prije tri godine da bi se udala za Nicoll. Zar Maddox još želi da mu se vrati?

— Ne znam.

— Želi li se ona vratiti?

— Ni to ne znam. U utorak uvečer nisu o tome razgovarali. Paul Griffin je izjavio kako bi mu bilo drago kad bi Adam Nicoll glumio Kevina Kaya i na Broadwayu, što na žalost neće biti moguće zbog njegovih obveza. Maddox je naglasio kako mu je to baš drago. Griffin je nato dodao kako je spremam Nicollu isplaćivati istu gažu kao i Levitanu dokle god će se komad prikazivati i kako će Maddoxu nadoknaditi svaku štetu koju će ovaj možda pretrpjeti zbog Nicollove najavljene privremene naredbe. Mislim da je to bilo vraški velikodušno... Nicoll je prigovorio Levitanu — nastavi Hicks — kako se ovaj želi samo probiti da bi poslije preuzeo njegovu ulogu i na

filmovima, čak na televiziji. Levitan je nato izjavio kako mu to nikada nije bila namjera, premda bi do toga doista moglo doći, jer ljudi već sada tvrde kako Nicoll upropaštava tu sjajnu ulogu i kako će je za koju godinu zacijelo posve upropastiti Amy Quong je rekla kako voli sve, kako su svi sjajni i kako je uvjeren da se Adam Nicoll jednog dana više neće ljutiti zbog njene namjere da na Broadwayu glumi Kolibri pokraj Ernesta Levitana i da zacijelo neće ništa poduzeti da bi ostvario svoju prijetnju, a onda je dodala kako je novac za nju sasvim sporedan. — Hicks ustane i zastane pokraj Stebbinsa — Više ne mogu učiniti za vas, naredniče: — reče zijevajući. Navratit ću sutra ujutro i ispričati ostatak.

Stebbins postavi još nekoliko pitanja, oprost se ni srdačno ni nezadovoljno, a onda naposljetku zagrmi niz drvene stube. Hicks pođe hodnikom do posljednjih vrata, otključa ih i uđe u prostoriju u kojoj je živio već više od deset godina.

Kad je pritisnuo prekidač, upalile su se dvije svjetiljke: jedna na stolu uza stražnji zid sobe i stojeća svjetiljka pokraj udobnoga naslonjača za ljuljanje. Preostali namještaj sastojao se od postelje, ormara za odjeću, komode, police s knjigama, televizijskog aparata, nekoliko slika i još jednoga naslonjača s prostirkom na podu ispred njega. Soba je u cjelini djelovala malo pusto, no Hicks je smatrao da je namještena baš kako valja. Objesi kaput u ormar za odjeću i zaputi se u kupaonicu, no tada zazvoni telefonski aparat. Priđe stolicu i podigne slušalicu.

— Halo?

— Jeste li vi Hicks?

— Jesam.

— Ovdje Paul Griffin. Jeste li čuli za Nicolla?

— Jesam.

— Strašan je dan za nama. Grozno! Možete li doći u moj stan? Odmah?

— Zašto?

— Htjeli bismo vas zamoliti za savjet, jer ne znamo što da uradimo. Dobro se snalazite u takvim situacijama, a mi nemirno pojma ni o čemu

— Zamolite svoga odvjetnika za savjet.

— To smo već učinila. Neka đavo nosi te odvjetnike... Prokletstvo, htjeli bismo porazgovarati s vama!

— Tko bi to htio?

— Svi mi! Svi smo ovdje. Amy Quonng je to predložila, a Maddox je... Svi želimo porazgovarati s vama. Potreban nam je čovjek bistre glave koji će nam u toj situaciji moći nešto savjetovati. Onda... hoćete li doći?

— Dobro. Doći ću.

— Zar — odmah?

— Da.

Hicks spusti slušalicu, promrmlja preda se neku kletvu, nestane u kupaonici, opet se pojavi u sobi, a onda priđe ormaru za odjeću da bi izvadio ogrtač.

— ooo —

Čak profesionalnom pripovjedaču, koji je srećom i nadahnućem stvorio dva lika poput Kevina Kaya i Kolibri što su se pokazali zlatnim rudnikom čim ih je počeo iskorištavati, udobnije je živjeti na zapadnoj strani Central Parka ako želi imati stan u kome će moći šetati po sobi za dnevni boravak i u kome će u blagovaonici moći smjestiti dvadesetak osoba. I stoga je Paul Griffin stanovao u golemoj zgradi od kamena u Central Parku.

Za neženju je njegov stan na četvrtom katu bio začuđujuće velik. No unatoč tome ne bi bilo uputno šetati po sobi za dnevni boravak jer je tamo čovjeku zakrčila put nevjerojatna zbirka naslonjača, stolova, ćupova za cvijeće, stereo-uređaja i dva golema uljna portreta što su prikazivali Kevina Kaya i Kolibri. A s druge strane, ta bi prostorija bila baš savršeno prikladna za trku s preponama.

Pošto je Paul Griffin proveo Alphabets Hicksa tom zbrkom sve do kamina oko kojega se okupila skupina, ovaj zastane i ispitljivo pogleda naokolo. I tu ga dočeka žalosni prizor.

Ernest Levitan, koji se ispružio na kauču, prije bi mogao glumiti izgubljenu dušu na putu u propast negoli Kevina Kaya na Broadwayu.

Cynthia Nicoll je sjedila na kraju kauča. Zurila je u došljaka nabreklih očiju, no nije ga, čini se, prepoznala: opet je posvetila pažnju čaši što ju je držala u ruci.

Amy Quong, lijepa i crnokosa djevojka, sjedila je na sagu podvijenih nogu i zurila u vatru kamina; nije se ni pomakla.

Barry Maddox, producent, inače vedar, visok čovjek širokih ramena, sada je šutke sjedio u naslonjaču, uvučen u sebe.

Paul Griffin, koji je inače bio besprijekorni gostoprimac, sada se također spustio u naslonjač, dok mu je gost još stajao, jer mu nitko nije ponudio mjesto.

— Aha — reče Hicks — svi, dakle, imate težak dan za sobom.

— Gospode... — zavapi Maddox preda se. — Težak?

— Vjerujem da držim rekord — umorno ustanovi Levitan. — Jedanaest sati bez većih prekida. Preslušavalo me pet kriminalističkih službenika i dva državna tužitelja. Jedan kriminalistički službenik bio je čak inspektor. Sa četvoricom i dvojicom Griffin se nalazi na drugom mjestu. A sutra se sve nastavlja.

— Zapravo, imamo samo... — započne Cynthia Nicoll, a onda zašuti i čvrsto stisne zube.

— Što imamo? — zapita Levitan, a kad je ona samo šutke zaklimala glavom, ovaj se okrene. — Morali bismo već ležati u postelji, odmarati za sutrašnji dan — ustvrdi. — No Maddox je ustrajao na tome da vas dovučemo ovamo. Zašto? Objasnite nam!

Maddox se malo uspravi u naslonjaču.

— Ne osvrćite se na njega, Hicks! On je samo glumac. Svi smo vas htjeli zamoliti za savjet, jer nam je poznato kako ste oštroumno riješili neke druge slučajeve. Osumnjičeni su zbog umorstva, a vi znate što to za čovjeka znači. Odvjetnik mi je već dao nekoliko savjeta u pogledu preslušavanja na policiji; također mi je savjetovao da se nikako ne povezujem s ovo četvero ljudi, jer je jedno od njih svakako ubojica, što bi me kompromitiralo. Ali nerado slijedim takve savjete i stoga me zanima što vi o tome mislite. Htjeli bismo vam opisati slučaj s našega gledišta — nastavi Maddox — i zapitati vas smije li policija, prema vašem uvjerenju, ograničiti istragu isključivo na ovo četvero. Zašto još nekoga ne bismo smatrali počiniteljem zlodjela? Zašto ne bi netko još prije tjedan dana mogao staviti otrovanu kapsulu u bočicu, još u Kaliforniji? Zašto Nicoll ne bi mogao počinuti samoubojstvo na taj ludi način, možda samo zato da bi na

nekoga pala sumnja zbog umorstva? Istina, u utorak uvečer niste nam mogli pomoći, no ipak ste ostavili dubok dojam.

— Zar nećete sjesti? Pokraj mene, tako da vas mogu držati za ruku? — zapita Amy Quong i pokaže jastuk pokraj sebe. — Ovdje?

Hicks sjedne na veliki kožnati jastuk, a riječ uzme Paul Griffin.

— Sada smo ne samo u škripcu — započne — već se nalazimo pred propašću. Što da uradimo? Zar da možda u miru pričekamo da policija liši slobode kojega od nas? Ne možemo to dopustiti, prokletstvo! Barem ja ne mogu! No, vjerojatno još ne znate dovoljno o tom slučaju. Dakle, izvolite nas samo zapitati!

— Samo ne mene! — promrsi Cynthia i odloži čašu.

Hicks osjeti nešto na svom koljenu, a onda ugleda tamo vitku ručicu Amy Quong. Polagano podigne glavu da bi pogledao nazočne.

— Očekujete od mene dobre savjete u pogledu vašeg daljnjeg vladanja u toj stvari — ustanovi — no bojim se da vas time neću moći uslužiti. Mislio sam da ćete me zapitati tko je ubio Adama Nicolla.

— Zar ne bi bilo previše kad bismo od vas očekivali čudo? — zapita Levitan.

— Možda — uzvratiti Hicks, izbjegavajući izravni odgovor. — No žao mi je što vas ne zanima to pitanje, jer već znam tko je ubio Nicolla.

Svi ga pogledaju razrogačenih očiju.

Ernest Levitan se uspravi. Ručica Amy Quong na njegovu koljenu odjednom se zgrči u šaku. Barry Maddox reče.

— To je dobar geg, Hicks! Morali biste ga unijeti u jedan kriminalistički komad na kraju drugoga čina. Vidite li kako reagiraju gledatelji?

Hicks strese glavom.

— Nije to geg, već činjenica. No ipak sam malo pretjerao. Trebalo je da kažem kako prilično sigurno znam tko je ubio Nicolla... vjerojatnost je otprilike deset prema jedan. No dakako, ishod je isti. Trenutačno netko između vas ima poteškoća s izrazom svog lica, a i s mislima u glavi. Blefiram li samo ili doista nešto znam? Zar on ili ona to ne bi rado znao ili znala, jer žene nipošto ne smijemo zanemariti?

— Svi bismo to htjeli saznati — sasvim se Maddox uspravi u svom naslonjaču. — Ispričajte nam što znate.

— To je dobar geg — ustvrdi Levitan i pri tome odmahne rukom

— Nipošto — usprotivi se Hicks. — Kad sam u utorak uvečer bio ovdje, pala je jedna spomena vrijedna izreka, preko koje sam ipak prešao. U društvu se često čuju spomena vrijedne misli. A danas ili zapravo još jučer prilikom ručka kad mi je netko kazao kako je na radiju upravo objavljena vijest o iznenadnoj smrti Adama Nicolla, o kojoj je policija povelala istragu, ta mi izjava nije pala na um, jer još nisam dovoljno znao o tome. Međutim, kad sam prije nekoliko sati stigao kući, dočeka me kriminalistički službenik i opisao mi pojedinosti... tada sam se svega prisjetio. Među ostalim — nastavi Hicks — on me zamolio da mu ispričam o čemu se ovdje razgovaralo u utorak uvečer. I ja sam to učinio, ali ne navevši spomenutu primjedbu. Ako je mom sugovorniku išta upalo u oči, on to ničim nije pokazao. Sutra ujutro moram dati izjavu u zapisnik u uredu državnog tužitelja i tom prilikom neću moći prešutjeti onu primjedbu. I tako će ona prije ili poslije upasti nekome u oči i navesti ga na isti zaključak: kako ta primjedba odaje Nicollova ubojicu. Ne upadne li nikome u oči, možda ću sam upozoriti policiju na nju, ali najprije neka pokuša sreću bez moje pomoći. Nedugo nakon odlaska kriminalističkog službenika nazvali ste me vi. Za vožnje ovamo razmislio sam o svemu i naposljetku zaključio da odmah bacim bombu.

— Još nikada u životu nisam kazao ništa značajno — reče Levitan.

Ostali pogledaju najprije njega, a onda počnu međusobno dobacivati budne i nepovjerljive poglede.

— Onda... tko je što kazao? — mirno zapita Paul Griffin.

Hicks nije htio dopustiti da ručica Amy Quong odvrati njegovu pažnju s predmeta razgovora, pa podigne koljeno i obujmi ga objema rukama.

— Najprije još moram provjeriti nekoliko sitnica — ustvrdi Hicks. — Naposljetku, vjerojatnost je deset prema jedan, tako da moja zabluda nije isključena. A možda je i tko od vas daleko ispred mene. Bočicu s vitaminkim kapsulama vidio sam ovdje u utorak uvečer kad smo svi vidjeli kako je Nicoll progutao jednu kapsulu. Koliko se sjećam, Levitan je htio pogledati bočicu, a Nicoll mu je tada dodao.

Levitan ju je pogledao i pružio Maddoxu koji ju je opet predao gospođi Nicoll, a ona ju je stavila na ovaj mali stol — pokaže Hicks stol. — Tamo je stajala i kad sam se opraštao A što se onda s njom dogodilo? Naravno, prilikom preslušavanja morali ste to nekoliko puta opisati.

— Pa naravno! — suglasi se Griffin. — Još je bila na stolu kad su Levitan i Maddox odlazili povevši Amy sa sobom, dok smo Adam, Cynthia i ja pošli u postelje. Djevojka je ujutro pospremala i stavila bočicu na ormar u blagovaonici. A Adam je doručkovao sam, no djevojka je vidjela kako je uzeo jednu kapsulu i onda bočicu vratio na staro mjesto Koliko nam je poznato, tamo se nalazila cijele srijede. U srijedu uvečer pili smo poslije jela kavu, a onda je Adam prišao ormaru da bi uzeo jednu kapsulu s vitaminima. Prema tome, možemo pretpostaviti da je bočica i noću od srijede na četvrtak ostala na ormaru. Sutradan ujutro, poslije doručka, Adam je opet uzeo jednu kapsulu... a to je bila ona otrovana.

— A Maddox i Levitan bili su u srijedu poslije podne ovdje, dok je gospođica Quong stigla tek uvečer, zar ne?

— No ja nisam bila u blagovaonici — odmah prigovori Amy Quong. Hicks kimne.

— Mogu zamisliti kako se osjećate. Ali poricanje se može dokazati samo sigurnim isključivanjem potvrde, što ipak ne bih ni pokušao. Moram samo saznati je li policija pošla određenim tragom. Nije dovoljno to što su Maddox i Levitan u srijedu poslije podne bili sami u blagovaonici. Da su jednoga od njih vidjeli s bočicom u ruci, razmišljao bih dulje o tom slučaju. Međutim, da su ga promatrali dok otvara bočicu i nešto ispušta u nju, odvezao bih se kući i sve drugo prepustio policiji. Je li već ustanovljeno što u tom smislu?

— Za mene zasigurno nije — progundča Maddox. — U srijedu više uopće nisam vidio tu prokletu bočicu!

— Ni ja — reče Levitan. — A ipak sam bio u blagovaonici. Tamo smo ručali.

Hicks ustane, zabile šake u džepove haljetka i okrene se leđima k vatri.

— Pa dobro, onda ću pokušati. No želio bih ipak naglasiti kako se ne bih nalazio ovdje da niste od mene zahtijevali da odmah dođem.

Mislim da je taj zahtjev poprilično drzak, no možda sam u zabludi. Tko je predložio da me nazovete?

— Ja — javi se Barry Maddox.

— I mislim da ste sasvim dovoljno okolišali.

— Zar se nitko nije usprotivio tom prijedlogu?

— Ne, nitko.

— Onda zahtjev možda nije bio drzak, već samo sustezljiv. Ne služim se nikakvim okolišanjem. Maddox. Samo ću malo otežati ubojici da se sabere nakon tako teškoga dana iza sebe. Ne mogu ga lišiti slobode, jer nemam nikakvih dokaza, no poznajem ga i uvjeren sam da ću mu nekako moći doskočiti. Ako su moje pretpostavke točne, u što sam posve uvjeren, riječ je o čudnovatom slučaju. Jedan je čovjek, na neki način, poginuo od vlastite ruke. Na neki način nije ubijen Adam Nicol¹, već Kevin Kay. Umoren je Kevin Kay, jer je morao umrijeti da bi moglo uslijediti »uskrsnuće«. Dopuštam da...

— Prestanite konačno s tim prokletim glupostima! — prekine ga Ernest Levitan. — Što uopće možete iznijeti kad nemate nikakvih dokaza?

— Samo bez uzbuđenja — smireno ga prekine Hicks. — Dopuštam da sam u stanovitoj prednosti pred policijom, jer sam za planirano »ustajanje od mrtvih« saznao prije nego što je itko pomislio na ubojstvo, prije nego što je postojala namjera — reče Hicks i pogleda Griffina. — Sjećate li se što ste mi kazali o novom kazališnom komadu, Paul? Sjećate li se kako ste poslije spomenuli da Levitan mora glumiti Kevina Kaya?

— Naravno — mirno odgovori Griffin. — Kazao sam to nekolicini ljudi.

— Vjerujem. A nekima je od tih ljudi vjerojatno palo na um isto što i meni. Zamislio sam kako ste vi natjerani u očaj. Naposljetku više niste mogli podnositi da jedan obični filmski glumac žanje slavu i pljesak koji pripada vašem vlastitom proizvodu, vašem Kevinu Kayu. Za milijune ljudi Adam Nicoll je Kevin Kay. Obojica su bili nerazdvojivi, nisu se više razlikovali ni po čemu. A budući da se vi već godinama poistovjećujete s Kevinom Kayom, vama je to stanje bilo nesnošljivo. Jedva ste još uopće mogli bistro misliti uslijed suštoga ogorčenja i gnušanja. No uspjeli ste izvrsno prikriti svoje osjećaje i ja sam vjerojatno bio jedini kome je upalo u oči koliko vam

je samo savladavanja potrebno da biste samo izgovorili prezime Nicoll. Dakako, pred drugima niste nikada spomenuli svoju mržnju. Kada jednom budete stajali pred sudom kao ubojica Adama Nicolla, teško će se pronaći ijedan svjedok koji bi mogao izjaviti da ste se nepovoljno izjasnili o ubijenome.

— Glupost! — otpuhne Griffin.

— Ja... kao ubojica pred sudom? Ja?

— Već se nalazite pred sudom i znate to sasvim točno. Kad vas je Maddox zamolio da napišete kazališni komad s Kevinorn Kayom, smatrali ste to zgodnom prilikom. Nastupi li koji drugi glumac kao Kevin Kay, gledatelji će prestati promatrati Adama Nicolla kao jedinog Kevina Kaya. A dva različita Kevina Kaya ne mogu se istodobno uzdizati do neba i stoga će se obožavatelji jednoga dana opet usredotočiti na istinskoga Kevina Kaya... na vas. Nijedan vas drugi motiv ne bi mogao pokrenuti da pristanete uz Maddoxov naum koji je predvidio drugoga glumca kao Kevina Kaya. Točno ste znali da će to u Nicollu izazvati bijes. To nipošto niste učinili zato da biste zaradili više novaca, što ih ionako ne biste mogli dobiti jer morate plaćati porez po najvišim stopama. Naravno, ustvrdili ste kako je sve to samo zato da bi se Kevin Kay pojavio na Broadwayu, no to je bila suviše prozirna izlika... barem za mene. Dobra je to zamisao — nastavi Hicks. — Samo obavijete ruke oko koljena da biste prikrili drhtanje prstiju. No kad se prisjetite koliko ste mrzili Nicolla, u duši i nadalje drhtite. Dovijeka se nećete moći savladavati, Paul. Jednom će popustiti i vaša kontrola nad samim sobom. Možda to zvuči grubo, iako nije tako. Sasvim namjerno pokušavam probiti vaš oklop da bih vas poštedio dana koji bi mogli biti gori od današnjega. Kažete li nam sada gdje ste nabavili štrcaljku za injekcije, otrov i pokusne kapsule, sve će uskoro proći. Budete li i nadalje šutjeli, odbijali svaku izjavu u nadi da ćete se tako moći spasiti, policija će tjednima istraživati. Možda će potraga potrajati i nekoliko mjeseci da bi naposljetku uspjela. Zar baš želite doživjeti te tjedne i mjesece?

— Oh! — prošapta Levitan, a onda zapita glasnije: — Zar morate baš sve učiniti tako napetim? Ta pogledajte ga samo!

Amy Quong ustane, priđe Griffinu i položi mu ruku na rame. I Kolibri bi postupila tako.

— Dalje! — zahtijevao je Griffin promuklim glasom. — Što sam kazao u utorak uvečer?

— Ne baš mnogo, ali sasvim dovoljno. No o tome će još biti riječi. Bio sam prilično ravnodušan prema činjenici što će Levitan preuzeti ulogu Kevina Kaya. Pri tome sam vam poželio svaku sreću, ali nipošto nisam bio iznenađen kad ste me u utorak nazvali da mi kažete kako je Nicoll stigao u New York i načinio lom Nakon što sam uvečer jedan sat proveo ovdje, smatrao sam da su vas natjerali u škripac. Da ste odustali od kazališnog komada, vaš bi se plan slomio, a ne učinite li to, Nicoll će očito iskoristiti sva pravna sredstva da bi godinama onemogućio nastup Kevina Kaya... I kad ste onda ustvrdili kako ste spremni Nicolu isplaćivati istu gažu koju će primati Levitan dokle god se komad bude prikazivao na Broadwayu i Maddoxu naknaditi svaku štetu koju bi mogao pretrpjeti zbog Nicolliovih mjera, u prvom sam vas trenutku smatrao ludim. To bi moglo uništiti i vas i Kevina, a nisam znao kako to zamišljate. Zbog nazočnosti drugih nisam vas ništa zapitao o tome, a ionako mi je bilo jasno da više ne možete bistro misliti.

Hicks se udalji za dva koraka od kamina, tako da je sada stajao tik ispred Griffina.

— Međutim, kad sam sinoć od narednika Stebbinsa saznao kako je umro Nicoll, odjednom mi je bilo posve jasno da ste o svemu dobro razmislili. Bude li Nicoll doista umro za nekoliko dana ili tjedana... točan trenutak smrti ovdje nije važan... onda mu uistinu možete sasvim mirne duše ponuditi visoku gažu, a i Maddoxu velikodušnu naknadu štete. Time ne riskirate ništa i ništa nećete morati isplatiti, čak ni ako takvo utanačenje sastavi odvjetnik i potpišu ga svi sudionici. I stoga sam stekao dojam da ste vi već u utorak uvečer znali da će Nicoll umrijeti. Već sam kazao — nastavi Hicks — vjerojatnost da se nalazim na pravom tragu jest deset prema jedan. No kad vas pogledam, okladio bih se na tisuću prema jedan. Načinili ste dvije bitne pogreške; u mojoj ste nazočnosti iznijeli upadljivo velikodušnu ponudu, a onda ste otrovanu kapsulu naprosto ubacili u bočicu. Budući da se bočica nalazila u vašoj blagovaonici, imali ste dovoljno prilika da izvadite nekoliko kapsula, da ubacite vaše i da one prve opet stavite povrh vaših. Tada bi Nicoll umro tek nekoliko dana poslije toga, vjerojatno nakon povratka u Hollywood, i

to bi znatno otežalo objašnjenje slučaja ili ga čak onemogućilo. Ali niste uzeli dovoljno vremena. Razumijete li sada, Paul, što sam mislio kad sam maloprije ustvrdio kako je Kevin Kay poginuo od vlastite ruke?

Griffin polagano kimne.

— Da — reče glasno. — Znam što mislite.

— I vjerojatno uviđate kako je vaš položaj beznadan. Nemate više ni najmanjih izgleda. Hoćete li i nadalje tvrdoglavo poricati sve dok policija ne sakupi dovoljno dokaza da bi vas mogla strpati u istražni zatvor? Zar ćete dopustiti da dođe do toga?

— Neću. Možda bih pokušao kad bih smatrao da mogu kupiti vašu šutnju i da ovi ljudi nisu sve to čuli — reče Griffin, pa naglo ustane i polagano se osvrne. — Predstava je svršena, prijatelji moji! Amy, mala đavoliće, Cynthia, jadna neurotična pijanko, Barry i Ernest srećkovići, sudski je postupak najbolja reklama za komad koji će se od sada neprestano prikazivati! Lijepo, Hicks, što još valja učiniti?

— Možete mi sve ispričati. Mogu vas i taksijem odvesti na policiju. Ili ih pak mogu nazvati da vas odvezu.

— Trenutak samo!

Griffin se okrene i uhvati se za naslonjač u kome je do sada sjedio. Naslonjač je bio tako velik i težak da bi ga samo najjači čovjek mogao podići iznad glave. No Griffin je to učinio gotovo s lakoćom. A onda pođe k stalku na kome je stajao veliki portret Kevina Kaya i baci naslonjač u sliku. Stalak padne uz tresak, a na platnu se pojavi nekoliko velikih rupa.

Kevina Kaya više nitko ne bi mogao prepoznati.

Teško dišući Griffin se okrene k Hicksu koji ga je pažljivo promatrao.

— Sada ih možete nazvati! — reče.

Kraj
ŽELEZNI

www.CroWarez.org
www.BosnaUnited.net

Table of Contents

ADAM SAINTMOORE – ZADAH TRULEŽI

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

Kraj

REX STOUT

SMRT GLUMCA

Kraj